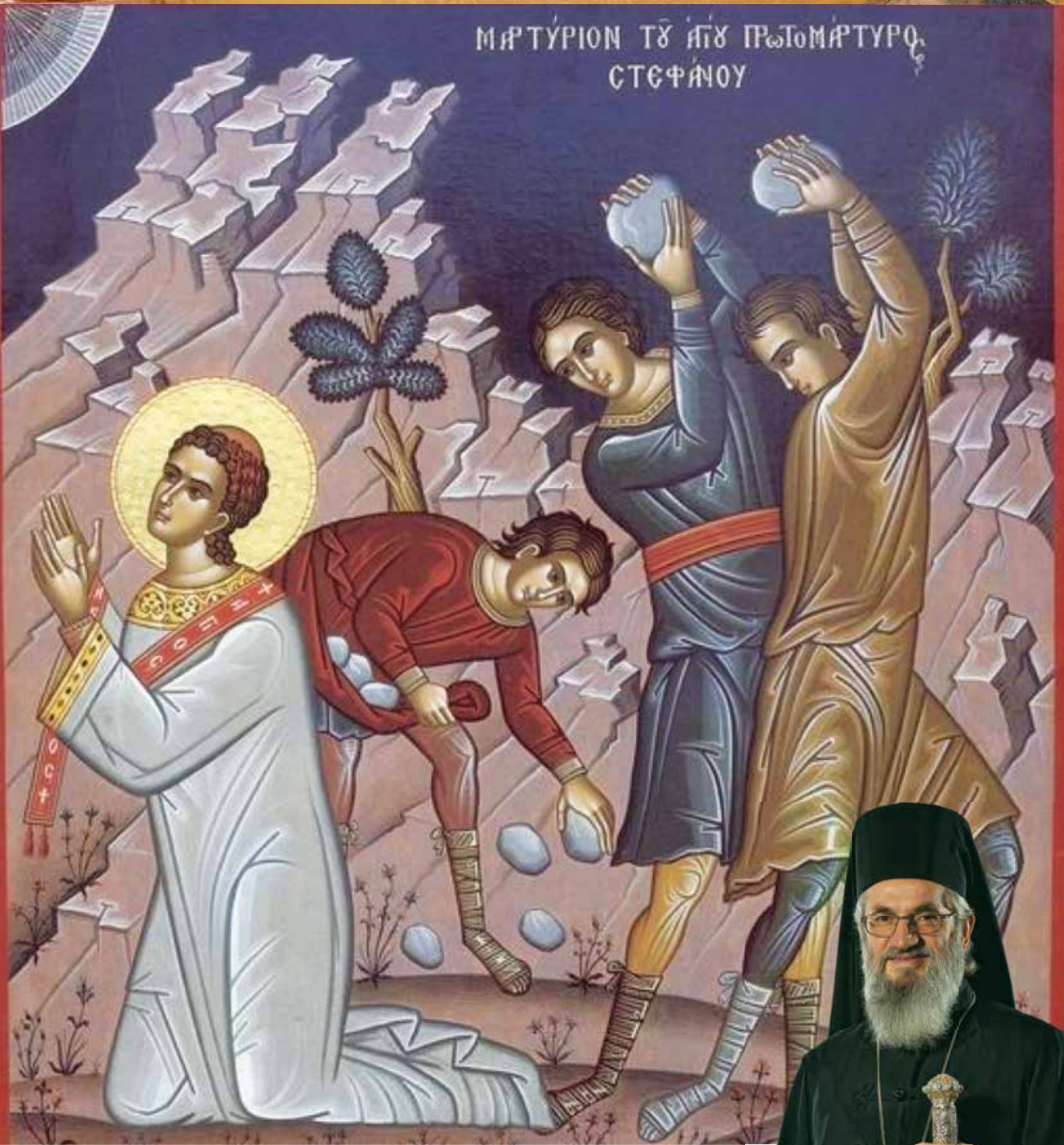

МЯТУРИОН ТЪ ЯГЪ ПЪТОМЯТУРО
СТЕФАНУ

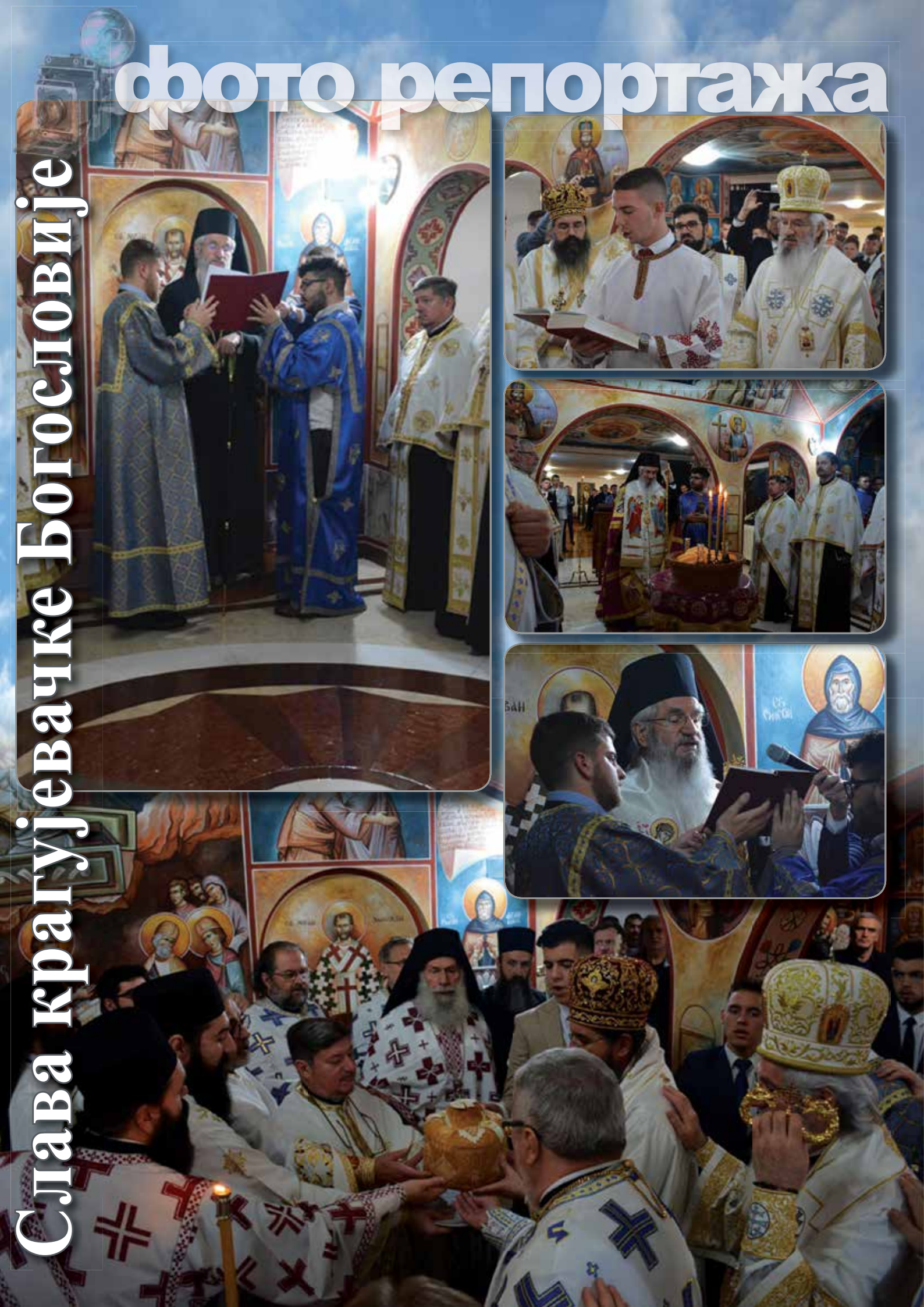

*Божественна посланица Епископа
шумадијског Господина Јована*

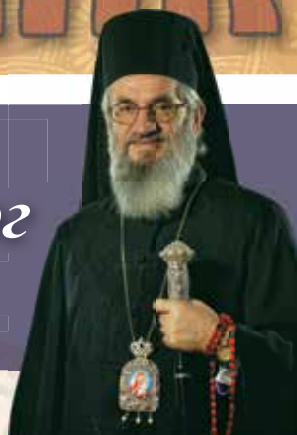
фото репортажа

Слава крагујевачке Богословије

Божјиња посланица Епископа шумадијског Господина Јована

стр. 2

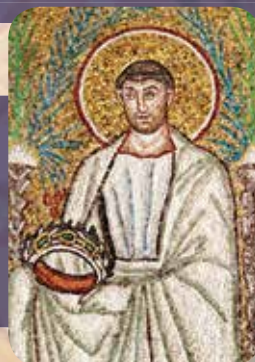
Свети Амфилохије Иконијски Слово на Рођење великог Бога и Спаситеља нашег Исуса Христа

стр. 5

Свети Иполит Римски

Беседа на Богојављење

стр. 7

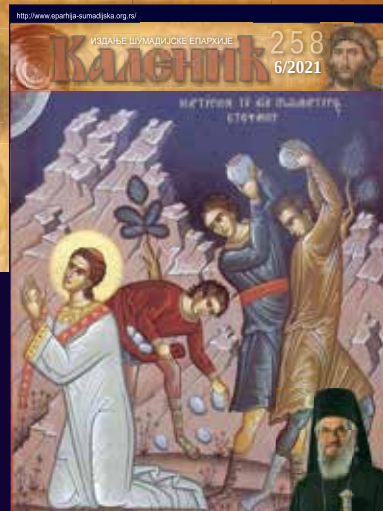

Зоран Крстић, Ми смо једни другима заступници пред Господом.....	10
Богдан Лубардић, Христос Слово Љубави.....	12
Владан Марјановић, Функција чтеца - богословско-литургиолошки аспект...	16
Небојша Ђокић, Манастир Саринац.....	31
Ксенија Кончаревић, Даринкином улицом.....	35
Мфарец Фади, Маалула - тамо где говоре на Христовом језику.....	39

Из летописа Епархије шумадијске
Промене у Епархији шумадијској
Служења, приједи и посете Епископа шумадијског Г. Јована
Нова издања
In memoriam
Дечија страна

Главни и одговорни уредник: Никола Миловић, протојереј
Заменик главног и одговорног уредника: Негослав Јованчевић
Редакција: Др Зоран Крстић, протојереј - ставрофор, Милић Марковић, протојереј,
Марко Митић протојереј, Рајко Стефановић, протојереј - ставрофор, Драган Икић, јереј,
Владан Костадиновић, јереј, Гордана Јоцић

Уредништво и администрација: "Каленик", Владимира Роловића број 1, 34000 Крагујевац,
e-mail : n.milovic2@gmail.com
Дизајн и прелом: Дејан Манделц

Божјиња посланица Епископа
шумадијског Господина Јована

Излази са благословом
Његовог преосвештенства
епископа шумадијског
Господина Јована

Година XLII,
Број 6, (258), 2021.

Издавач:
Српска православна епархија
шумадијска

Излази:
шест пута годишње

Тираж: 2000 примерака

Штампа: ГРАФОСТИЛ,
Крагујевац

271.222(497.11)
ISSN 1820-6166 = Каленик
COBISS.SR - ID 50771212

9 771820 616009

Ј О В А Н

ПО МИЛОСТИ БОЖИЈОЈ ПРАВОСЛАВНИ ЕПИСКОП ШУМАДИЈСКИ
СВЕМУ СВЕШТЕНСТВУ, МОНАШТВУ И ВЕРНОМ НАРОДУ
ОВЕ БОГОМ ЧУВАНЕ ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ,
БЛАГОДАТ ВАМ И МИР ОД БОГА ОЦА, БОГА СИНА И БОГА ДУХА СВЕТОГА
УЗ СВЕРАДОСНИ БОЖИЋНИ ПОЗДРАВ:
МИР БОЖИЈИ – ХРИСТОС СЕ РОДИ!

А пре доласка вере бисмо под законом чувани и затворени за веру која се имала открити (Галатима 3, 23).

Христово рођење је преломни догађај у историји света јер се тада Бог поистоветио с човеком. Тада је и људска природа прослављена и уздигнута до самог Божанског престола. Помирили су се небо и земља, Бог и човек. Славећи данас Рођење Богочовека Господа Исуса Христа, пре свега, опростимо једни другима и кажимо као брат брату: „Мир Божји, Христос се роди!“ Покажимо да јесмо и да можемо бити народ љубави Божје, народ који у свим искушењима овога века може бити веран и частан.

Осим што доноси велику радост уласком у свет, Христос доноси и даје мир Божји, разделяјује Себе као мир. Зато Божићно празновање и почињемо поздравом: Мир Божји, Христос се роди! Тиме изражавамо своју пламену жељу и насушну потребу да се мир Божји усели у свакога од нас, али и међу нас, децу Божју, наслеђе Његово у овоме свету: прво као Живот нашег живота, Светлост света, Истина и Пут, а потом и све остало живоносно и спасоносно.

Христос је наш мир који је помирио васељену давши свима подједнаку прилику да се измире у Њему. Због тога апостол Павле кличе да нема више Јелина ни Јудејца, роба ни слободњака, варварина ни скита, но су сви једно у Христу (Галатима 3, 28). Мир је, браћо и сестре, најчешће употребљавана реч у Светом Писму Новог Завета. Све се миром почиње и миром завршава. И Своју искупитељску мисију Спаситељ почиње овом речју: *Слава на висини Богу, и на земљи мир, међу људима добра воља* (Лука 2, 14).

Рођење Господа објавили су свету анђели Господњи и мноштво војске небеске хвалећи Бога. Бог је сишао међу нас *да обасја оне који седе у тами; да управи ноге наше на пут мира* (Лука 1, 79). Господ наш је миром поздрављао и миром отпоздрављао и с позивом на мир од Себе испраћао. С благословом мира растао се од Својих ученика. У опро-

штајној беседи мир Свој им је оставио. *Мир вам остављам, мир свој дајем вам; не дајем вам га као што свет даје. Нека се не збуњује срце ваше и нека се не боји* (Јован 14, 27), вели им.

Свети апостол Павле сваку посланицу започиње поздравом и позивом на мир и, опет, свако обраћање хришћанима завршава призивајући мир у животе њихове: *Благодат вам и мир од Бога Оца нашега и Господа Исуса Христа* (Ефесцима 1, 2). С позивом на мир започета је и ова Света Божићна Литургија, као што и сва друга богослужења и обреди почињу с позивом на мир. Увек кад чујемо „У миру Господу се помолимо“, послушамо и почињемо да се молимо. Молимо се за вишњи мир, то јест за мир са неба, за мир који је од Бога. Молимо се за мир свега света и сједињење свих у миру. Света Литургија завршава се благословом свештеника и позивом да мир који смо у Литургији стекли понесемо и раширимо међу свима са којима се сретнемо. Зато на крају Литургије и кажемо: „У миру изиђимо.“

Мир Божји је, браћо и сестре и децо духовна, стање срца и душе. Срце и душа, обременени грехом и злом вољом и оптерећени лошим мислима, не могу сејати мир. Немирни човек нашег доба требао би прво да се обрати Богу и да од Њега задобије благослов вишег мира. Срећемо и лако препознајемо људе који су својим душама нашли мир. Богу хвала, има их и међу нама, данас и овде. Човек помирен са Богом и собом, шири мир и око себе, док човек који није измирен са Богом и собом шири немир око себе. У човеку који носи мир Божји у себи све је широко, он може да смести у себе цео свет.

А оном који живи са немиром све је тесно, скучено – у њему нема места за другога. За такве Свети апостол Павле каже: *Није вама тесно у нама, него је вама тесно у срцима вашим* (Друга Коринћанима 6, 12).

Због свега овога говоримо да је Божић празник мира и радости и нашег помирења и измирења са Богом и са ближњима. Божић нас позива на измирење са свима са којима смо у завади да би се мир Божји уселио у наше домове. *Ако*

ли неко мисли да се свађа, ми таквога обичаја немамо, нити Цркве Божије, вели за нас хришћане Свети апостол Павле (Прва Коринћанима 11, 16). Па наставља: *На мир нас је позвао Бог* (Прва Коринћанима 7, 15), *јер Бог није Бог нареди него мира* (Прва Коринћанима 14, 33). Још нам заповеда: *Старајте се да имате мир са свима и светост без које нико неће видети Господа* (Јеврејима 12, 14). Ове речи нас обавезују да се старамо за оно што доприноси миру и узајамном напретку (Римљанима 14, 19) да би нас Новорођени Христос за своје прихватио.

Божић је празник који нас стално подсећа да размишљамо о свему што је Господ Исус Христос учинио за нас, почевши од његовог рођења и живота међу нама, па преко страдања, васкрсења, вазнесења и слања Светог Духа на апостоле и Цркву. То је пут којим се долази до спознаје, знања и насушне потребе да Господ Исус Христос неминовно треба да постане наше срце и наш живот.

Божић је велика тајна која се открива свакоме по мери његове вере и по чистоти његовог срца. Њихову чистоту морамо заштитити од нечистих утицаја. Зато што су пастири бдењем и бригом штитили своја стада,

анђео Господњи њима ће јавити да се Спаситељ родио. Убрзо су и сами угледали новорођеног Богомладенца (Матеј 2, 11; Лука 2, 15-18). Символика повезивања Рођења са пастирима је јасна: кад бисмо стражили над својим срцем, над својим умом, над својим жељама, над својеврсним „стадом“ наших помисли, осећања, као што су ноћу пастири чували своја стада и ми бисмо се удостојили да нам се јави анђео Божји. И сам Господ би нам се јавио! Као што су пастири пазили на стадо, тако и ми треба да пазимо на своје поступке, на своје речи, на своје мисли, на своја осећања. И као што су пастири терали вукове и лопове од свог стада, тако би и ми требало да одагнамо од свог срца сваку рђаву мисао, мутно осећање, злобну жељу и тако би наше срце од прљаве пећине претворили у храм Божји у којем би се стално рађао Господ Христос.

Божић речито доноси спознају шта је живот, поучава нас да је он бојиште. Бојиште вере, место где се човек бори и труди за Вечни живот. Живот на земљи можемо сматрати основном школом у којој се припремамо за Живот вечни. Ми смо на Божић упознали Христа као савршеног Бога и савршеног човека. Али, то је само

почетак. Главно је живети Христом – и само је то пут ка спасењу. А да би се живело Христом, треба се најпре духовно родити од Христа.

Божјиња радост није истоветна са весељем чије је трајање ограничено временом и местом, јер је то догађај који непрестано траје осмишљавајући све наше односе. То би сваки искрени верник требало да разуме и упражњава у свом животу, јер само на такав начин се легитимише као остварени хришћанин. Лепи су Божјињи обичаји, али ако су сведени само на традицију без смисленог разумевања поруке коју носи у себи празник, прети опасност поједностављивања и уопштавања. Ако овог дана не разумемо узвишеност сваког људског живота, ми ћемо „обележити“ празник сваке године, али нећемо разумети зашто се Христос родио у скромној атмосфери витељемске штале, нити ће нам бити јасно шта то значи Вечни живот.

Научимо сами себе и једни друге да живот промишљамо са више радости и одговорности и да видимо једни друге у пуноћи узајамног уважавања и оптимизма. Тада ће наше празновање Божића бити вишеструко плодносно, јер неће бити сведено само на формалне радње типа „ваља се“, него ћемо разумети смисао онога што вером

живи вером и поверењем једних у друге. Кључ живота је у породици и топлини породичног дома које је без вере тешко одржати. Божић је нови почетак којим нас Господ опет и опет и много пута благосиља, што посебно треба да препознајемо у данима када прослављамо Рођење Сина Божијега.

Потрудимо се, браћо и сестре и децо духовна, да прославимо овај највећи догађај у историји целокупног створеног света – Рођење Сина Божјег као човека Исуса Христа, Спаса нашег – онако како поучава Свети Григорије Богослов: „богодолично“, а не „панигирично“, што ће рећи, пре свега богослужбено, литургијски, а не само уз јело, пиће и музику. Јер литургијско слављење догађаја из историје нашег спасења значи активно учешће у тим догађајима. Син Божји је сишао у свет и постао човек да би се свет и ми сјединили с Њим и обожили се. А то се остварује једино у Светој Литургији. Сваки пут када служимо Свету Литургију учествујемо у целокупној историји спасења: сједињујемо се са Прворођеним Господом Христом, суделујемо у Његовом страдању, васкрсавамо са Њим и постајемо житељи Царства Небеског кроз Његов Други славни долазак. Данас на Божић, посебно се сећамо догађаја Рођења Господа Исуса Христа ради нашег спасења не заборављајући при том и остале догађаје. Литургија је у исто време, драга браћо и сестре и децо духовна, и благодарност наша Светој Тројници за све што је за нас учињено. Зато данас, на Божић, благодаримо Богу кроз Литургију, јер је то једина истинска благодарност Богу која ће трајати у све векове.

Ако се Бог кроз сва ова дела из историје спасења непрестано сећа нас, онда и ми на Божић треба да се сетимо благослова којим нас Господ дарује преко рођења сваког детета као новог живота и да му на томе благодаримо. Божић нас, такође, позива да се сетимо свих оних који су данас гладни и жедни, и да им дамо барем залогај хлеба. На Божић треба да се сетимо и оних који немају крова над главом. Да се сетимо болесника и оних који се несебично труде око њих и да се молимо за њих. Да се сетимо свих уцвельених и ожалошћених који су изгубили своје најмилије и најдраже од ове опаке болести која хара целим светом. Да се молитвено сетимо и оних који живе у немиру са собом и са другима, са жељом да им Новорођени Христос подари мир, мир у срцима, мир у породици, мир у друштву. Тај мир и њима и нама, једино може дати Бог мира и љубави.

Са овим мислима и жељама честитамо свом свештенству, монаштву и свим верницима Епархије шумадијске Божићне празнике поздрављајући једни друге сверадосним поздравом:

**МИР БОЖИЈИ – ХРИСТОС СЕ РОДИ!
ВАИСТИНУ СЕ РОДИ!**

Срећна и Богом благословена наступајућа
Нова 2022. година.

Ваш молитвеник пред Богомладенцом Христом

Еп. Јован

Епископ шумадијски

прослављамо. Божић је празник новог живота, празник породице, празник најлепших и правих вредности које данас све више запостављамо. Божић не треба да буде комерцијални празник лишен спасоносног смисла. Он није ни само пуко сећање на рођење Христово уз укусна јела. Божић је поновно рођење Христово у нашим домовима и у нашим срцима. Препознајмо овај дан као поновну шансу за рађање вере у нама. Рођење Христово је и празник рађања љубави у нама и нашим породицама. Топлина у пећини где се родио Христос данас јесте топлина нашег дома за коју смо одговорни искључиво ми. Не дозволимо да нам домови и срца захладне. Загрејмо једни друге љубављу и пронађимо у овом празнику путоказ за живљење у модерном животу. У породици се

Свети Амфилохије Иконијски (+395)

СЛОВО НА РОЂЕЊЕ ВЕЛИКОГ БОГА И СПАСИТЕЉА НАШЕГ ИСУСА ХРИСТА

Ова духовна и светла ливада про-
шарана лепотом небеског цвећа и
миомирисним чистим апостолским
ароматима представља слику Божан-
ског Раја. Као што је овај умилни и
незалазни врт био испуњен нетру-
лежним дрвећем, бесмртним пло-
довима и другим безбројним лепотама,
тако и ово Божанствено сабрање
свештене Цркве блиста духовним
и неизрецивим тајнама, од којих је
највећа свети празник Рођења исти-
нитог Бога нашег Исуса Христа који
је за нас неоторива тврђава, непо-
колебљиви темељ, почетак спасења и
славни венац. О Њему је од давнина
било предречено, кроз Њега се ново
јасно проповеда читавој васељени.
Њим је уништена сила трулежности
и заустављено погубно поклоњење
демонима. Њим су умртвљене људ-
ске страсти и успостављен живот
анђеоског господства. Њиме је небо

отворено и земља је примила Божанску величину. Њим
је Рај повраћен људима и укинута власт смрти. Њиме
је расејана демонска обмана и благовештена премуд-
рост Божија и свечисти долазак Бога на земљу. Јер „није
посредник, нити анђео, но Сâм Господ је дошао и спа-
сао их“, говори пророк (Ис 63, 9). О, непроцењивог бо-
гатства Божанског Јеванђеља! О, необјашњивог знања
премудрих тајни! О, неисцрпне ризнице неизрецивих
дарова Божијих! О, неумољиве благодати промишљеног
човекољубља! „Сâм Господ ће доћи и спасити их.“

Како ће онда, пророче Божији, по твом пророчству,
Господ доћи нама? У овом случају, смело вам се об-
раћам, узевши на себе лик оних древних људи који су
хвалили свеславни тријумф доласка Господа, али који
уствари нису видели ново и пречисто Рођење Његово од
Пречисте Деве, нису видели ликовање анђела, нису чули
њихове Божанске гласове којима, благовештавајући бла-
жене пастире, радосно проповедаху о рођеном Спаси-
тељу, нису видели ни дарове донете од мудраца, нити
њихово блажено поклоњење. Узимајући, понављам, на
себе лик ових древних људи, желим да те питам за об-
раз доласка Оног тобом пророкованог. Јер је твоје про-
роштво требало да их силно порази и својом необичном
тајинственошћу доведе њихов ум у потпуно незаме-
вање, јер нису могли ни замислити да ће бесмртни Бог
доћи смртним људима, неопопљив чулнима, невидљив
телу. Како су размишљали о доласку Бога и Његовом
јављању? Некима се чинило да ће се Он јавити као што
се пре тога јавио Аврааму у лику анђела; другима, као
што се јавио Мојсију у пламену купине, или као што се
јавио Исаји и Језекиљу окружен серафимима и херуви-
мима: јер, сви они су сведочили да су видели Бога под
овим различитим видовима. Дакле, која је од ових слика
најдостојнија да се Бог јави у њој? Очигледно, ниједна.

Како се ово може потврдити? Другим
пророчким речима: „по свој земљи
јавио се и са људима поживео“ (Вар
3, 38). Оно су били сведоци Његовог
јављања, а не заједнице са људима,
док се овде наглашава Његов однос
са људима, а не само јављање. „Сâм
Господ доћи ће и спасити их“. О, да
ли си нам, Блажени, објавио како се
Непричастиви свакој форми облачи
у [људски] лик, Непроменљиви си-
лази са небеских висина на земљу?

На ово одговара онај блажени
муж: потребно је разумети пред-
ставу Његову која долази из других
пророштава. Зашто испитујете ово
пророштво више него што је потреб-
но? Или, зар не знате: „девојка ће
зачети и родиће Сина и наденуће му
име Емануил, што ће рећи: са нама је
Бог“ (Ис 7, 14; Мт 1, 23)? Или нисте
читали и нисте чули написано: „Јер
нам се роди Дете, Син нам се даде,

коме је власт на рамену и име ће му бити: Дивни, Савет-
ник, Бог силни, Кнез мира, Отац будућег века“ (Ис 9, 6)?
Из ових речи познајте слику Његовог доласка. Нетљена
Дева упалиће телесно нетрулежно кандило. Јер, свемо-
гући Логос Божији морао је да сиђе до нас, унижавајући
се чак и до тела, да оне, који су створени бестелесним
Божанством и овештали у греху, Својим оваплоћењем
обнови и учини их непропадљивим, прихватањем про-
падљивог на Себе.

Ове речи пророка изговорене онима који су га пита-
ли, поновићемо и ми. О, Дете најстарије на небу! О, три-
блажени Сине који си дошао нама носећи власт на свом
рамену и не тражећи да примиш власт од другог! Јер,
Логосу, као Сину, припада по природи власт над свиме
и није му дата као створењу. Зато је речено: власт је на
Његовом рамену. О, Избавитељу преславни! Јер је наз-
ван Анђелом великог савета и силним Богом. О, Влади-
чанство свемогуће. Јер, Он је „Дивни, Саветник и Кнез
мира“.

Дакле, како ћемо прославити овај празник? Како мо-
жемо исказати ово најтајанственије торжество? Ко може
да изброји нетрулежна богатства овог дана? Којим вели-
ким и увишеним речима да исповедамо ову свехвалну
и победоносну тајну нетрулежности? О, дан достојан
безбројних химни! Дан у коме нам од Јакова заблис-
та звезда и из Израиља изађе небески човек, дође нам
Бог силни, обасја нас Сунце правде, откри се ризница
Божанских врлина, дрво вечног живота је отворено за
људе, засија Исток са висина, Владика над небеским
и земаљским изиђе из девичанске утробе у искварени
свет, ради искупљења света: „јер вам се роди Спас, који
је Христос Господ, у граду Давидовом“ (Јлк 2, 11) – свет-
лост ради народа и спасење дому Израиљевом! О, чудо!
Несместиви у небесима, поставши младенац, почива

у јаслама. Онај који је једном речју све створио бива загрејан материнским загрљајима. Онај који је својом надљудском силом дао биће свима, хранио се пречистим грудима Пресвете Деве! Говори Јеванђење: „И када онде бежу, испунише се дани да она роди. И роди Сина свог првенца и пови га и положи га у јасле; јер им не беше места у гостионици“ (Лк 2, 6-7). Каква нова и дивна тајна! Каква свемоћна и најнепосреднија смртном човеку благодат Божанског Промисла! Какво силно и стварно оружје против ђавола! Свет који је од давнина био подвгнут греху кроз жену [Еву] бива ослобођен од греха Девом. Хорде невидљивих демонâ, толике и моћне, бачене су у ад Рођеним од Деве. Господ је узео обличје

смо да благодаримо Ономе који нас је позвао и да се покажемо достојним Онога који нас прима у заједницу и усиновљење. Служимо му драговољно и са љубављу, спремни за свако испуњење праведности. Украсимо се чистотом, опасани смирењем, прилепимо се за Реч Божију, пребивајмо у светим молитвама и свештеним стихирама у славу Божију. Не саображавајмо се овом веку, заборавимо на земаљске и пропадљиве жеље „побеђујући зло добом, а не врађајући зло за зло никоме“ (cf. Рим 12, 21, 17). Престанимо да себе сматрамо постојаним становницима земље, надајући се да ћемо бити небески становници, заједничарећи са анђелима и да ћемо стајати пред престолом Горњег царства. То су

заповести Светих апостола. У њима је Христос за нас положио свој блажени и вечни завет. Нека се задиви свет врлинама хришћана! Нека се посраме Јудеји, видећи нов и изабрани народ, украшен тако великом духовном красотом и обасјавајући свет таквом светлошћу. Због тога нас је Бог оставио да пребивамо међу незнабошцима, да сијамо као светила у свету, да будемо „семе“ спасења (cf. Рим 9, 29), служећи као пример свима који живе заједно са нама. Чувајте се да неко од незнабожаца не похули на Бога ради ваших дела, него нека буде хваљен кроз нас Онај који нас је призвао, осветио и спасао. Окрутни и дрски људи нека се чуде нашој кротости и нашем смирењу; они који говоре зле речи, када чују да их благосиљамо, као одговор на зле речи, нека се постиде. Користољупци и подмићивачи нека открију да нисмо посвећени личном интересу и нека знају да ми немамо земаљске имовине, већ је наша имовина на небу. Они који нам долазе са пријатељским позивом на светска уживања, нека нас виде строге, непоколебљиве, као оне који љубе целомудреност, незаведене насладом и оне који умртвљују своју плот. Нека схвате да све у нама може савршавати присуство Светог Духа! Они који су брзи на клетву, нека знају да ми не само да не проклињемо, него се чак и бојимо да изговоримо име Божије говорећи о ниским и земаљским стварима. Тада ћемо сви ми, у сваком погледу, бити учитељи свима који имају заједницу са нама.

Живећи тако, постаћемо свештени квасац, свет ће бити заквашен нама на спасење, велики плод ће, кроз нас, припремити Господу и Бог ће се прославити у нама, по речима Спаситеља: „Овим се прослави Отац мој да род многи донесете и бићете моји ученици“ (Јн 15, 18). Господ прослављен у нама прославиће и нас у Христу Исусу, Господу нашем, коме је слава у векове. Амин.

Примарни извори: *Христианское чтение*, IV, ed. Санкт-Петербургская Духовная Академия, 1836, 227-237. Уп. допуњену верзију руског превода са старогрчког језика: Святитель Амфилохий Иконийский, *Слова и послания. Слово на Рождество великаго Бога и Спасителя нашего Иисуса Христа*, прев. игуменъ В. Змеевъ, Москва, 2009, 1001-1005. Такође и: S. Amphilochium Iconiensis episcopus, *Oratio in Christi Natalem*, ed. *Patrologia Cursus Completus, Serise Greca*, XXXIX, 34A – 44b, ed. J. P. Migne's, Paris, 1983.

слугу и уподобио им се, да би слуге изнова учинио подобним Богу. О, Витлејеме свештени и наследни граде за све људе! О, јасле, јасле, једнаке у слави херувимима и серафимима! Бог, сада као човек, почива међу вама. О, Маријо, Маријо, која си родила Прворођеног, Творца свих! О, човечанство које си дало телесност Логосу Божијем и у том погледу добило предност над небеским и умним Силама! Јер Христос није благоволео да се обуче у непроменљиви лик ни архангелâ, ни началâ, ни силаâ, ни власти, већ је узео на Себе лик човека који је пао са висине свог достојанства и уподобио се бесловесним [бићима]. Они који нису здрави потребују лекара, али чудесни Лекар дође човеку опседнутом тешком болешћу да му, изгонивши болест из њега, дарује спасење, веће и више здравље. И где је сада та непријатељска, неодољива, злобна и злонамерна змија која је обећала да ће на висинама поставити свој престо (Ис 14, 13)?

Дакле, браћо, причасници блаженог небеског звања, призвани на усиновљење Богу и на заједницу, дужни

Превео Небојша Стевановић

Свештеномученик Иполит Римски

БЕСЕДА НА БОГОЈАВЉЕЊЕ

Све што је створио Бог и Спаситељ наш, све што види око и о чему размишља душа, што истражује ум и опипава рука, што обухвата мисао и садржи природа човечија – све то је добро и веома добро. Јер шта је лепше од небеског свода, шта је шареније од земаљске површине, шта је брже од сунчевог зрака, шта пријатније од месечевог сјаја? Шта чудесније од сложене хармоније светила небеских? Шта плодотворније од благовремених ветрова? Шта јасније од дневне светлости? Које је створење превасходнија од човека? Дакле, све што је створио наш Бог и Спаситељ, веома је добро.

Исто тако, који је дар толико неопходан за нас као вода? Водом се сви умивају, и хране, и очишћују, и освежавају. Вода напаја земљу, ствара росу, налива винограде, доводи до зрелости класја, истребљује горчину у грозђу, омекшава маслину, улађује палму, украшава ружу, шара бојама љубичицу, чува љиљан у прекрасном облику. Али због чега говорити много? Без воде ништа од видљивог не може постојати: вода је тако неопходна да, док остале стихије имају станиште под небеским сводом, она добија за себе станиште и над небесима. О овом сведочи сам Пророк који позива: „Хвалите Га, небеса небеска и воде над небесима” (Пс. 148, 4).

Али не ограничава се само овим значај воде. Он је и у томе што је сам Творац све твари – Христос, сишао као киша (Ос. 6, 3), познат био као извор (Јн. 4, 14), распространио се као река (Јн. 7, 38) и крстио се у Јордану. Јер Исус, дошавши Јовану, бива од њега крштен у Јордану (Мт. 3, 13) – чудесно дело! Бесконачна Река, која весели град Божији (Пс. 45, 5), умива са мало воде. Необухватни Извор, који оживљава све људе, Извор који нема границе, покрива се оскудним, скоро пресаклим водама. Онај који је свуда присутан и све испуњава, Онај који је анђелима непојмљив и људима невидљив, долази да прими Крштење по сопственој доброј вољи. Слушајући ово, вољени, не разумевајте само оно што је просто речено, него созерцавајте у томе тајну нашег спасења. Из тог разлога природа воде није сакрила оно што је Господ по свом човекољубивом снисхођењу савршио тајно: јер „видеше Те воде и устрепташе” (Пс. 76, 17). Оне само што нису одступиле и побегле од својих обала. Зато Пророк, дуго размишљајући о овом догађају, пита: „Шта је са тобом, море, што си побегло, и [са тобом], Јордане, што си се окренуо уназад?” (Пс. 113, 5). Воде одговарају: угледале смо Творца све твари у облику слуге, и не схватајући овај тајанствени домострој, покренуле смо се од страха.

Али што се тиче нас, ми смо већ познали ову икономију Господа и прослављамо Његово милосрђе, јер

је дошао да спасе свет, а не да му суди. Зато је Јован, Претеча Господњи, који раније није знао ову тајну, него је после познао да је Христос Господ, назвао оне који су дошли к њему да се крсте „Породи апсидини” (Мт. 3, 7). Зашто тако пажљиво гледате у мене? „Ја нисам Христос” (Јн. 1, 20). Ја сам слуга, а не Господ; ја сам овца, а не пастир; ја сам човек, а не Бог. Рођењем својим ја сам разрешио мајчину неплодност, али нисам оставио девство без плода благодати. Мене је мајка познала још у утроби, али нисам предсказан звездом (Лк. 1, 24). Ја сам бедан и ништаван, али „Онај који долази за мном... преда мном би” (Јн. 1, 27). „А Онај што долази за мном јачи је од мене: ја нисам достојан Њему обуће понети; Он ће вас крстити Духом Светим и огњем” (Мт. 3, 11). Ја се налазим под влашћу, а Он има власт саомобитну. Ја сам

грешник, а Он истребљује грехе (Јн. 1, 29). Ја проповедам закон, а Он доноси светлост благодати. Ја учим као слуга, а Он суди као Господ. Мој одар је земља, а Он влада небом. Ја крштавам крштењем покајања, а Он дарује благодат усиновљења. Он ће вас крстити Духом Светим и огњем. Зашто упирете у мене своје погледе? Ја нисам Христос.

Када је на такав начин Јован говорио народу, који је са нестрпљењем очекивао да угледа неки изузетан призор, и када је јаво устрептао од тако важног Јовановог сведочења, јавља се Господ у простом облику, сам, без украса, без пратилаца, обучен у људско тело, у којем се крије достојанство Божанства, да би га тако сакрио од лукавства подвале духовног змаја. Он не само да је приступио Јовану као Господ који је скинуо са себе царску величину, него је и као прост човек, крив за грехе, приклонио своју главу, како би примио од њега крштење. Зато се Јован, угледавши тако велико смирење, изненади, поче да Га задржава и рече му: „Ти треба мене да крстиш, а Ти ли долазиш мени?” (Мт. 3, 14). Шта то радиш, Господе? Ти неправилно учиш; једно ја објављујем о Теби, а Ти друго чиниш. Ђаво је једно чуо, а види друго. Крсти ме огњем божанственим; шта Ти очекујеш од воде? Просвети ме Духом; шта Ти можеш примити од твари? Крсти мене – Крститеља, да би познали Твоје достојанство. Ја, Господе, крштавам крштењем покајања, и зато не могу крстити оне који ми долазе, ако претходно не исповеде своје грехе. И да Те крстим, шта ћеш Ти исповедити преда мном? Ти отпушташ грехе, а хоћеш да се крстиш крштењем покајања? Када бих се ја и осмелио да Те крстим, сам Јордан неће се усудити да Ти се приближи. „Ти треба мене да крстиш, а Ти ли долазиш мени?” (Мт. 3, 14). Шта му одговара Господ? „Остави сада, јер тако нам треба испунити сваку правду” (Мт. 3, 15). Ос-

тави сада, Јоване; ти ниси мудрији од мене. Ти посматраш као човек, а ја судим као Бог. Мени предстоји да делама, а потом да учим. Ја не чиним ништа недостојно. Ти се чудиш, Јоване, што се нисам појавио у сјају мога достојанства? Ја сам извршилац закона, и ништа у њему нећу оставити неиспуњено, како би после мене Павле могао рећи: „Христос је завршетак закона за оправдање сваком који верује” (Рим. 10, 4). „Остави сада, јер тако нам треба испунити сваку правду”. Крсти ме, Јоване, како нико не би презирао крштење. Од тебе, слуге, ја се крштавам, да се нико од силних не би гнушао да прими крштење од смиреног свештеника. Допусти ми да сиђем у Јордан, да би чули сведочанство Оца и познали моћ Сина. „Тада га остави. И, кртивши се, Исус изиђе одмах из воде – и гле, отворише му се небеса, и виде Духа Божијега где силази као голуб и долази на Њега. И ево, глас с небеса који говори: Ово је Син мој љубљени, који је по мојој вољи” (Мт. 3, 15–17).

Видиш колико бисмо се великих блага лишили да се Господ, повинујући се Јовановим убеђењима, одрекао крштења. До овог часа небеса су била затворена; горња област остала је неприступачна.

Али, да ли се Господ само крстио? Не. Он је у исто време обновио старог човека и вратио му царско право усиновљења, јер су се истог часа отворила небеса (Мт. 3, 16). Уследило је помирење видљивог са невидљивим: узвеселили су се небески чиновници, исцелиле земаљске немоћи, открило сакривено, уништило непријатељство. Небеса се отворише ради три чудесне ствари, јер у време када се крстио Женик Христос, небеске палате су мо-

рале да отворе своја блистава врата. На сличан начин било је потребно да небеска врата подигну своје надвратнике (Пс. 23, 7) када је Дух Свети сишао као голуб, и глас Очево загремео. И ево, отворише му се небеса и зачу се глас са небеса, који говори: „Ово је Син мој Љубљени, који је по мојој вољи”.

Љубљени рађа Љубав, и Светлост нетварна рађа Светлост неприступну. „Ово је Син Мој љубљени” – Син, који се јавио на земљи, не оставивши недра Очева. Он се и јавио и није се јавио. Јер Он није тај који се чини да јесте. Иначе, ако је судити по спољашњости, онда онај који крштава има преимућство пред Крштаваним. Зато је Отац послао са Небеса Светог Духа на Крштаваног.

Јер као што је у Нојевој барци човекољубље Божије показано помоћу голуба, тако је и овде Дух, силазећи у виду голуба и носећи маслинову гранчицу, почивао на Ономе о коме је посведочено. Зашто је тако? Ради тога да бисмо познали силу Очевог гласа и поверовали давном пророчком предсказању. Каквом предсказању? „Глас Господњи над водама; Бог славе загреме. Господ над водама многим” (Пс. 28, 3). Какав глас? „Ово је Син мој Љубљени, који је по мојој вољи”. Овај, назван сином Јосифа, јесте мој јединородни Син по Божанственој суштини. „Ово је Син мој љубљени”. Иако гладује, он храни хиљаде; умарају се и одмарају они који раде, а „Он нема где приклонити главу” (Мт. 8, 20); Он који држи све у својој десници и лечи немоћи, страда; трпи ударце (Мт. 26, 67) и дарује свету слободу; прободен је копљем под ребро (Јн. 19, 34) и поправља Адамово ребро.

Молим вас да још припазите. Хоћу да се окренете Извору живота, хоћу да созерцавате Извор од којег истиче исцељење. Бесмртни Отац послао је у свет бесмртног Логоса-Сина, који је дошао људима да би их умио водом и Духом, и који је, обновивши нас за непропадљивост духовну и телесну, удахнуо у нас Духа Живота и обукао нас у непропадљиво свеоружије. Дакле, ако је човек постао бесмртан, онда ће постати и „причасником Божествене природе” (2Пет. 1, 4). Али ако он после препорода водом и Духом Светим, који је примио крштењем, постаје причасник божанствене природе, тада и после васкрсења из мртвих постаје сунаследник Христов (Рим. 8, 17). Дакле, гласом проповедника позивам: дођите сви народи у бесмртност даровану Крштењем. Благовестим живот, вама који седите у тамни незнања. Дођите из ропства у слободу, од тираније ка царству, од пропадљивости ка непропадљивости. Али како, рећи ћете ми, да приђемо? Како? Водом и Духом Светим. Ова вода, сједињена са Духом, јесте она иста вода којом се орошава рај, земља се оплођује, клијају биљке, рађају животиње, која оживљава препорођеног човека, у којој се крстио Христос, на коју је сишао Дух Свети у виду голуба.

То је онај исти Дух, који се првобитно узносио над водом (Пост. 1, 2), којим се креће свет, који чува творевину и све оживљава – који је деловао у пророцима (Дап. 27, 25), силазио на Христа (Мт. 3, 16). Ово је онај Дух, који је био дарован апостолима у виду огњених језика (Дап. 2, 3). То је Дух, којег је желео Давид када је говорио: „И Духа Твога Светога не одузми од мене” (Пс. 50, 13). О овом Духу објавио је и Гаврило Пресветој Деви. „Дух Свети сићи ће на Тебе и сила Свевишњег осениће Те” (Лк. 1, 35). Овим Духом је Свети Петар изрекао оне блажене речи: „Ти си Христос, Син Бога Живог” (Мт. 16, 16). Овим Духом утврђен је камен Цркве (Мт. 16, 18). Овај Дух Утешитељ (Јн. 14, 26) шаље нам се с истим циљем, како би нам показао да смо чеда Божија. Дакле, приступи, човече: препороди се, да би примио усиновљење Богу. На који начин? Ако не будеш чинио прељубу, убијао, служио идолима; ако не будеш побеђен задовољствима, ако не буде господарила над тобом страст гордости; ако истребиш у себи нечистоту и збациш са себе греховно бreme; ако скинеш свеоружије ђавола и обучеш се оклоп вере, као што каже Исаија: „Умијте се... иштите правде, спасавајте угњетеног, заштитите сиротињу, заступајте удовицу. Тада дођите, вели Господ, па ћемо се судити: ако греси ваши буду као скерлет, постаће бели као снег; ако буду црвени као црвац, постаће као вуна. Ако будете послушни, добра земаљска јешћете” (Ис. 1, 16, 17–19).

Видиш како је пророк предсказао очишћујућу силу Крштења? Јер онај ко са вером улази у ову бању новог рођења, одриче се сатане и спаја се са Христом, одбацује непријатеља и исповеда Христа Бога, свлачи ропство и облачи усиновљење. Он се враћа од купели крштења светао, као сунце, блистајући зрацима правде и, што је од свега важније, враћа се као син Божији и санаследник Христов. Њему слава и власт са Свесветим, Благим и Животворним Духом Његовим, сада и увек и и у све векове векова. Амин.

Превео са руског Горан Дабетић

Сава, Епископ шумадијски

ВЕЛИКИ КОНДАК РОМАНА МЕЛОДА НА БОГОЈАВЉЕЊЕ

Велики кондак, који поред проемиона има осамнаест строфа, прославља крштење Господа Исуса Христа на реци Јордану. Преподобни Роман је основу за писање овог кондака нашао у Матејевом јеванђељу (3, 13–17), а дијалог између Спаситеља и светог Јована Крститеља је „срце кондака” (12). У кондаку је на врло драматичан начин описао Спаситељево Божанску и човечанску природу.

Богојављење, које се некада празновало заједно са празником Рођења по телу Господа Исуса Христа, зове се, поред осталог, и *Просвећење* (Празник Светлости), а што се види и из завршетка проемиона и свих строфа у којима се Спаситељ слави као *неприступачна Светлост*. Отуда се и сви катихумени у Православној Цркви, који се спремају за свето Крштење, Средопосне до Велике среде на пређеосвећеним Литургијама (некада и на потпуним Литургијама) у молбама Цркве називају онима *који се спремају за свето Причешће*.

Из великог богојављеног Романовог кондака, данас се у богослужењу употребљава као кондак празника проемион:

Јавио си се данас васељни, Господе, и светлост Твоја обасја нас (Псалам, 4, 6) који ти певамо: дошао си, и јавио си се, Светлости неприступачна (Прва Тимотеју, 6, 16).

Прва строфа Романовог кондака данас служи као икос после кондака на јутрењу Богојављења:

У Галилеји незнабожачкој, Завулоновој области и Нефталимовој земљи, као што рече пророк, појавио се Христос, велика Светлост. Помраченим, без светла, појави зора (зрак), која је заблестала из Витлејема, не-исказано пак из Марије Господ; Сунце правде, васељени засија зраке. Зато, ви који сте од Адама наги, дођите да се сви у њега обучемо, да се огрејемо, јер покрива наге, и просветљује тамне: дошао си, и јавио си се, Светлости неприступачна.

Зоран Крстић, протојереј саврофор

МИ СМО ЈЕДНИ ДРУГИМА ЗАСТУПНИЦИ ПРЕД ГОСПОДОМ

Литургијска проповед на празник Обновљења храма Светог великомученика и победоносца Георгија – Ђурђиц, изговорена у Саборној цркви у Крагујевцу

Браћо и сестре, срећан празник и срећна слава свима онима који данас славе Светог Георгија. У име свих свештеника и свих вас окупљених овде, желим да честитам крсну славу нашем Владици. Сви му од срца желимо дуг живот и здравље, а надасве снагу и стрпљење да се моли пред Господом и Господу за све нас. У томе се састоји и његово првенство на простору наше земље Шумадије – да буде онај који приноси Господу молитве за све нас. Ми се данас, такође, молитвено обраћамо и Светом Георгију да он, као његов заступник, узноси молитве за нашег Епископа, као и све нас.

Сви смо ми упућени да се молимо једни за друге – да помињемо имена наших ближњих, затим оних који су у било каквој невољи као и имена наших покојника. То треба да очекујемо од свих наших свештеника и монаха, па и од самог нашег Владике. То је оно што сачињава наш живот и нико са таквим ставом, рекло би се, нема проблема – једноставно, очекујемо да ће се неко молити за нас пред Господом.

Међутим, ако мало боље размислимо, то и није баш тако једноставно. Када човек у свету жели да заврши неки посао, на овом простору, али рекао бих и на целокупном Истоку, одмах размишља има ли неког свог негде, у некој канцеларији или предузећу, јер воли да од својих нешто затражи. Сличну ситуацију имамо и са заступничким молитвама. Обраћамо се некоме своме, желећи да нас он заступа пред Господом.

Али, затим одмах и следеће питање: шта је нама Свети Георгије? Да ли нам је пријатељ или рођак? Зашто му се обраћамо? Између њега и нас је шеснаест векова. Али ипак, и поред тога ми му се са сигурношћу обраћамо и молимо га за заступништво пред Господом. Из тога следи исто тако важно питање: а шта смо ми једни другима? Међу собом се називамо браћом и сестрама, што би требало само по себи много да каже. Али, често се и не познајемо. Не знамо имена једни другима. Виђамо се свега неколико пута годишње или, у најбољем случају, недељом и празником на Литургијама.

Ипак, без обзира на све то, па чак и на временски период између нас и Светог Георгија, ми хришћани смо сигурни да мислимо и желимо добро једни другима. Само из тог разлога што смо Христови, пред Господом

можемо да заступамо сваки свакога. Ми се уздамо у наш хришћански идентитет и идентитет наше браће било када да су живели. Сигурни смо да ће сви они да кажу добру реч пред Господом, као што смо сигурни да ће

Свети Георгије да нам буде добар заступник пред Господом – да ће хтети Господу да каже добру реч.

Да ли је то тако, браћо и сестре? Нека свако од нас размисли са каквим жељама и намерама приступа другом човеку. Оно што је сигурно, те добре жеље и добре намере плету једну невидљиву и, рекао бих, скривену мрежу добра на којој почива цео свет. Када смо у невољама, ми кажемо да је зло опхрвало свет – да је зло толико моћно да нам нема спаса и попут апостола, питамо се ко се може спасити. У тим тренуцима не увиђамо колико је добро несравњиво моћније од зла. То су величине које се не могу упоредити, исто као што се не може упоредити нестворени Бог са свим осталим његовим створањима. Али, добро није спектакуларно, оно се обавља у тишини, о њему нико не обавештава ни медије ни теле

визију. Да ли ви знате ко се јутрос помолио за вас? То вам нико неће рећи, нити треба да вам каже, као што ни ви нећете рећи за кога сте Господу упутили молитве. На томе почива добро – на смирењу и дугом трпљењу. Тако се ствара невидљива мрежа добрих дела. На тај начин постајемо блиски једни другима, без обзира да ли знамо баш све податке из живота нашег ближњег. Само то што према њему имамо добре намере, чини нас блиским. Из тог разлога, иако нас дели шеснаест векова, Свети Георгије може да нам буде много ближи него неко ко нам је физички близу.

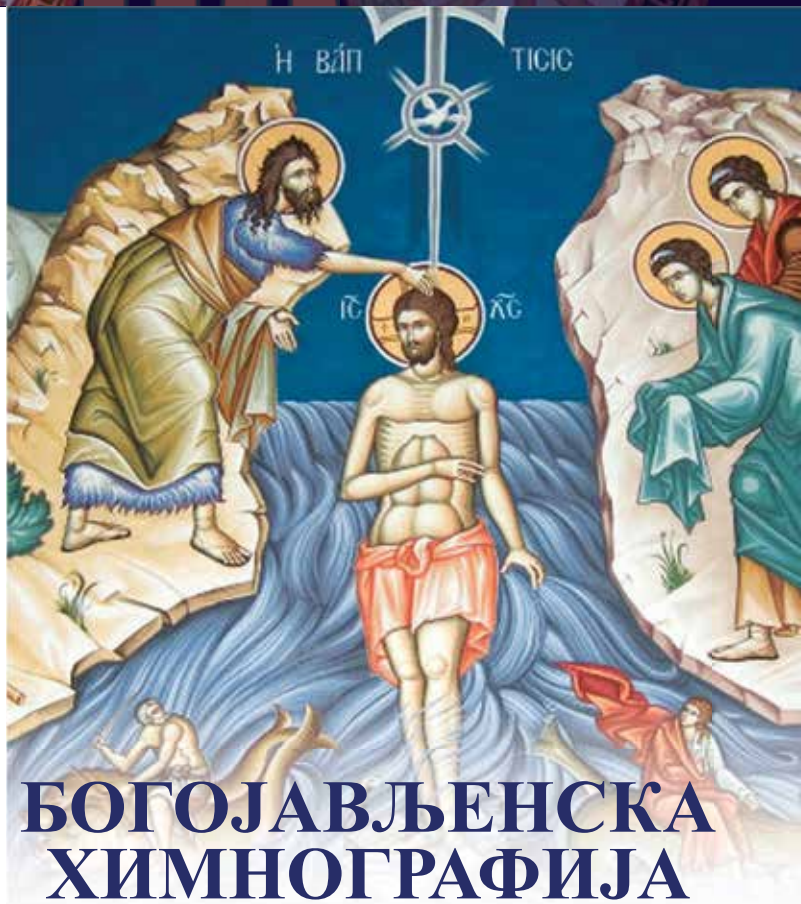
Ево једног примера како изгледа спектакуларност зла и, рекао бих, тиха вода добра. Знате за ону народну мудрост да тиха вода брег рони. Сетимо се још једне народне мудрости проистекле из искуства, која каже да је ноћ пред зору најтамнија. Управо у таквом тренутку је и страдао Свети Георгије, за време цара Диоклецијана 303. године. У том периоду владавине цара Диоклецијана био је најгори и најжешћи прогон хришћана. Диоклецијан је био манични гонитељ хришћана и свега што је имало везе са Христом. Године 305. је одступио са престола и после неколико година умро у Далмацији,

одакле је био и родом. Остаци његове палате се налазе у Сплиту. Чујте следећи парадокс. У тој палати је себи изградио маузолеј, у којем је требало да почива његово тело после смрти. Након неког периода, после едикта цара Константина и убрзаног ширења хришћанства, његово тело је избачено из те гробнице, а маузолеј је претворен у Цркву! До дана данашњег, на том месту се налази капела.

Ето, имамо једног маничног гонитеља хришћана који вероватно никада није могао да слути да оно што прави себи, прави у славу Божију. У том маузолеју његови земни остаци су сасвим кратко били, а ево до дана данашњег, дакле шеснаест векова, ту се слави име Божије – Онога кога је он немилосрдно прогањао. Безброј таквих примера имамо. Ако се ослањамо на мудрост и искуство наших предака, схватићемо да је добро споро, али непобедиво, а зло је увек брзо, спектакуларно, али као мехур од сапунице. Некада нам изгледа да је јако, моћно и непобедиво, то је када мехур расте и мислите да ће покрити целу собу, цео свет, а онда, одједном пукне и нема га више. То је народно искуство, а исто тако и наша вера.

На добрим и заступничким жељама почива и та мрежа добра о којој говорим. Да се још једном обратимо Светоме Георгију знајући да он нама свима жели добро. Свима нама, онима који славе, а посебно нашем Владици нека нам он увек буде заступник пред Господом! Амин.

БОГОЈАВЉЕНСКА ХИМНОГРАФИЈА

Ти се у светлост као у огртач облачиш, а одлучио си да ради нас будеш као ми, и да се оденеш водом Јордана, мада од ње ниси требао очишћење, али си тако лично нама устројио преподођење. О, чуда: без огња сагорева и обнавља без разарања, и спасава њиме просвећене, Христос Бог и Спас душа наших.

Ти што огњем и Духом чистиш грехе целог света, видео си Крститеља како теби долази, уплашен и устрептао, и како кличе и говори: не смем дохватити твоју главу пречисту, него ти мене освештај Владико, твојим светим богојављењем, једини Човекољубче.

Дођите попут мудрих девојака, дођите и сретнимо јављенога Владику, јер долази као Женик код Јована. Јордан је то видео и поплашен застао, а Јован је кликтао: не смем дохватити главу Бесмртнога. Дух је сишао у виду голуба да освешта воду, и зачуо се глас са неба: ово је Син мој, који је у свет дошао да спасе род човеков; Господе, слава теби.

Христос се крштава, и излази из воде, и са собом узноси цео свет, и види разведрена небеса, која је Адам собом затворио, и свима после њега, а Дух сведочи Божанство, подобно као и глас који силази са небеса, којим је осведочен Спаситељ душа наших.

Уздрхтала је рука Крститеља, када је Твоју пречисту главу дотакао; река Јордан се назад вратила, не смејући теби послужити, јер се застидела и Исуса Навина, а како да се свога Творца не уплаши? Ти си Спасе наш сав свој промисао испунио, да спасеш свет твојим јављањем, једини Човекољубче.

*Богојављење, литијске стихире, глас 4,
дело Козме Монаха*

Богдан Лубардић

ХРИСТОС СЛОВО ЛЈУБАВИ; ИЛИ: О ДЕСПОТУ СТЕФАНУ ЛАЗАРЕВИЋУ И ПАРАБОЛИ О СЕЈАЧУ И СЕМЕНИМА

Беседа за 10. смотру црквеног беседништва Епархије шумадијске у парохијској заједници у Малом Поповићу: Храм Великомученика Георгија, 13. новембар 2021

Ваше Преосвештенство – високопоштовани Г. Владико Јоване, високочасни и часни оци, драга браћо и сестре, пријатељи!

1. Света божанска литургија јесте главна заједничка радња заједнице верујућих – Цркве. Главни циљ литургије јесте прослава спасоносног дела Господа Исуса Христа. Отуда средиште литургије јесте евхаристија: односно, благодарење Господу за дар причешћа Његовом животворном љубављу под видом светих тајни Хлеба и Вина као Тела и Крви Христових (Мк 14:22-24). Управо помоћу њих као ознака новог завета са Богом у Христу постајемо сателесници Његови и сапрославитељи љубави Божије, будући облагодарењени Духом Светим (Јн 16:13-14) да са свима светима живимо као нови род и нова творевина у Господу Исусу Христу, Сину Божијем. Како сведочи апостол Петар: „А ви сте род изабрани, царско свештенство, народ свети, народ задобијен, да објавите врлине Онога који вас дозва из таме на чудесну светлост своју; који некад не бејасте народ, а сада сте народ Божији; који не бејасте помиловани, а сада сте помиловани“ (1Пет 2:9-10).

Саставни део увода у највећу свету тајну: наиме, причешће Христом у литургијској евхаристији, јесте и реч коју о себи вернима даје Христос – Јеванђељем: укључујући апостолске проповеди о речима и делима Христовим. Зато се на свакој литургији чита одломак из Четворојеванђеља – такозвано јеванђељско „зачало“. То се збива у средишњем делу литургије који се назива литургија верних, док се уводни део литургије назива литургија оглашних која укључује и оне који су призвани, оглашени, да поверују речима просветљења: наиме, проповедима Христових апостола. Зато се у том делу литургије читају одломци из посланица апостола – такозвани „апостол“.

Тајна читања одломка из Четворојеванђеља у томе је да свештеник који чита јеванђељско зачало представља самог Христа, будући да га иконизује, и то благословом самог Господа и саме Цркве. У истом чину сам Христос проговара из свештенослужитеља и са њиме: будући да је Христос Реч (Слово) Божија лично али је Он присутан и у речима (словима) Божијим које слушамо у чину литургије. Како је објаснио апостол Јован: „А када дође Он, Дух Истине, увешће вас у сву истину; јер неће говорити од себе, него ће говорити оно што чује, и јавиће вам оно што долази. Он ће мене прославити, јер од мојега ће узети, и јавиће вам“ (Јн 16:13-14). Литургија је тако догађај Духом Светим посредованог сједињењења са Речју Божијом лично – са Христом, као и са речима Божијим – са Христовим и апостолским речима: обоје су присно и нераскидиво повезани.

Сутра ћемо на литургији у свим парохијским заједницама Цркве, и овој у Малом Поповићу, слушати зачало 35. недеље по Празнику Духова: поглавито Јеванђеље апостола Луке гл. 8:5-15. Да чујемо шта Господ Реч тамо изриче:

„Изиђе сејач да сеје семе своје; и кад сејаше, једно паде крај пута, и погази се, и птице небеске позобаше га. А друго паде на камен, и изникавши осуши се, јер немаше влаге. А друго паде усред трња, и узросте трње и угуши га. А друго паде на земљу добру, и изникавши донесе стотруки род. [...] А ученици његови питаху га говорећи: Шта значи ова прича? А он рече: Вама је дано да знате тајне Царства Божијега; а осталима¹ бива у причама, да гледајући не виде, и чујући не разумеју. А ова прича значи: Семе је реч Божија. А које је крај пута то су они који слушају, али потом долази ђаво и узима реч из срца њиховога, да не верују и да се не спасу. А које је на камену то су они који када чују с радошћу примају реч; и ови корена немају те за неко време верују, а у време искушења отпадну. А које у трње паде, то су они који

чуше и, живећи у бригама и богатству и сластима овога живота, буду угушени, и не донесу рода. А које је на доброј земљи, то су они који чувши реч, у доброме и чистом срцу држе је, и род доносе у трпљењу...“ (Лк 8:5-15).

Вернима је откривено и то да се у сваком чистом срцу као „доброј земљи“ – посебно у заједници таквих срца (1Кор 12:12) – налази Царство Божије то јест Црква којој је Христос глава (Еф 5:23). Отуда Исус Христос али и речи Христове јесу семена што ничу у доброј земљи духовне чистоте као Царство односно Црква. Отац сеје Сина као семе, Син сеје своје речи, а Дух Свети залива засаде. Каква ће бити земља зависи и од нас: да ли осушена? да ли окамењена? да ли трновита? или ће земља на коју семе пада бити плодна, као космајска? Наравно да је посреди, надасве, земља срца наших. Како ћемо знати каква је и чија је земља срца наших? У Јеванђељу по Матеју налазимо одговор: „По плодовима њиховим познаћете их. Е, да ли се бере са трња грождје...“ (Мт 7:16)².

2. Кад смо већ код тога, браћо и сестре, упитајмо и ово: Имамо ли у видокругу, чак при руци, пример сједињења житке земље, доброг семена и слаткоточног

плода? Имамо! То су срце, ум и заветна дела Деспота Стефана Лазаревића (1377–1427): управо њега, Високог Стефана, који је био и остао први домаћин шумадијско-космајских земаља. Ђурађ Зубровић, верни пријатељ Стефанов, бесмртно је њега описао: „... благочестиви господин Деспот Стефан, добри господин: [...] предобри и мили и слатки...“. Тако до данас стоји у црквеној порти у засеоку Црквине (Дрвенглава) код Младеновца. Рекли смо: по плодовима њиховим познаћете их. Очито да је Деспота властелин Зубровић познао по његовим добрим делима. Незахвално је бирати међу прегршцима добрих дела у Христу што их је Деспот нама узо-

рито приложио: дела војна, дела геополитичка, дела државотворна, дела богословскокњижевна, дела грађитељска, дела људска и надасве дела богољудска. Пошто је данашња смотра дословно посвећена оцрквењу избор је унеколико олашан. Из многих добротинастава Стефанових идвајам два учинцима дуготрајна дела што их је сadio као живоносна семена и убирao као животне плодове: (i) безусловну преданост Христу врлинским животом – *молитвом*, и (ii) безусловну преданост слављењу силе и доброте Христове – *уметношћу*. Код њега су се тако сјединили поезија молитве и молитва поезије, како ћемо сада видети.

Прво (преданост молитви Христу) засведочује манастир Павловац на Космају који је 1417. подигнут наредбом³ Деспота Стефана, рукама дворског архитекте

Рада Боровића. Плод тог семена Деспотовог, међутим, најјаркије цвeтoве изнедрио је 1690. када су Турци, ради освeтe против српског устанка, побили братство Светониколајевског манастира Павловац код Кораћице, који, безмало голим оком, слутимо и саосећамо из нашег Малог Поповића. Они нису напустили манастир, сеобом коју предводи Арсеније III Црнојевић (1633–1706), Архиепископ пећки и Патријарх српски, који је управо у Павловцу служио једну од последњих литургија пред изгон из српских земаља у аустроугарски север. У исповедничкој крви павловачкокосмајских монаха, као по „доброј земљи“, тече крв причешћа Христом и заветни благослов сапричасног њима у Духу ктитора – Деспота Стефана, такође молитвеника. Кроз ту крв тече и гласна тишина у којој су се молили нетремно, и то Исусу – молитвом тиховања, овако: „Господе Исусе Христе, Сине Божији, помилуј нас грешне“. То што су послушали реч апостола Луке, и у срца као добру земљу примили Христа као семе Бога Живог, учинило је да их из Христа као Земље живих, али ни из земље Србије, нико ишчупати не може, нити из нашег памћења. Такви су сила и учинци ухристовљења – речју, делом и неиздајном љубављу, а „љубав је од Бога, и сваки који има љубав од Бога је рођен, и познаје Бога“ (1Јн 4:7).

Друго (преданост уметности у Христу) засведочује највећа, најузвишенија и најпотреснија песма српскохришћанске књижевности: *Слово Љубве* (1404/1409) што значи *Реч Љубави*. То нас враћа Христу као Богу који је Реч лично и Љубав лично, као и речима Христовим што их преноси апостол Лука, а које сада актуелизујемо повезивањем Христа, Луке и Стефана – руковањем Космаја и Горе Сионске – преко сутрашње литургије, на којој Господ говори овако, подсетимо: „А ова прича значи: Семе је реч Божија“ (Лк 8:11). Реч Божија је реч о љубави коју даје Христос као Љубав Божија лично. Ево како ту реч или слово прима, сади и расађује Деспот. Ако игде, овде у подкосмајским луговима, њивама и домовима немогуће је измаћи гласу најугледније песме и призиву најугледнијег домаћина Космаја. Ослушнимо, онда, како Христос сеје а Стефан сади љубав божанску у красоти, за сва поколења српског рода, а слоге у Богу ради:

I

1.

Стефан деспот,
најслађем, најљубазнијему
и нераздвојном срца мог,
сугубо жељеном, и много,
премудрошћу обилном,
царства мог искреноме,
(име рекавши),
љубазан у Господу целов,
и неоскудно с тим
милости наше даровање.

II

2.

Лето и весну Господ сазда,
што и псалмпевац каза,
красоте у њима многе,
птицама брзо, весеља пуно прелетање,
и горама врхове,
и луговима пространства,
и пољима ширине;

ваздуха танког
дивотним неким
гласима оглашење;
и земаљске дароносе
мирисног цвета, и травоносе;
но и човекове бити саме
обнову и разиграње
достојно ко да искаже?

III

3.

Али све ово
и чудодела Божја ина,
што ни оштровидни ум
сагледати не може,
љубав све превасходи, —

и није чудо,
јер љубав је Бог⁴,
као што рече Јован Громовник.

4.

Свака лажа места у љубави нема,
јер Каин, љубави туђ, Авељу рече:
„Изиђимо у поље“⁴⁵.

5.

Бистротечно и оштро
љубави је дело,
добродетељ превазиђе сваку.

6.

Лепо Давид ову рекав украшава:
„К’о миро с главе
на браду силази Арону,
и к’о аермонска роса
на горе што силази сионске“⁶.

IV

7.

Јуноше и деве,
љубави прикладни,
љубав узљубите,
ал’ право и незазорно,
младићство да не повредите и девство,
божанственоме чим наше
пријања биће,
божанствено да не узнегодује.

Јер Апостол рече,
Божјега Светог Духа не растужујте⁷,
знамење што јавно њиме
добисте у крштењу.

V

8.

Заједно бејасмо, друг другу близу,
ил’ телом или духом,
но да ли горе раздвојише нас,
да ли реке,

Давид да рече: „Горе Гелвујске,
дажд на вас да не сиђе, ни роса,
Саула јер не сачувасте,
ни Јонатана“⁸.

О безлобља Давидова,
чујте, цареви, чујте,
Саула ли оплакујеш, нађени?
Јер нађох, рече Бог,
човека по срцу мојему.

9.

Ветри да сукобе се с рекама,
и да исуше,
као за Мојсија море,
судије као за Исуса,
ћивота ради Јордан⁹.

VI

10.

И снѡва да саставимо се,
и снѡва да видимо се,
и снѡва у Христу да сјединимо се,
самоме том,
коме слава са Оцем
и са Духом Светим
у бескрај на веке,
амин.¹⁰

3. Тако је Деспот Стефан у наша умна срца засејао речи о Христу и Христа као Реч суште Љубави што пре-мошћује времена, помирује завађено, зацељује рањено — и украшава људско биће непостидном вером и врлином. Учинио је то Деспот онако и онолико колико је сам дао да се у њега засади и разграна Христос Духом Светим, као Дрво Живота. На основу свега реченог, браћо и сестре, свима нама као пријатељима Епархије шумадијске,

и њене парохијске заједнице у Малом Поповићу, остају дужност и задатак да будемо она добра земља за још боља семена што их сеје Сејач апостола Луке – Господ наш Исус Христос. Како се она духовно и историјски укоренјују, расађују, показали су наши чувари из Павловца светомучеништвом (и тиме!, ако треба) као и њихов покровитељ и свети предак: Деспот Стефан Лазаревић. Како дакле? Молитвом на делу и делима у молитви: делима безусловног христољубља! Е, да бисмо се и ми нашли помиловани, оправдани и украшени – и, како Деспот малочас рече: „снѡва у Христу сједињени, само-ме том!“ Зато учествујемо у литургији и реч Христову слушамо. Молитвама апостола Луке и светоправденог Стефана Лазаревића Господе помилуј нас! Амин.

напомене:

¹ Овде не треба сматрати да Господ Исус Христос осталима не жели да пружи разумевање, већ треба сматрати да се свакоме ко прими Христа вером, и само таквом, даје просветљење да разуме смисао Његових поука и порука, укључујући параболе и приче.

² Ово се пре свега односи на лажне пророке, вукове у овчијој кожи. Али, и ми смо лажни пророци ако говоримо без потврде истина Христових на делу.

³ Тачно пре 596. година, мање недељу дана, из Павловца је Стефан Лазаревић издао акт разрешницу својим дубровачким трговцима и цариницима, 21. 11. 1425.

⁴ Како сведочи Јован Богослов у својој Првој посланици: „Ко не воли, није упознао Бога, јер Бог је љубав“ (1Јн 4:8).

⁵ Овде Деспот указује на Књигу Постања 4:8 „Али кад бејаху у пољу, скочи Кајин на Авела брата својега, и уби га“.

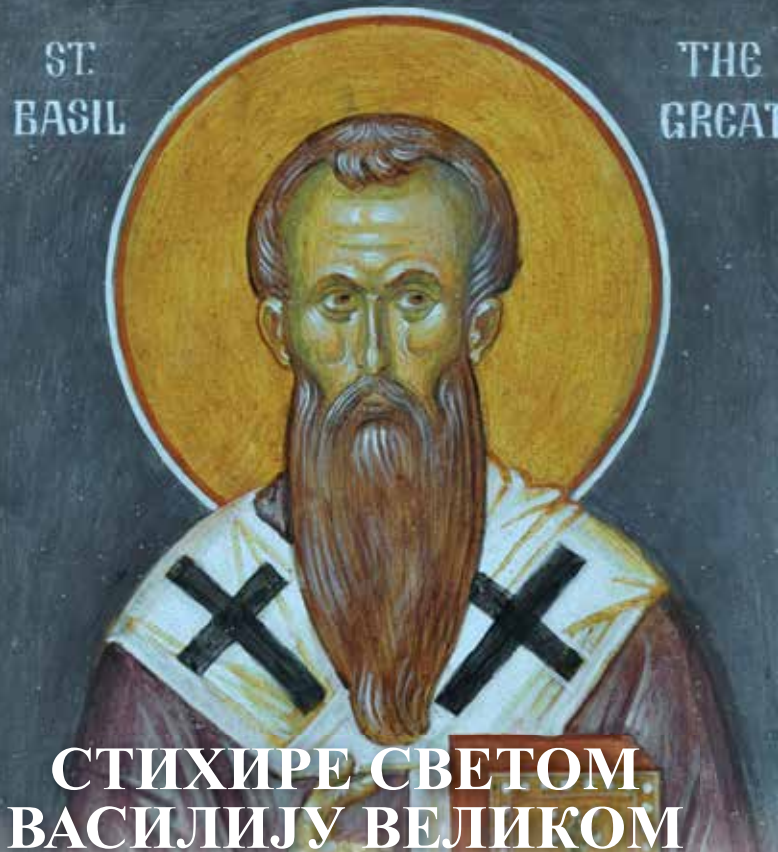
⁶ Стефан указује на Псалм 133:1-3. „Где, шта је добро, или шта је красно, него да браћа живе заједно? Као миро на главу, које силази на браду, браду Аронову, које силази на крајеве одежде његове; као роса Аермонска, која силази на горе Сионске. Јер тамо заповеди Господ благослов, и живот до века“. Навођењем ових речи цара и пророка Давида, Стефан вероватно указује на свој сукоб са братом Вуком (млађи син Лазара и Милице) или са сестрићем Ђурђем (други син Вука Бранковића и сестре Деспота Стефана – Маре), пошто је и Арон устао на брата Мојсија.

⁷ Како опомиње апостол Павле у Посланици Ефесцима: „Не жалостите Божијег Светог Духа, којим сте запечаћени за Дан откупљења“ (Еф 4:30).

⁸ Ову су речи ламента Давида након Сауловог самоубиства и погибије Јонатана у рату са Филистејцима на Гелвујској гори (2Сам 1:19-27). Иако је Саул из зависти желео да убије Давида као бољег ратника, овај му све опрашта и оплакује га.

⁹ Према заповести Божијој Мојсије је повео Јевреје из Египта. Разделио је Црвено Море и превео Јевреје према обећаној земљи. Тако су Јевреји прешли реку Јордан, носећи са собом ковчег завета са законом Божијим, за време Исуса Навина – последујућег судије и вође Израиља. Отклон од препрека, уклањање сметњи како би се ходило у сусрете, вероватно има везе и са друштвенوپолитичким и интимним околностима самога Стефана Лазаревића док поему пише.

¹⁰ Превод: Момчило Настасијевић (1936).

СТИХИРЕ СВЕТОМ ВАСИЛИЈУ ВЕЛИКОМ

Био си назван царским именом Василије, јер си имао царско свештенство и свети Христов језик си оче философијом и умећем сачувао, зато те је Господ свих и Цар царева венцем украсио; он је увекпостојећи Син, са Родитељем сједињен и сабеспочетан, а ти га моли да спасе и просвети душе наше.

Свештеничком одеждом украшен Василије, ти си радосно проповедао царско Еванђеље, и излио си православно цркве учење, њиме сада просвећени славимо једно Божанство, у Оцу сведржитељу, и у Јединородном Богу-Речи и Божанском Духу, и благословимо их у Три Лица неразделиво. Њега моли да спасе и просвети душе наше.

На небесима си заједно са тамошњим хоровима, и међу њих си настањен оче Василије, јер си се на њихов живот угледао, твојим животом чистим као светлом, јер још док си у телу са другима на земљи живео, ти си као бестелесан био; сада се наслађујемо твојом богонадахнутом науком, а ти моли Христа Бога нашега, да се избавимо од невоља и мрака незнања, и да спасе и просвети душе наше.

Глас 4.

Преподобни, ти си био љубитељ Премудрости, и свега што је од Бога, а унапред си науку смртну као сажитељницу одбацио, и праведно си живот проводио, телесне страсти си покорио, јер си се силом уздржања оденуо, и поучавајући се у Божијем закону, ти си непоробљен чин душевни сачувао, јер си богатством врлина све телесне жеље души покорио. Зато си телесно и светско омрзнуо, и господара света поднебеског, па стојиш пред Христом, и измоли душама нашим велику милост.

Глас 8, дело Анатолијево

Владимир Марјановић

ФУНКЦИЈА ЧТЕЦА – БОГОСЛОВСКО-ЛИТУРГИЈОЛОШКИ АСПЕКТ

Овај чланак представља скраћену и за штаму прилагођену верзију мастер рада који је одбрањен на Православном богословском факултету Универзитета у Београду

Свештенослужитељи и црквенослужитељи

За ову тему важно је правити разлику између свештенослужитеља и црквенослужитеља. Црквенослужитељи су нижи клир и убрајају се у оне које је Црква увела у службу из практичних разлога у времену слобо-

припада црквенослужитељима може бити постављен и на неком другом богослужењу које није Литургија. Дакле, не можемо рећи да је хиротесија безблагодатна, али је свакако „нижа“ од хиротоније.

Чин постављења чтеца – Цариград

Постављење чтечева је познато још из најранијих времена и ово не треба доводи у питање. Али, треба одгонетнути какав је чин то био и шта је у ком периоду постојало, а шта није. У *Апостолским установама* (8. књига) се наводи да је постављење чтеца било састављено од палагања руку на онога који се поставља и читања молитве. Даљи ток развоја овог овог чина тешко је пратити, а као један од извора користимо каноне донете на саборима, Васељенским или помесним. Канон 33. Сабора у Трулској палати каже: „Непострижен, као ни онај који није добио благослов, нека са амвона не чита“. Јасно је да постоји пострижење, али се детаљи не наводе. Али, од IX века се појављује велики број текстова са литургијском тематиком и у њима има значајних података о самом чину постављења чтеца.

Кодекс *Барберини* (L'Euchologio Barberini GR. 336) упућује да је након пострижења по-

де после цара Константина, када долази до повећаног броја оних који желе да приступе Цркви и вишем клиру, тако да је свештенослужитељима потребна помоћ. Степен који неко од црквенослужитеља добија је јасно устројен.¹ Дакле, имамо два јерархијска степена која су се појавила услед промена статуса Цркве у друштву. Да је период након успостављања слободе вероисповести довео до појаве све већег броја хришћана, а самим тим и до све веће потребе за онима који ће вишој јерархији помагати, показује и Сабор у Лаодикији који је одржан половином IV века. Овај Сабор говори о два термина по којима се разликују службе у Цркви.

Ова разлика постојала је и у најранијем периоду, о чему сведочи и *Апостолско предање* Светог Иполита Римског. Он прави разлику између оних који су рукоположени полагањем руку, а то су епископ, презвитер и ђакон, и оних који су постављени, дакле без дела полагања руку. То су управо црквенослужитељи о којима овде говоримо. По њему, хиротесија или произвођење је део хиротоније у ужем смислу, док хиротонија у ширем смислу у себи садржи и хиротесију.

Постоје и друге разлике које видљиво раздвајају ове две групе служитеља. Црквенослужитељи се, за разлику од свештенослужитеља, постављају ван олтара, док је рукоположење свештенослужитеља у олтару. Хиротесија је чин који се врши над онима који ступају у „први степен“ свештенства. Онај који ступа у неки чин који

постављени одвођен пред епископа који је читао молитву која се и сада чита приликом постављења.² Говори се да се чтецу давао *Апостол*, док је појцу даван *Псалтир*. Дакле, види се да је пракса читања *Апостола* приликом поавлањења чтеца, која се и данас практикује, установљена још у IX веку. Давање *Апостола* чтецу су неки поредили са *traditio instrumentorum* на Западу, али то није исто. Разлика је много, а неке од њих су да се чтецу даје *Апостол* да би из њега читао са амвона, док је ономе који бива посвећен у Западној Цркви књига давана само да је додирне; приликом уручења *Апостола* не изговара се ништа, док на Западу давање књиге прати молитва. У следећим документима који се баве постављењем појца видимо да је нешто или случајно изостављено или можда у том периоду није постојало. Наредни спис је „Криптоферрат Виссариона“³ који такође излаже поредак пострижења чтеца, али се овде појављује двоструко пострижење. Заправо, постоји једно крстообразно пострижење од епископа и након тога долазе пострижења од осталих клирика. Друга новина је давање кратког фелона. Дакле, сагласно правилу 33. Трулског сабора, морало се обавити крстообразно пострижење од стране епископа. Јасно је да имамо два списка који се међусобно разликују. Један има пострижење од клирика док га други нема. Ово указује само на различите праксе у различитим Црквама. Ове измене сачуване су и у каснијим периодима, а изговарање лица Свете Тројице пракса је

и данас. Ово је финални облик чина постављења, како чтеца, тако и појца. Све што се касније догађа јесте надградња на већ постављеном темељу.

Најважнија сведочанства или тумачења везана за чтеца доноси Свети Симеон Солунски који је изузетно исцрпно приступио теми постављења чтеца. Он каже да „пострижавање представља посвећење због тога што су власи као цвет целог тела, и показује то да се од чове-

Пракса у Александрији

Када говоримо о чину постављења појца и чтеца у Алесандријској Цркви, уочава се пракса која ову Цркву издваја од осталих. Примећују се следеће разлике: чин постављења појца је одвојен од чина постављења чтеца који је различит од цариградског; постоји двоструко пострижење, једно је од архијереја друго од клирика;

Пренос моштију Светог Николе, Пећка патријаршија

ка Богу приносе првине. Ови се крстообразно постригавају ради Исуса, због тога што је Он, оваплоћењем и распећем, начинио посвећење“.

Код Светог Симеона имамо помен да су кратак фелон и каџиџиџи исто, али Насолвски говори да је разлика у следећем: „каџиџиџи је била најдоња богослужбена одежа клирика, која се облачила на подрасник, сашивена или од ланеног или од свиленог материјала беле боје слично стихару ђакона или подризнику свештеника, са широким рукавима. Сврстан је у званичну богослужбену одежу клирика, без које они нису могли испуњавати своје богослужбене дужности, нити се појавити било где у свечаним приликама. Што се тиче фелона, он је био друга, после каџиџиџи, богослужбена одежа, још свечанија, торжественија. По изгледу, то је био округли плашт, који се облачио преко главе 'као она (одежда) која је означавала почетак свештенства'. Она је, по речима Симеона Солунског, била кратка, била је пурпурне (гримизне) или беле боје. Постоји мишљење да се украшавала изображеним крстовима на прсима и плећима. Из реченог произилази да је при постављењу чтеца архијереј благосиљао фелон и каџиџиџи, и да фелон чтеца није исто што и каџиџиџи“.

Битно је нагласити и чињеницу да се посвећење за чтеца не савршава на Литургији. Дакле, чтец не обавља службу која изискује да буде постављен на Литургији. То значи, поставља се или пред почетак Литургије, након облачења архијереја, или на неком другом богослужењу.

практикује се облачење кратког фелона и на крају има малих разлика када су у питању саме молитве. Види се да је наше, данашње постављење чтечева, ближе овом него оном у Цариграду. И овде чтец чита *Апостол* и то онај део који му епископ каже. На крају пера руке и новопостављеном упућује поуку: „Чедо, први степен свештенства...“.

У Александрији постоји и посебна пракса постављења појца. Чин почиње јектенијом ђакона из ђаконикона у којој се моли за народ, епископа као и за онога који се поставља. Након ове јектеније епископ говори молитву „Владару, Господе свемогући, Оче Господа и Бога и Спаса нашег Исуса Христа, молимо се теби и просимо, Човекољупче, слуга твој (име) је Цркви Твојој светој пришао: просвети га да лепо пева и започиње духовне песме Теби, начини га достојним духовног и светог служења Твога, страхом Твојим освети, благодаћу Твојом га сачувај, да би он, живећи по благовољењу Твоме, био призван и већим даровима Светога Духа Твога“.⁴ Након наведене молитве епископ постризава онога који се поставља. Овде немамо двоструко пострижење, односно, пострижење од стране епископа и од стране клирика. Појац након свега овога произноси псалм Давиду и после певања псалма епископ чита другу молитву, „Владару Господе Боже наш, просимо Те, молимо се Теби, погледај на нас и на овог слугу који овде стоји, и благослови га духовним благословом, као што си Ти благословио свештеника Твога Мелхиседека када је раб Твој Авраам постригао власи његове по заповести Твојој и дај њему да у страхопоштовању, страху, ревности и обзирности, у светости и правди чува заповести Твоје, испуни његово служење црквеном пристојношћу, да би он био угодан Теби у све дане живота свога“.⁵

Цариградска, али и свака друга нама позната, помесна Црква, немају раздвојене чинове за постављење чтеца и појца већ је то један чин који нема наглашено постављење појца. Конкретно, у нашој помесној Цркви тог чина издвојеног или наглашеног нема.

Када се говори о постављењу за чтеца, разлике су у томе што уместо полагања руку постоји постављање омофора на главу онога који се поставља. Поред овога, даје се благослов „Господ да те благослови за чтеца“, па следи прање руку епископу од стране онога који је постављен за чтеца и на крају троструко узвикивање „Достојан!“. Ово указује да се онај који је постављен за чтеца може убрајати у клир. Јасно је да је узвик „Достојан“ указивао да је читава заједница била укључена у постављење сваког од клирика, од најнижег до највишег. Оно што може деловати као чудно јесте одакле прање руку као служба чтеца? Управо се ово поставља као проблематично зато што је прање руку спадало у делокруг ипођакона.

Примери праксе у Руској Цркви

Несумњиво да је овај чин постојао и да је одређен криптофератском традицијом. Сматра се да је чин презет из ове традиције јер је она била доминантна у Константиновској Цркви када су Руси примили хришћанство

не помиње облачење послужника у кратки фелон.

Након синтезе грчке и руске праксе, од XI века долази до осамостаљивања и Руси добијају самостални чин, заправо, уносе у чин постављења чтеца нешто своје. Те новине су почетак возгласом Благословен Бог наш... Трисвето, Оче наш и тропари.

Додатак је овај почетни возглас, ако има њега, не служи се Литургија, односно, боље је рећи да је овај чин направљен да буде самосталан. Али, са друге стране, додаци су и одређени тропари. Након свега долазило је и двоструко пострижење, односно једно које је вршио епископ и приликом кога су сви изговарали „Амин“, па је уследио и постриг некога из клира. Након ових пострижења, послушник опет приклања главу и епископ чита молитву „Госпode Боже сведржитељу...“. Следи читање *Апостола*. Након неког периода, опет долази до одређених измена и приликом пострижења, „Амин“ је изговарао само онај над киме се врши тај чин. Једна од већих измена коју можемо приметити јесте та што се на крају чина произносила сугуба јектенија за онога који је постављен.⁸ Новина је и да је епископу маказице за пострижење додавао лично онај који се поставља за чтеца. Оваква праксу имамо у чину постављења монаха. Да ли је смисао исти, да је то вид послушања и показивања смирења, не може се са сигурношћу знати, али ни искључити. Не може се рећи да су сви ови елементи само

руски, јер је нешто у руски чин ушло и из грчке праксе, али оно што је искључиво руско јесте ово „Амин“ од стране послушника. Овде говоримо о пракси која је само слична данашњој, зато што до XVI века постоји посебан чин за чтеца и појца, док су од XVI века ова два чина спојени у један и то је чин постављења свећеносца. Сведочанство је текст из једне грамате из 1514. године: „Ево ја, преосвећени епископ новгородски и псковски, владика Генadiје поставио сам (име) сина за свећеносца, који је једне жене муж и који није жењен удовицом (из које је улице) да има власт да пали свеће на сточићу пред иконом

у X веку. Сведочанство о овоме садржано је у граматити митрополита Кирила II.⁶ У овој граматити се још наводи „ономе који се поставља потребно је прво дати евхију, односно молитву за постризавање помоћника“.⁷ Заправо, евхија се не даје ономе који постаје чтец, него ономе који треба да постави чтеца. Ово нам указује на јасан утицај криптофератске традиције. Можемо поставити питање, да ли се у неком другом кодексу или документу налази помен истог чина? Одговор би био поврдан јер се овај термин користи и у Барберинијевом кодексу, али се

Господа нашег Исуса Христа и пред Његовом Богомајком, као и пред иконом Претече и Крститеља Јована са осталим светима, такође и кандила да пали, као и да носи свеће када свештеник иде у Вход и он пред Светим дверима носи свећу пред јерејем, као и да држи молитву Исусову у устима и остале молитве и Богородичин хлеб да држи пред јерејем и осталу службу црквењака да обавља, и ево ја му дајем доказ о томе по исповешћу његовог духовног оца.“⁹ Грамата је иначе састављена у Великом Новгороду. У чину постављења свећеносца

први део је за њега, док је други, након возгласа прве молитве, чин за чтеца. Сви елементи су исти: пострижење, фелон, стихар, изговарање „Амин“, читање *Апостола*. За завршну формулу професор Дмитријевски каже да је она осмишљена тако да би оног који се поставља прибројали одређеном храму у коме је до краја живота дужан да се стара о поретку богослужења и да буде „чувар поретка и доброте“.

Друга разлика јесте што нема облачења у фелон, већ се одмах облачи стихар. Историја употребе стихара приликом постављења чтеца нам није позната. Генерално, може се рећи да су из савременог чина избачени многи елементи који су постојали. Самосталног постављења појца нема, нема јектеније која је била у XVI веку, нема изговарања прокимена пред читање *Апостола*. Најупечатљивији део који постоји је сам крај чина, који имамо и ми данас у Српској Цркви, а то је „Чедо, први степен светенства“ и „Ево постаде слуга Божији“. То су дакле два савремена елемента и они се могу приписати александријској редакцији.

У Русији је постојала пракса да је практиковано и облачење у фелон и у стихар. То говори и молитва, али имамо ли одговор о каквим је одежама реч? Молитва говори да су одежде „нескверне и непорочне“.

Прва молитва говори о постављању депотата или свећоносца. У овој молитви се говори о многим одежама, не о једној, дакле, са једне стране имамо кратки фелон, који је познат још од раније, док други део одеже, односно стихар имамо и данас у употреби. Депотат је термин који се користио некада у посебном чину и означавао је самостално молитвословље којим се одређени кандидат приводио патријарху. Ова функција или чин депотата није нам од раније познат у неким другим помесним Црквама, рецимо у Александрији, Антиохији. Његова служба се састојала у томе што је директно био упућен на патријарха и његово задужење је било да иде испред патријарха и обезбеђује пролаз када су у питању крсни входи, литије и нека многољудна дешавања. Депотат је нешто слично служби некадашњег свећоносца, дакле мало ниже звање него оно које је имао чтец. По речима Симеона Солунског, ово је био степен пре него што би неко постао чтец. Он је обављао исту функцију коју данас обавља чтец или свећоносац. Дакле, носио је свећу у входовима, пред читањем Јеванђеља и томе слично. Може се рећи да су депотат, чтец, свећоносац синонимни појмови јер означавају исту службу.

Након узвођења у чин свећоносца, долази на ред посвећење за чтеца. Њему се свећа даје само ради форме да се не би занео у благодати и да присутни верници не би приметили неко застајкивање у току саме процесије. Ово нам указује на то да је чин постављења чтеца био много поштованији и цењенији од депотата, јер је он тај који је учествовао речју и који је износио речи Божје на служби. Видимо и да је стихар имао веома цењено место у самом богослужбеном животу свих клирика, било да су нижи или виши.

Чтец у Српској православној Цркви

Као два врло релевантна сведочанства о служби чтеца у нашој Цркви имамо опис постављања за „чаца и појца“ професора Лазара Мирковића, који у великој мери говори о уопштеним стварима. Друго сведочанство пружа Патријарх српски Павле.

Професор Мирковић говори да је посвећење за чтеца или појца, заправо посвећење за свећоносца и да бива пре почетка Литургије. Он детаљно описује редослед радњи које се врше над оним који се поставља, као и то да чтец прво бива обучен у фелон, па онда, након скидања фелона, облачи стихар. Ово јасно указује, на основу већ реченог, да је сам чин постављења преузет из неке друге помесне Цркве. Оно што професор Мирковић говори, а не налазимо у другим сличним описима, јесте да чтец, након „Са страхом Божијим и вером приступите“, одлази у олтар и чита тихо молитве благодарења након причешћа. Мирковић још наводи: „када архијереј скине одежде, прилази чатац са десне стране престола и клања се до земље у знак благодарности, а овај га благосиља“.¹⁰

Данашња пракса посвећења чтеца и појца је једињена у један чин, који носи наслов „Чин хиротесије чтеца“. Доста сличности можемо пронаћи са описом које је дао професор Мирковић, с тим да новопосвећени не облачи фелон, него му епископ благосиља стихар који представља његову основну богослужбену одежду. Такође, разлику коју треба навести међу праксама наше и Грчке Цркве јесте возглашавање које ђакон врши речима: „Заповеди!“ Међутим, професор Теолошког факултета универзитета у Атини Георгиос Фиљас сматра да је оваква пракса једино у овом случају неисправна, будући да се овакав позив односи само на чинове више јерархије, почев од ђакона.

Патријарх српски Павле у одговорима на нека питања наше вере даје упутства шта треба да зна неко ко жели да постане чтец.¹¹ Овај текст има три дела, први су опште напомене користећи се ауторима који се баве литургијом; други део су практична питања и одговори, а трећи је опис радњи које чтец врши на архијерејској Литургији.

Што се тиче општих напомена, патријарх Павле говори да се без сумње чтец убраја у клир, на шта указује мноштво канона, који се односе на чтечеве и који их у исто време издвајају од осталих људи. Свештенство дефинитивно треба поделити на нижу и вишу јерархију, али уколико се жели оправдати и тврдња да нема потребе делити јерархију, као што је то радио Мартин Лутер, треба се позвати на Прву Петрову посланицу (1, 9) која говори да су сви верни царско свештенство. Али, суштина је постоје рукопроизвођења за нижу јерархију и рукоположења за вишу. Тренутно се данас у нашој Цркви помињу три чина ниже јерархије, појци, чтечеви и ипођакони, док смо у старини имали и аколите, егзорцисте, депотате... Чтечеви су део ниже јерархије, али су виши од појца. Разлика између постављења чтеца и појца је минимална. Она се односи на давање друге књиге од стране епископа, као и у завршној поуци. Још једна битна разлика, можда и најважнија, јесте та што у чину постављења појца нема пострижења власи, већ само приликом постављења чтеца. Може се рећи да је патријарх Павле следио девето правило Првог васељенског сабора, које каже: „Који су без испитивања постављени, а после тога беху избличени због ранијих грехова, да престану.“ Дакле, овај канон јасно говори о томе да не треба никога постављати без претходног испитивања. Ово можемо сматрати разлогом састављања педесет питања и исто толико одговора која треба да зна онај који жели да постане чтец. Колико је потребно утврдити психичко стање кандидата, толико је исто битно утврдити физичке недостатке, које је лакше

открити него прве. Када се кандидат потанко испита, онда се може приступити чину постављења.

Говори се и о томе да је потребно да кандидат посети неколико дана пре самог чина постављења, као и да се исповеди, да би на дан рукопроизвођења приступио Светој тајни причешћа.

Дечански рукопис из 1453. године говори да човек облачи „лђену одежду“, која се изједначаје са кратким фелоном.¹² О одежама чтеца можемо наћи сведочанства и у другим служабницима од XV до XVII века.

Једна од основних служби на којима чтец има своја задужења јесте Литургија и то првенствено архијерејска. Он учествује у входовима, држи свећу док се чита *Јеванђеље*, али и сам чита *Апостол*. Управо из ових разлога је патријарх саставио педесет питања и одговора, да би онај који учествује у самој Литургији знао зашто постоје дикирије и трикирије, како се чита *Апостол*, због чега епископ мења омофор и митру, шта означавају ипођакони и чтечеви који облаче архијереја, као и многа друга питања. Тачно је да су кандидати за чтечеве махом младићи који су завршили богословију, исто као и у Русији, али је ипак било неопходно због околности које се тичу знања да постоји овај списак питања. Као илустрацију обима и значаја одговора патријарха Павла, направимо избор од неколико интересантних питања:

Зашто се чтец постригава (6); Која је одежа чтеца (8); Какве боје треба да је стихар и шта та боја симболизује (9); Шта су зачала и како се налазе за седмичне, недељне и празничне дане (13); Како је настала Трисвета песма (18); Шта се пева уместо Трисветог на Литургији и у које дане (19); Шта означава прање руку Архијереја и свештеника по облачењу и на Херувимској песми (29); Шта означавају орлеци на које Архијереј стаје, а шта патерица (30); Шта означавају дикирије и трикирије (31); Када Архијереј облачи велики омофор и када га скида (34); Где се причешћују чтеци, ипођакони и верни, а где ђакони, свештеници и епископи (42).

Трећи део овог важног текста изузетно користан не само за чтечеве, већ и за све оне који се налазе у олтару садржи описе радњи које чтец врши на архијерејској Литургији од доласка архијереја у храм, преко читања *Апостола* и *Јеванђеља* и Великог входа, па све до причешћа и завршетка Литургије.

Хиротесија чтеца

Чтеца поставља епископ пред почетак литургије, а након што се обуче у одежде. Епископ стоји на солеји храма, ипођакони приводе онога који се рукопроизводи да направи три велика поклона (метаније) испред Христове иконе, па потом испред Богородичине, потом се окреће ка епископу који седи и клања се три пута. Након тога приклања главу, епископ га знаменује три пута крстообразно. Затим епископ полаже своју руку на главу онога ког поставља и чита молитву: „Ти си сву твар обасјао светлошћу чуда Твојих, Господе; Ти унапред знаш намере свакога човека, и пре но што је он постао; Ти укрепљујеш и оне који желе да служе теби; Ти сам и слугу Твога (име), који је изабрао да као свећоносац иде пред светим Твојим Тајнама, украси пречистим и непорочним одежама Твојим, да просвећен, сусретне Тебе и у будућем веку прими нетрулежни венац живота, веселећи се, заједно са избраницима Твојим, у вечном Блаженству“¹³. Епископу се након овога додају маказе и он га пострижава. Свети Симеон Солунки наводи да ово пострижење косе означава освећење јер су власи цвет целог тела и ово би били као први плодови овога који се поставља.¹⁴ Потом се чтец облачи у кратки фелон, али данашња пракса је да то буде стихар. Стихар по Светом Симеону представља почетак свештенства.¹⁵ Чтец не облачи стихар док не целива одежду и руку епископа. Након облачења стихара, чтец опет приклања главу, епископ полаже руку на њега и чита опет молитву: „Господе Боже Сведржитељу изабери овога слугу Твојега, и освештај га, и дај му да са сваком мудрошћу и разумевањем твори све оно чему се учи читајући божанске речи Твоје, и сачувај га у непорочном животу“¹⁶. Ова молитва је главна и у њој се моли за прихватање онога који постаје чтец и за Божију помоћ у очувању од порочног живота. Овом молитвом се завршавало постављање чтеца или појца. Све касније што је додато јесте производ руске праксе.¹⁷ Видимо да се разликује у доброј мери некадашња пракса постављања чтеца од оне какву данас познајемо и имамо прилике да видимо. Оно што прво упада у очи јесте да недостаје читање *Апостола* који данас чита онај који се рукопроизводи. Али, овај „недостатак“ је допуњен касније од стране руских литургичара.

Након читања *Апостола*, следи молитва која се схвата и као поука или наредба Божија дата преко епископа шта је задатак чтеца и шта треба да чини: „Чедо, први степен свештенства, степен је чтеца“.¹⁸ У допуне овог чина спада и тренутак када ипођакони скидају са чтеца мали фелон, додају стихар архијереју који га благосиља, па следи облачење. Уследиће давање поуке и финална молитва, при којој чтец држи упаљену свећу окренут ка истоку, у којој се каже: „Ево постаде слуга Божији (име), чтец најсветије цркве (име цркве) у име Оца и Сина и Светог Духа.“ Оно што је уочљиво у овој краткој формули јесте да се чтец поставља за конкретну цркву, што је и сличност са рукоположењима у више степене. Уколико има више оних који су кандидати за рукопроизводство, молитве се читају у множини.

Служба чтеца кроз историју

Алексеј Петровић Лебедев (*Свештенство древне Васељенске Цркве*) наводи извор из другог века после Христа да чтец „заузима прво место у дан Господњи“ и да чтец треба да говори јасним речима и да буде способан да тумачи Свето Писмо јер заузима место јеванђелисте. Ово је тренутак када се може рећи да је чтец имао изузетно озбиљне обавезе, али нема разјашњења да ли, и поред првог места, припада клирицима.

Тертулијан о чтечевима говори као о некоме ко припада лаичком реду и то долази до изражаја када говори против гностика „Они данас имају једног епископа, а сутра другог: ко је данас код њих ђакон, сутра је чтец“. У раној Цркви служба чтеца имала је неки харизматски, учитељски дух у себи. Били су дидаскали, па је зато могуће да их Тертулијан из тог разлога не убраја у клир јер учитеље, дидаскале, нико није постављао. Чтечеви су имали тај харизматски, новозаватени дух и дар говорења што је свакако дар Духа Светог. Примарна функција чтеца је да чита, што у преводу и значи реч чтец – *читач*. Имао је обавезу, али и привилегију да чита Свето

Писмо и да га тумачи. Вероватно је њему била додељена обавеза читања и тумачења, јер је писменост у то доба била слабо распрострањена, те није било довољно образованих људи који би могли читати и тумачити Свето Писмо. Чтечеви су били такође и помоћници епископа, па су у њихово име читали и тумачили. Из свега до сада реченог можемо закључити да је улога читача у првој Цркви била већа него што можемо и да претпоставимо. Чтеца у исту равн са дидаскалима и учитељима Цркве доводи не толико то што је читао Свето Писмо, него то што га је тумачио, што је у истој равни, ако не и битније, од самог читања. Ово је златни период службе чтеца јер су добили могућност да читају и проповедају народу. Овај период није дуго трајао, али довољно да се помене и да се користи као сведочанство да чтец није био неко мање важан или потпуно неважан.

Друга посланица Климента са почетка другог века можда је најстарија сачувана хришћанска проповед. Поставља се питање зашто се она приписује некоме од чтечева? Зато што се из текста изводи закључак да је њу писао неко ко је био равн онима којима се обраћа. Ова проповед се приписује никоме другоме него чтечевима и из разлога што је она записана и читана. Не може бити од некога другог јер нико од осталих није записивао проповеди већ их је изговарао напамет.¹⁹ У прилог тези да је писац неки чтец иде и то да се он не обраћа *ex cathedra* већ као веома смирен и скроман човек. Он сам каже да је прочитао одређени одломак из Светог Писма, па је онда проповедао. И настанак овог списка се поклапа са периодом када нестају харизматски учитељи и посао чтеца постаје читање и проповед. Наравно, има и оних који су се противили томе да је чтец био неко ко је проповедао, па су способност за поучавање тумачили као да треба да чита јасно и да само читање људима буду за поуку.

Да је институција чтеца у Цркви постојала још од најранијих времена показује и само *Откривење*: „Блажен је онај који чита и они који слушају ријечи проро-

чанства, и чувају оно што је написано у њему, јер вријеме је близу“ (Отк 1, 3). Дакле, чак је и у периоду писања Апокалипсе било јасног разликовања између онога који чита и оних који слушају.

Наравно, овај период када су чтечеви били на врхунцу није дуго трајао. Неписменост међу епископима се смањила, па је дужност проповеди прешла са чтечева на епископе и они су били једини који имају могућност да проповедају. Чтечеви су прибројани клиру тек негде у трећем веку и то у Риму за време папе Корнилија, па је читање била механичка радња коју су извршавали чтечеви. Њихова важност није брзо губила на значају и у прилог томе иде потпис два чтеца на одлукама сабора у Арлу који је био 314. године.

Чтечеви, као припадници ниже јерархије, веома су заступљени и у канонима, како Сабора, тако и Отаца. Теофил Александријски има својих четрнаест правила и у шестом каже: „Ако је чтец Јаков блуд учинио и био извргнут од стране презвитера, па поново био постављен, уколико је разоткривен, нека се извргне. Уколико није, нека остане у клиру. Не приличи прихватати празне клевете“. Јасно је из овог канона да је Црква од најранијих дана бринула о моралном владању клирика. Када говоримо о старим фрескама, чтечеви су највише заступљени када се илуструје пренос моштију неког од светитеља.

Када се говори о црквеној хијерархији, немогуће је заобићи осамдесет седам правила цара Јустинијана. Она говоре о устројству и уређењу живота оних који припадају јерархији, али и какав однос треба да има верни народ према онима који су у чину. Конкретно, за нашу тему су важна правила која се односе на чтечеве и то тридесет седмо, које гласи: „Забрањујемо преподобним епископима, презвитерима, ђаконима, ипођаконима, чтецима и свима другима који су у побожном чину или образу да играју тавлије или да са онима који играју буду ортаци или посматрачи или у било које позориште да иду да би гледали.“ Цар Јустинијан оваквима је забрањивао да врше сваку благоверну службу и да на било који начин даље напредују. Познато је да је Црква од најранијих времена имала прописе за узрасна доба служитеља, те сходно томе наводимо четрдесет треће правило цара Јустинијана: „Не допуштамо да презви-

тер буде млађи од тридесет година, а ђакон и ипођакон нека нису млађи од двадесет пет година. Чтец не сме имати мање од осам година“. Из овог канона јасно је да се данашња пракса облачења стихара малој деци коси са оним што цар Јустинијан налаже. Са друге стране, можемо сматрати да је узраст од осам година доба када чтец може извршавати оно што му се налаже у поуци која се налази на крају чина. Такође, због убрајања чтеца у клир, забрањивао се други брак, као и брак са удовицом: „Ако чтец узме другу жену или узме удовицу као своју прву жену или ону која је од мужа отпуштена или законом и свештеним правилима забрањену, такав нека се не уводи у други црквени чин. Ако уђе у било који виши чин, нека се извргне и нека остане у првом.“

За крај, ево и податка да је у Руској православној Цркви канонизовано 12 чтечева који имају своју службу.

напомене:

¹ Никодим Милаш, *Православно црквено право*, Мостар 1902, 256.

² Епископ жички Хризостом, *Чин овник архијерејског свештенослужења*, Врњачка Бања 2006, 216.

³ А. Несолвски, *Чини хиротесий и хиротоний*, Каменец-Подольск 1906, 42.

⁴ Исто, 50.

⁵ Исто, 51.

⁶ Исто, 53.

⁷ Исто, 53.

⁸ А. Дмитријевски, *Богослужење Руске Цркве у XVI веку*, 355.

⁹ Исто.

¹⁰ Лазар Мирковић, *Православна литургија*, други посебни део, Београд 1967, 112.

¹¹ Патријарх Павле, *Да нам буду јаснија нека питања наше вере 3*, Београд 2015, 297-324.

¹² Исто, 300.

¹³ *Чиновник архијерејског свештенослужења*, 217.

¹⁴ *Православна литургија*, други посебан део, 110.

¹⁵ Исто, 111.

¹⁶ *Чиновник архијерејског свештенослужења*, 217.

¹⁷ *Православна литургија*, други посебан део, 111.

¹⁸ *Чиновник архијерејског свештенослужења*, 218.

¹⁹ А. П. Лебедев, *Свештенство древне Васељенске Цркве*, Београд 2002, 107.

ИЗ ЛЕТОПИСА ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

ХРАМОВНА СЛАВА У ЈОВАНОВЦУ

У цркви Зачећа Светог Јована Крститеља, у среду 6. октобра, на храмовну славу, служио је Свету архијерејску Литургију Његово Преосвештенство Г. Јован, Епископ шумадијски, уз саслуживање свештеника Епархије шумадијске.

Верни народ Јовановца и бројни пријатељи из других делова Крагујевца и околине, окупљени у порти нашег храма дочекали су са радошћу свог Архијереја. Пред овогодишњу славу изграђен је летњиковац у порти храма Светог Јована Крститеља, те су црква, порта и летњиковац били украшени цвећем и порукама дородошлице нашем Владици.

Преосвећени Владика је одржао надахнуту беседу на тему покајања, подсећајући да је живот хришћанина немогућ без покајања и да је искрени покајник милији Господу од наводних праведника.

После заамвоне молитве изашли смо у опход око храма, испред цркве је пресечен славски колач. После отпуста Епископ Јован је уручио Архијерејске захвалнице истакнутим појединцима који су заслужни за изградњу новог објекта у порти нашег храма и то Мирку Чикиризу, помоћнику градоначелника за односе са црквама и верским заједницама и Мићи Станимировићу, главном мајстору на изградњи летњиковца.

После Литургије владика је са фрескописцем Иваном Јовићем погледао у којој се фази тренутно налази фрескописање нашег храма, дао сликару сугестије у вези са даљим радом и одредио шта ће се даље осликавати.

Након тога заједничарење је настављено трпезом љубави, коју је припремила Снежана Благојевић са својим домом у порти храма. Славски ручак организовао је Драган Спасић у ресторану Мала Авала.

Петар Бранковић, протонамесник

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА У МАНАСТИРУ ПРЕРАДОВАЦ

У четвртак 7. октобра, манастир Прерадовац, надамак села Опарић, у питомици Левча, прославио је свог заштитника Светог Симона Монаха – Краља Стефана Првовенчаног. Краљевдан, како Левчани називају овај празник, окупља велики број верних из читавог краја, а и шире околине. Свету архијерејску Литургију служио је Епископ шумадијски Г. Јован уз саслуживање свештенства Епархија крушевачке и шумадијске.

У својој богонадахнутој беседи Епископ је истакао: „Данас

наша Црква, сестринство овог манастира и сви ми окупљени у њему прослављамо Светог Симона Монаха, патрона и заштитника овога манастира и овога краја. Прослављамо умног човека, владара, молитвеника и хришћанина. Он је у себи имао Духа Божијег и зато је био уман и разуман.

Човека који је у миру не може да поколеба немир око њега, а то је само човек који има мир Божији у себи. Исправи себе и постаћеш животни пример. Много се више говори животом и делима него речима. Преподобни Симон се трудио да буде бољи човек, да буде бољи монах кроз смирење и зато га је Бог прославио на Небу и на Земљи. Бог је прославио и његово тело које је и данас нетрулежно, кроз које Дух Свети чини чуда ево пуних осам стотина година.

Замолимо Светог Симона да се он моли за нас да будемо бољи људи, да и ми положимо наду своју на Господа, а онда ће Он помоћи да носимо бреме овога живота. Није лако носити свој крст, али га је најлакше носити ако имамо Бога.” Велики број верника је пришао Светој Чаши како би се сјединили са Господом. Након Литије пререзан је славски колач у част Светом Симону Монаху, али и првомученици Текли, по којој је игуманија ове свете обитељи добила своје монашко име.

За заслуге, љубав и пажњу према овој светој обитељи коју су показали Епископ је одликовао: орденом Војда Карађорђа Зорана Стојисављевића из Београда, Љубишу Живковића из Крагујевца, Андреја Јовановића из Београда и Драгана Милисављевића из Крушевца.

Након отпуста, прослава је настављена трпезом љубави коју је припремило сестринство манастира за сав окупљен народ.

МОЛИТВЕНО САБРАЊЕ И МОНАШЕЊЕ У МАНАСТИРУ ВОЉАВЧИ

У уторак, 12. октобра, када наша Црква молитвено прославља Преподобног Киријака Отшелника, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у манастиру Вољавчи. Преосвећеном Епископу саслуживали су свештеници Епархије шумадијске.

Након прочитаног Јеванђелског зачала Епископ је својом беседом pouчио новозамонашену сестру Милицу, давши јој име Киријакиа, као и сав окупљени народ, рекавши између осталог:

„Данас чусмо речи јеванђеља које нам каже да се Господ попео на гору блаженстава са ученицима и да се на тој гори молио, и ту је, како каже јеванђелиста Лука, изабрао своје ученике, дванаесторицу апостола. Народ је желео да чује реч Христову. Важно је знати да Христово учење није упућено само ученицима или одабранима. Упућено је свим људима од постања па до краја овог света. Дакле, Христос није дошао ради једног народа, него ради свих. Воља и жеља Божја је да се сви спасемо и дођемо до познања истине. Истина је заправо само једна, то је Господ Исус Христос. Зато Господ треба да буде пример нашим животима. Ето, ни наша сестра Киријакиа, није побегла од света да би се заклонила. То не сме бити, јер хришћанин не сме да презире свет и не сме да презире човека, јер је све то Божје дело. Али, прави хришћанин мора да презире грех у човеку. То је успех, доћи до тог стања да можемо разликовати грех од човека. Дакле, то је оно што треба сви да знамо, а поготову монаштво које је позвано на испуњење заповести. Шта је монаштво? То је савршеније хришћанство. Монах дакле својим хришћанским савршенством треба да буде пример другоме и то делима, а не речима. Ти си сестро Киријакиа овде данас пред невидљивим Богом али свуда присутним, Пресветом Богородицом, одговорила на питање зашто си приступила овом начину живота и рекла си да примаш из послушања. Ти си данас положила три завета: сиромаштва, девствености и послушности, али не само ти већ смо сви ми ове завете положили. Ако ти ова три завета буду стално на памети онда ћеш се трудити и да их испуниш јер Господ неће никога питати шта смо обећали, већ шта смо од обећаног испунили. Не треба да не тугујеш због онога што остављаш иза себе већ да тежиш ка спасењу и ка Христу. Молим се Богу да ти Бог да снаге, а ти се труди па ће онда бити и благодати Божје, јер Бог помаже ономе који се труди. Битно је да тај твој труд буде у смирењу и да ти никада не падне на ум да си нешто битно, ниси ништа ако немаш у себи Бога. Ти си данас своју душу и себе данас венчала за Христа. Ово је твоје духовно венчање за Христа који је женик свих наших душа. А за шта се невеста труди, него да буде у послушности женику, да живи у слози, истини и правди, и да не изневери женика. Ово је важно за све хришћане, а то је да не изневеримо Христа. Дакле, сестро, моли се, јер ти је то главно оруђе и то се моли у смирењу и моли се Богу да те Бог научи како да се молиш. Од праве молитве произилази све право и исправно. Ти си данас добила име које није тако често али ти је дато јер данас прослављамо угодника Божјег, преподобног Киријака и сматрај као благослов што ћеш моћи у смирењу да плачеш и да се молиш овде пред моштима Светог Киријака“.

Владимир Марјановић, чтец

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА У ВРЕОЦИМА

У четвртак, 14. октобра, када наша Црква прославља празник Покрова Пресвете Богородице, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у Вреоцима код Лазаревца поводом славе овога храма. Преосвећеном Епископу саслуживали су свештеници Шумадијске епархије.

Након прочитаног јеванђелског зачала Епископ је својом беседом поучио окупљени народ, рекавши:

„Сабрао нас је данас Дух Свети и молитве Пресвете Богородице у овај храм и на овај дан Њеног празника коме је овај храм и посвећен и сабрали смо се да служимо Свету службу Божју, да приносимо дарове које нам је Бог дао, да их узвратимо Њему да би Он послао Духа Светога на ове предложене дарове јер Дух свети претвара хлеб и вино у истинито Тело и истиниту Крв Христову. Света Литургија нам даје целог Христа и зато се и причешћујемо, ради вечног живота и опроштаја грехова. Ову службу служимо Светима,

Богородици, Христу али они нама служе колико и ми њима. Зато данас да замолимо Богородицу да и данас као што то чини увек, рашири свој Свети омофор да би нас њиме покрила и заштитила од искушења, болести, страдања и да нас благослови мајчиним благословом. Али, да бисмо добили Њен благослов, потребно је да се потрудимо и угледамо на Богородицу и на све Свете. Сам је Господ Исус рекао мајци својој 'Све што заиштеш од мене, учинићу', а мајка највише моли за своју децу. Потребно је да литургијски живимо како бисмо добили благослов Мајке Божије. Не треба нам школа ни наука да бисмо запамтили неколико речи молитве Мајци

Божјој, а то су: 'Пресвета Богородице, спаси нас'. Без обзира у каквом смо стању, потребно је и неопходно ове речи понављати и молити се Мајци Божјој”.

Након Свете Литургије пререзан је славски колач.

Владимир Марјановић, чтец

ЛИТУРГИЈА У ХРАМУ СВЕТОГ АПОСТОЛА ТОМЕ У КОНАТИЦАМА

У уторак, 19. октобра, када се молитвено сећамо Светог апостола Томе, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у храму Светог апостола Томе у Конатицама, архијерејско намесништво бељаничко. Епископу су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

Након прочитаног јеванђељског зачала окупљеном народу се обратио пројереј ставрофор Драган Протић, бивши ректор Богословије Светог Саве у Београду изговоривши пригодну беседу о Светом апостоу Томи, једном од дванаесторице Христових апостола. Између осталог, прота Драган је рекао:

„Из данашњег Светог Јеванђеља, чули смо о догађају који се десио после Христовог Васкрсења, када се Господ јавио апостолима. Апостол Тома није био присутан и није поверовао у речи апостола који су му рекли да су видели Господа који је Васкрсао. Тома им каже да не верује док не стави

прсте у ребра његова и у ране од клинова његових. Када се Христос после осам дана јавио, рекао му је: „Дођи, опипај и увери се да сам то ја”. Апостол Тома је пао на колена и рекао „Господ мој и Бог мој”. Апостол Тома је за цео свет посумњао у Васкрсење рекавши „нећу да верујем док се лично не уверим”, али је кроз њега уједно и цео род људски поверовао у стварност Христовог Васкрсења. Апостол Тома је пронео славу Јеванђеља, чинио је чуда, исцељивао болеснике и то у име Христово. Нека је срећан и благословен данашњи дан и слава овога храма, живи били и Бог вас благословио”.

СЛАВА ХРАМА СВЕТОГ АПОСТОЛА ТОМЕ У СЕЛУ ЈЕЛОВИК

Дана 19. октобра, када наша Света Црква празнује Светог апостола Тому, у селу Јеловик под Букуљом, прослављена је храмовна храмовна слава у присуству мноштва народа ове парохије и гостију, који су у овај дан посетили овај дивни храм и у њему произнели своје молитве и присуствовали Светој Литургији. Свету Литургију служио је протојереј Милован Ранковић, уз саслуживање свештеника Епархије шумадијске.

Беседу је након јеванђеља произнео протојереј Милован Ранковић, и у њој подсетио верни народ на значај храмовне славе, окупљања око славског колача, као и величине и дела Светог апостола Томе, такође, овом приликом је и честитао верницима парохије јеловичке и парохију јереју Марку Петровићу храмовну славу.

Велики број верника је узео учешћа у Светом Причешћу, а након заамвоне молитве приступило се литијском опходу око храма, у коме је сав народ певао тропар Светом апостолу Томи, а на самом крају у заупокојеним јектенијама, по благослову надлежног пароха јереја Марка Петровића, поменут је и блаженопочивши протојереј Павле Ранковић који је овај свети храм и подигао, и мученичком смрћу пострадао у његовој близини.

На самом крају службе и свечаног литијског опхода, пререзан је славски колач, који је ове године у име Црквеног Одбора припремио парох јереј Марко Петровић са супругом. Након овога чина, народу се обратио и парох јеловички јереј Марко Петровић са речима најдубље захвалности и добродошлице, и том приликом поделио захвалнице приложницима наше свете цркве и свима који су учествовали у припреми храмовне славе. Такође, позвао је све присутне на трпезу љубави у салу Месне заједнице Јеловик, где се наставила прослава храмовне славе, уз радосне поздраве и велелепно појање Друштва народне традиције „Опленачке Делије“ који су били гости наше свечаности.

Марко Петровић, јереј

СЛАВА ХРАМА СВЕТОГ АПОСТОЛА ТОМЕ У ИЛИЋЕВУ

По прохладном октобарском јутру, верни народ Илићева је дошао у свој храм, да би кроз заједницу у Светој Чаши прославили свога патрона – Светога апостола Тому.

Светом Литургијом је началствовао старешина храма Силаска Светога Духа на апостоле (Стара крагујевачка Црква) и архијерејски намесник левачки, протојереј ставрофор Милић Марковић, уз саслуживање свештенства Шумадијске епархије.

По прочитаној перикопи из Јеванђеља, које говори о Томином неверовању, верном народу се обратио прота Милић Марковић. Најпре је окупљенима, на челу са протом Владимиром Ћирићем, честитао славу. Истакавши пример Светог апостола Томе, прота Милић је подвукао да правом молитвом и истинским покајањем можемо бити Христи, и тада можемо рећи – Господ мој и Бог мој.

После прочитане заамвоне молитве, пресечен је славски ко-

лач, који је за ову годину припремила Весна Томашевић, као и послужење за све присутне.

У наставку, служен је молебан палим и стрељаним борцима и свим људима Илићева који су живот изгубили на Светога Тому 1941. године.

ЛИТУРГИЈА И МОЛЕБАН У ШУМАРИЦАМА

У четвртак, 21. октобра, наша Света Црква се молитвено сећа Светих новомученика крагујевачких пострадалих од фашистичке руке у Другом светском рату. Ова година обележава и јубиларну осму деценију од тог немилог догађаја. На платоу новообновљеног храма Светих новомученика крагујевачких служена је Света архијерејска Литургија којом је началствовао Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован уз саслужење свештеника и ђакон Епархије шумадијске.

После причешћа свештенства и већег броја верника уследио је чин резања славског колача током којег су Епископ Јован и ктитор шумаричког храма Јован Алексић, преломили славски колач.

Након тога Епископ се са свештенством и верним народом, у присуству председника Републике Србије Александра Вучића, министара Владе Републике Србије, градских челника, дипломатског кора Републике Немачке и многих других званица, помолио испред спомен обележја V-3 одслуживши молебан светим новомученицима крагујевачким.

Након молебана крагујевачким новомученицима положени су венци крај споменика Петом три, подигнутом на месту где су немачке окупационе снаге стрељале ђаке и професоре крагујевачке гимназије.

Венцу су, поред председника Србије Александра Вучића положили ђаци и професори Прве крагујевачке гимнанизације, градоначелник Крагујевца Никола Дашић, министри у Влади Србије, представници Скупштине Србије, Војске Србије и СУБНОР-а.

На Великом школском часу изведена је поема „Црни дан“ Душка Радовића, прва поема наменски написана за ту манифестацију 1971. године. Драмски приказ, у извођењу чланова Књажевско-српског театра са гостујућим глумцем Милошем Лазићем из Београда, режирао је Драган Јаковљевић.

Саша Павловић, ђакон

СВЕТА ЛИТУРГИЈА И ПАРАСТОС ЕПИСКОПУ ШУМАДИЈСКОМ ВАЛЕРИЈАНУ

Дана 23. октобра, када се молитвено сећамо Светих мученика Евлампиа и Евлампие, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету Литургију у Саборном храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу. Епископу су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

Након прочитаног јеванђељског зачала, Епископ Јован се обратио свештенству и сабраним верницима подсетивши на садржај данашњег Јеванђеља о Христовом доласку у Капернаум, где је исцелио болесног: „Ондашњи закон није дозвољавао да се суботом било какво добро дело чини. Господ,

као и увек, тако и овога пута говори да није човек суботе ради, него субота човека ради. Рекао је да суботом, али и сваког тренутка, ваља добро чинити. Запрепашћени људи, видећи да је човек постао здрав, са чуђењем су се питали каква је то реч да влашћу и силом заповеда нечасним духовима и они излазе из човека? Епископ је затим говорио о значају Светог Писма, рекавши да је цело Свето Писмо, од прве до последње странице, Богом надахнута реч. На крају, будући да је овога дана служен парастос првом Епископу шумадијском, Владика је рекао: „Ми се данас молимо Богу и призивамо у сећање владика Валеријана и његова дела која је као Епископ шумадијски чинио. Заиста, та његова дела су огромна. Он је проповедао Реч Божију у тешко време када је тадашња идеологија и то забрањивала, исто као што је и јудејски закон забрањивао да се у суботу чине добра дела“. Након заамвоне молитве, Епископ Јован, свештенство и сабрани народ одслужили су парастос блажене успомене владици Валеријану (Стефановићу), првом епископу шумадијском (1947-1976), којем се ове године навршава четрдесет пет година од представљења у Господу.

Лазар Марјановић

АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА У МАНАСТИРУ ДИВОСТИНУ

У понедељак, 25. октобра, на празник иконе Пресвете Богородице Јерусалимске, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литур-

гију у храму Благовести Пресвете Богородице манастира Дивостин наомак Крагујевца. Епископу су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

После прочитаног Јеванђељског зачала, епископ се обратио сабраном народу, рекавши између осталог:

„У име Оца, Сина и Светог Духа, помаже Бог браћо и сестре, ево сабрали смо се данас у овом Светом храму да се помолимо Богу и Мајци Божјој и да служимо Литургију како бисмо крзо њу благодарили Богу за добра која нам Бог и Мајка Божја дарују. Ми се данас сабирамо овде да прославимо Бога и Мајку Божју која је изображена на икони Пресвете Богородице Јерусалимске. Не клањамо се материји од које је направљена икона него се поклањамо лику који је насликан. Свети Јован Шангајски говорећи о личности Пресвете Богородице каже да од апостолских времена, па до наших дана, сви који истински воле Христа, одају почаст оној која га је чувала у данима његове младости. Ако ју је Бог изабрао, Свети Дух сишао на њу, а Син пребива у њој, старао се за њу када је Распет на Крсту, онда би требало да је поштује и свако ко признаје Свету Тројицу. Она је наша заштитница, молитвеница и путеводитељица. Она је та која нас води, и она над нама шири своје руке и свој покров кога славио и она нам шаље и дан данас са неба свој благослов“.

Након заамвоне молитве, Епископ је пререзао славски колач поводом данашњег празновања Богородичине иконе, који је припремила породица Недељковић из Крагујевца.

Након Свете Литургије уследила је трпеза љубави коју је заједно са игуманијом Анастасијом и њеним сестринством припремила породица Недељковић.

Владимир Марјановић, чтец

ПРАЗНИЧНО БДЕНИЈЕ У ВИНОГРАДИМА

У уторак, 26. октобра, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је празнично бденије поводом храмовне славе у цркви Преподобне мати Параскеве у крагујевачком насељу Виногради. Епископу су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

На крају бденија Епископ Јован је честитајући окупљеним верницима храмовну славу и обратио им се пригодном беседом.

Молитвено расположење настављено је трпезом љубави коју је организовала Црквена општина виноградска.

ПРОСЛАВА СВЕТЕ ПЕТКЕ У СЕЛУ ПЕТКА КОД ЛАЗАРЕВЦА

Прослава Храмовне славе у селу које носи име по дивној Христовој угодници, започела је уочи празника бденијем које је служио игуман манастира Ћелије Колубарске архимандрит Доситеј Хиландарац уз саслужење протојереја ставрофора Мирослава Филиповића.

Након богослужења на поклоњење вернима је изнета честица моштију Преподобне мати Параскеве, која се у овом Храму чува од 2004. године.

На сам дан Преподобне мати Параскеве Свету Литургију је служио архимандрит Доситеј Хиландарац уз саслужење свештеника Епархије шумадијске.

Црква и порта су били испуњени верним народом који је са свих страна дошао да се поклати и помоли омиљеној српској светитељки.

Након прочитаног зачала о мудрим и неразумним девојкама из Светог Јеванђеља, надахнутом беседом се верном народу обратио архимандрит Доситеј Хиландарац. Говорећи о ликовима светих, потсетио је на задатак сваког хришћанина, а то је уподобљавање Богу Творцу.

Светом Причешћу је приступио велики број деце и верних. Након Свете Литургије и литијског опхода око Храма, пререзан је славски колач. После дељења антидора, у сали парохијског дома трудом пароха петчанских и њихових парохијана послужена је трпеза љубави за све присутне.

ПРОСЛАВА ХРАМОВНЕ СЛАВЕ У ГОРЊОЈ ТРЕШЊЕВИЦИ

Дана 27. октобра када наша Света Црква празнује Преподобну мати Параскеву, у Горњој Трешњевици прослављена је храмовна слава, у присуству мноштва народа. Светом Литургијом је началствовао протојереј Томислав Ранковић, уз саслуживање јереја Марка Петровића.

Беседу је након јеванђеља произнео јереј Марко Петровић, подсетивши верни народ на значај храмовне славе, као и на величину дела Свете Петке.

Велики део народа је узео учешћа у Светом Причешћу, а након заамвоне молитве приступило се литијском опходу око храма. Том приликом је освештана спомен табла палим борцима из периода српско-турског рата 1876-1878. године. На крају службе пререзан је славски колач, који је ове године припремио Црквени Одбор горњотрешњевички.

Уследила је кратка приредба у виду рецитовања стихова и извођења песама Светој Петки од стране ученика ОШ „Милош Обреновић“ из Аранђеловца, чије се издвојено одељење налази у Горњој Трешњевици, а које је на службу довела вероучитељица Снежана Петровић.

Народу обратио и парох-опслужитељ горњотрешњевички јереј Марко Петровић са изразима добродошлице, а затим је присутне поздравио и председник Црквене Општине горњотрешњевичке Душан Петровић и том приликом поделио захвалнице приложницима наше Свете Цркве и свима који су учествовали у припреми храмовне славе. Такође, позвао је све присутне на трпезу љубави у сали Црквене Општине, где се наставила прослава храмовне славе, уз појање друштва „Опленачке Делије“.

Марко Петровић, јереј

ПРОСЛАВА СВЕТЕ ПЕТКЕ У СМЕДЕРЕВСКОЈ ПАЛАНЦИ

На дан храмовне славе, Пребодобне мати Параскеве – Свете Петке, Његово Преосвештенство Г. Јован, Епископ шумадијски, служио је Свету архијерејску Литургију у храму посвећеном овој светитељки у Смедеревској Паланци. Епископу су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

Литургијском сабрању су присуствовали у ученици средње школе „Жикица Дамњановић“ са вероучитељем Марком Грчићем.

После прочитаног Јеванђељског зачала владика се окупљеном народу обратио богонадахнутом беседом, ркавши између осталог: „Ми смо се данас сабрали да се Богу помолимо, али исто тако да се помолимо Светој Параскеви или Светој Петки како је наш народ назива, да би њене молитве за нас помогле да живимо хришћански. Бог даровао то достојанство Светој Петки, зато што је живела Христом и што је Христа носила у себи. Преподобна мати Параскева је знала да је прави живот у животу по Богу и у Богу. Она је живела богомудро. Живела је разумно и разборито, али по

Богу, а не по свом уму. Разборит човек зна да прави разлику између добра и зла. Неразборитом човеку није важно да ли је добро или лоше, већ да њему буде добро у датом моменту. Врло је важно у сваком времену, а поготову сада, да живимо разумно и разборито. А то не можемо ако не познајемо Бога, ако Га не осећамо, ако не знамо шта је вера. Света Параскева је живела по јеванђељској причи о пет мудрих и пет лудих девојака. Чули смо како су пет мудрих девојака стражиле ишчекујући долазак Христов, као Женика свога и нису задремале као оне друге, које нису марили за спасење своје душе. У поноћ долази Женик, куца, оне које су биле будне отвориле су врата свога срца, своје душе и Христос се уселио у њих. Мати Параскева је ишчекивала Господа нашега Исуса Христа и тако се припојила оним мудрим девојкама“. После Свете Литургије уследила је трпеза љубави у сали парохијског дома.

Владимир Степановић, ђакон

ДАНИ СВЕТЕ ПЕТКЕ У ЛАПОВУ

Ове године је седми пут у Лапову, са благословом Епископа шумадијског Г. Јована, одржана манифестација „Дани свете Петке“. На дан када обележавамо спомен на ову велику светитељку је служена Света Литургија, а началствовао је протојереј ставрофор Србољуб Марковић, уз саслужење лаповачког свештенства. Беседу о животу и значају ове светитељке је одржао ђакон Марко Арсенић.

Након причешћа свештенства пререзан је славски колач који су припремили овогодишња колачари, Зоран Рашић, Милан Рашић и Славиша Лакић, а затим су се причестили многи присутни верници међу којима је било пуно деце. Колач за следећу годину су преузели Слободан Шишковић и Јелена Живковић. Слави су присуствовали и представници општине као и многи други заслужни грађани Лапова. Након сечења колача уследила је трпеза љубави за присутне вернике. Деца са веронауке су спремила своје писмене радове и цртеже па је школски жири на челу са вероучитељем, ђаконом Марком Арсенићем одабрао најбоље радове. Деца која су освојила те награде су добила пригодне душекорисне поклоне. За ликовне радове награђени су: Смиљана Михајловић (VIII/1), Живојин Михајловић (V/1), Петра Басарић (VI/1) и Стефан Петковић (IV/1); а за литерарне: Ђорђе Дуњић (VIII/2), Валерија Миладиновић (VIII/2) и Софија Прешћ (V/1).

Овогодишњи програм манифестације Дани свете Петке је био следећи: 28. октобра представљање књиге *Српско срце Јоханово*, Веселина Целетовића; 29. октобар представљање књиге *Српска прича*, др Немање Девића.

Оба представљања су уз благослов шумадијског Епископа Г. Јована снимале и емитовале локалне телевизије „Hit plus“ и „Humana TV“. Ове духовне свечаности су се сваког дана завршавале трпезама љубави и занимљивим разговорима са гостима.

Горан Живковић, протонамесник

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА У РАЧИ КРАГУЈЕВАЧКОЈ

Дана 2. новембра, на празник Светог великомученика Артемија, Епископ шумадијски Г. Јован служио Свету Архијерејску Литургију у храму Светих апостола Петра и Павла у Рачи крагујевачкој, уз саслуживање свештенства Епархије шумадијске. Пре Свете Литургије Епископ Јован је освештао новоподигнуту палионицу свећа.

После прочитаног Јеванђеља Епископ Јован је одржао беседу у којој је између осталог рекао да се у Светом Писму највише говори о љубави Божјој, али да је потребно и да човек узврати Богу за ту љубав. Љубав Божија је толико велика да она надомешћује људске недостатке јер је то једина права љубав. Док се Господ није оваплотио ми нисмо могли

ни да схватимо колико је велика љубав Божија. Црква је радионица која прерађује оно што није добро у човеку у оно што је добро. Бог не окреће леђа ни ономе који њему окреће леђа. Ко не живи у љубави са Богом не живи ни у љубави са самим собом. Свети Јован Богослов је описао Бога у две речи, рекавши да је Бог љубав. Заједница у којој нема љубави пропада, а сваки човек вреди онолико колико има љубави у себи.

Због несебичног залагања око храма и порте Епископ Јован одликовао је протонамесника Владу Бранисављевића чином протојереја. Он му се затим обратио пригодним саветима рекавши му да добијени чин треба да му буде још већи подстрек на служење Богу и ближњима. Архијерејском грамом признања одликовани су Милинка Солунац, Милош Ђорђевић и Ђорђе Радомировић из Раче. Архијерејском грамом захвалности одликовани су Скупштина општине Рача и Слободан Миловановић из Ђурђева, а Архијерејском захвалницом Андреја Стојановић и Данијел Миличић из Доње Раче, Ненад Јовановић, Љубиша Петровић, Саша Радојевић и Владанка Марковић из Раче, Ненад Гроздић из Адровца и Војкан Даничић из Миршевца.

После причешћивања свештенства, Светом Путиру су приступили и верници рачанског краја, а међу њима је било и вероучитеља и деце која похађају верску наставу у великом броју.

Након Свете Архијерејске Литургије уследила је трпеза љубави коју су припремили надлежни пароси са верујућим народом Раче.

Горан Живковић, протонамесник

ПРОСЛАВА ХРАМОВНЕ СЛАВЕ У СУШИЦИ

Литургијским сабрањем и сечењем славског колача прослављена је слава цркве Светог Великомученика Димитрија у крагујевачком насељу Сушица.

Светом Литургијом је началствовао ректор крагујевачке Богословије протојереј ставрофор проф. др Зоран Крстић уз саслуживање свештенства Епархије шумадијске.

Литургију су улепшали гласови чланова хора Саборне цркве на челу са диригентом протојерејем Драгославом Милованом. После прочитаног Јеванђеља беседом се обратио верном народу ђакон Саша Павловић. На крају Свете Литургије верном народу и свечарима се обратио старешина храма протонамесник Александар Сенић и упознао их са протеклим радовима који су се одвијали у склопу храма, позвавши их притом на сарадњу у наступајућем пројекту око довршавања градње црквене зграде. У наставку се приступило резању славског колача чији домаћин је ове године био Срећко Гајић са својом породицом.

После Свете Литургије у порти храма је за верни народ уприличено послужење припремљено у договору са црквеном општином и овогодишњим колачарем.

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА У ЛАЗАРЕВЦУ

У понедељак, 8. новембра, када Црква прославља Светог Великомученика Димитрија, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у Лазаревцу, у цркви посвећеној овом светитељу. Епископу су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

За литургијско благољепије био је задужен хор „Свети Димитрије“ из Лазаревца, предвођен протонамесником Владимиром Стојковићем.

Литургији је присуствовао и Бојан Стевић, председник ГО Лазаревац, као и мноштво представника јавног и културног живота нашег града.

Честитајући славу Владика се помолио Светом Димитрију да као што је свој град Солун избавио од земљотреса, избави и нас од греха који у душама и животима нашим изазива земљотрес. Говорио је о Светом Јеванђељу које нас учи како треба да живимо по Богу, како да свој живот променимо, јер покајање пре свега подразумева промену начина живота, не живети за грех него за врлину и тако се удостојити имена хришћанског. „Призовемо ли Светог Димитрија у својим молитвама, он ће бити ту за нас. Бог га је обдарио чудотворним моштима и даром мироточења. Молитвама Светог Димитрија да се и наш народ спасе од невоља и маловерја, од страдања и болести. Да по узору на Светог Димитрија, благодаримо Богу, а свака је наша Литургија благодарење, за све што нас снађе у овом животу. Тада ће нам Бог дати снагу и силу да победимо и спољашње непријатеље, али и саме себе. Ко победи себе Христовом победом, тај је коначни победник“, поучио је Епископ.

Славски колач Владика Јован је преломио са овогодишњим свечаром, Владимиром Поломцем. Овом приликом Епископ Јован је доделио Архијерејску грамату признања Витомиру Димитријевићу за несебичну помоћ Цркви у Колубарско-посавском намесништву. На крају Литургије уследила је трпеза љубави у свечаној сали парохијског дома, која је за све присутне припремљена трудом верника и свештенства лазаревачког храма.

Влада Димитријевић, свештеник

ДЕСЕТА СМОТРА ЦРКВЕНОГ БЕСЕДНИШТВА У ПОПОВИЋУ

У суботу, 13. новембра, када наша Света Црква прославља Свете апостоле Стахија, Амплија, Урвана и друге са њима, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у цркви Светог великомученика Георгија у Поповићу, уз саслуживање бројног свештенства.

Након прочитаног јеванђелског зачала Епископ Јован је очинским речима поучио присутне. Говорио је да се човек по слободи опредељује за добро или зло, да је слобода

да дар који са собом носи одговорност. Човек носи у себи Лик Божији али је питање да ли га је потамнио или га чува и са њега чисти греховну прашину. Човек треба да љуби ближњег свог, да другога стави испред себе и поништи сујету. Без другога нема спасења, са другима се спасавамо, нагласио је Владика.

Након Свете Литургије, Благословом Његовог Преосвештенства Епископа шумадијског Г. Јована, под покровитељством Управе за сарадњу са црквама и верским заједницама Министарства правде Владе Републике Србије, Градске општине Сопот и Центра за културу Сопот, у суботу 13. Новембра, у цркви Светог великомученика Георгија у Поповићу одржана је десета по реду „Смотра црквеног беседништва“.

Тема овогодишњег Беседништва је била „Слобода“. Ове године богонадахнутим речима су нам се обратили: свештеник Глигорије Марковић – Архиепископија београдско-карловачка, свештеник Марко Јефтић – Епархија шумадијска, свештеник Милош Јелић – Епархија шумадијска и професор Богословског факултета Универзитета у Београду проф. др Богдан Лубардић који је говорио о Светом деспоту Стефану Лазаревићу.

За музички део програма је био задужен музички састав „Канон“ из Крагујевца уз пратњу Марије Вучковић, Николине Вучковић и Александре Пашић. Простор црквеног дворишта у Поповићу је за ову прилику додатно обогаћен изложбом цртежа „Лоза Немањића“ Марије Вучковић из Београда.

Организаторе овог дијалогско-духовног надметања је ове године обрадовала посета великог броја миле браће и сестара, а посебно посета Његовог Преосвештенства Епископа шумадијског Г. Јована, проф. др Радомира Ракића протођакона и председника Градске општине Сопот Живорада Милосављевића.

Марко Стевановић, протонамесник

ОБНОВЉЕЊЕ ХРАМА СВЕТОГ ГЕОРГИЈА – КРСНА СЛАВА ЕПИСКОПА ШУМАДИЈСКОГ ЈОВАНА

У уторак, 16. новембра, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован прославио је своју Крсну славу, празник Обновљења храма Светог великомученика и победоносца Георгија – Ћурђиц.

На навечерје празника, по богослужењу, у епископској резиденцији надлежни парох Срећко Зечевић, протјереј, осветио је славску водицу. Сутрадан, на дан своје Крсне славе, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у Саборном храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу, уз саслужење старешине Саборног храма протојереја ставрофора Зарија Божовића, протојереја ставрофора проф. др Зорана Крстића, ректора Богословије Свети Јована Златоусти, јеромонаха Петра (Драгојловића), игумана манастира Пиносава, про-

тојереја ставрофора Рајка Стефановића, секретара Епископа шумадијског, братства Саборног храма, протођакона Ивана Гашића, протођакона Небојше Јаковљевића и јерођакона Јована (Прокина). Литургијском благољепију допринело је појање ученика Богословије „Светог Јована Златоуста“.

По прочитаном Светом Јеванђељу, проповед је одржао протојереј ставрофор проф. др Зоран Крстић, пожелевши Епископу Јовану и свима који прослављају Светог Ђорђа срећну крсну славу, рекавши: „Браћо и сестре, срећан празник и срећна слава свима онима који данас славе Светог Георгија. У име свих свештеника и свих вас окупљених овде, желим да честитам крсну славу нашем Владици. Сви ми од срца желимо му дуг живот и здравље, а надасве снагу и стрпљење да се моли пред Господом и Господу за све нас. У томе се састоји и његово првенство на простору наше земље Шумадије – да је он тај који приноси Господу молитве за све нас. Ми се данас молитвено обраћамо и Светом Георгију да и он, као његов заступник, узноси молитве за њега самог, као и све нас“. Прота Зоран је након тога говорио да је добро неупоредиво веће и снажније од зла, иако је зло наизглед оно које доминира и преовлађује.

После заамвоне молитве, отац Зоран Крстић је благословио и осветио славско жито и колач.

Сабрање је настављено у резиденцији Шумадијске епархије, где је приређен пријем за свештенство и верни народ. Славски ручак приређен је у поподневним сатима. Између великог броја свештенства, монаштва и верног народа, гости на слави Епископа шумадијског били су и: Епископ врањски Г. Пахомије, Епископ браничевски Г. Игњатије, Епископ нишки Г. Арсеније, градоначелник Крагујевца Никола Дашић, председник Скупштине града Крагујевца Мирослав Петрашиновић, Начелник Шумадијског управног округа Биљана Илић – Стошић, ново изабрани Директор Клиничког центра у Крагујевцу др Бобан Милосављевић и многи други угледни гости.

Срећко Зечевић, протојереј

БОГОСЛОВИЈА СВЕТОГ ЈОВАНА ЗЛАТОУСТОГ ПРОСЛАВИЛА СВОГ МОЛИТВЕНОГ ЗАСТУПНИКА

Свечано празновање Светог Јована Златоустог, патрона богословског училишта у Крагујевцу, започело је празничним бденијем у капели Богословије, које је служио Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, 25. новембра. Параклис посвећен Светом Јовану Златоустом био је испуњен наставницима, садашњим и бившим ученицима, као и гостима из других сестинских богословија и епархија Српске Цркве.

На сам дан празника, 26. новембра, средшњи моменат прославе била је Света архијерејска Литургија. Ове године, Епархија шумадијска и Богословија Светог Јована Златоустог имали су благослов и част да литургијским сабрањем

началствује Његово Преосвештенство Епископ топлички Г. Јеротеј, викар Патријарха српског и председник Одбора за верску наставу Архиепископије београдско-карловачке, уз учешће Епископа шумадијског Г. Јована. Саслуживали су свештенотонаси и свештеници, јерођакони и ђакони Епархије шумадијске, као и гости из других епархија.

Према устаљеној традицији, Епископ шумадијски Јован је у чин чтеца рукопродизвео клирике Шумадијске епархије, који су уједно и матуранти Богословије. Чин су примили: Урош Стојадиновић из Вреоца, Василије Новаковић из Селевца, Теодор Јездић из Брчког, Димитрије Николић из Крагујевца и Филип Лукић из Кусатка.

Након прочитаног Светог Јеванђеља, сабраном свештенству, наставницима и ученицима Епископ топлички Јеротеј пожелео је срећан празник и честитао славу: „На данашњи дан, широм васељене, Света Црква Православна слави великог угодника Божијег, Светог Јована названог Златоусти – Архиепископа царског града Константинопоља. Овај Светитељ рођен је у Антиохији у Источном Римском Царству и ми не знамо тачно његово порекло – можда је био Сиријац, можда Грк или припадник неког другог народа. Но, можемо видети како он, као светитељ, превазилази те границе национализма и народа; од сваког народа је прихваћен као свој. Он је Србин, Грцима Грк, Русима Рус, Бугарима Бугар – сви га доживљавају као свога најрођенијег“. У наставку своје проповеди, Епископ Јеротеј је истакао узвишеност свештеничког позива, који је прославио и Свети Јован. Закључујући своју проповед, Епископ Јеротеј је упутио молитве Светом Јовану и ученицима позив на будност у будућој свештеничкој служби.

Након заимвоне молитве, Епископ Јеротеј је пререзао славски колач и још једном честитао славу: „Благодаран сам Епископу Јовану на томе што сам имао прилику да служим Свету Литургију и началствујем на њој. Хвала и ректору Богословије др Зорану Крстићу, као и свим наставницима и ученицима. Хтео бих да вам пренесем поздраве, честитке и благослове Његове Светости Патријарха српског Г. Порфирија, чијим благословом сам изасланик у вашој Епархији“.

Одговарајући на благодарност и честитке, Епископ Јован је рекао: „Преосвећени владико, хвала Вама и Његовој Светости који вас је упутио да дођете у наше училиште, које скоро три деценије постоји. Трудимо се колико можемо, па вас молимо да се молитве за нас да и ово училиште још више и боље напредује“.

Богословија је овога дана имала благослов да на славском ручку угости и Епископа браничевског Г. Игнатија. Том приликом, ректор Богословије др Зоран Крстић је упутио речи благодарности Епископима, гостима из сестринских богословија, наставницима, особљу, као и бившим и садашњим ученицима, истакавши да празновање славе овог богословског училишта сваке године представља велику радост Српској Цркви, јер се тако одржава континуитет њеног постојања.

Сабранима за трпезом се обратио и отац Исидор (Јагодић), заменик ректора Богословије Светих Кирила и Методија у Призрену и нагласио да је веома важно то што представници богословија сваке године успевају да се братски загрле и окупе на једном месту.

Певањем троструког многољетствија, сабрани Епископи, наставници и ученици узнели су молитве и жеље Господу да Богословија, молитвеним заступништвом Светог Јована Златоустог, постоји у годинама које долазе и да буде домаћин свима онима који се са љубављу сећају њеног гостопримства.

Лазар Марјановић

Дела хришћанске књижевности у издању Шумадијске епархије

НОВО!

Небојша Ђокић

МАНАСТИР САРИНАЦ

Међу обновљеним и васпостављеним манастирима Шумадијске епархије једно од почасних места припада Саринцу у Левчу са храмом Вазнесења Господњег. Поред цркве обновљен је надгробни споменик ктиторке Саре, а изграђен је и нови манастирски конак. Манастир Саринац је након обнове постао у правом смислу речи света обитељ, јер је добио сестринство. Населиле су га, оживеле и учиниле још молитвенијим сестре Филонила и Воскресија, пристигле из Светониколајевске обитељи грнчаричке.¹

На самом ободу атара села Велике Пчелице и Ратковића, на малом платоу изнад ушћа Сариначког потока у Дуленску реку, налази се споменути обновљени Световазнесењски манастир – Саринац. Легенда и његово заснивање повезује се са три сестре које у XIV веку подижу у Левчу три манастира (Денковац, Ралетинац, Саринац). За разлику од својих сестара, Ралетине и Дене, које су као ктиторке сахрањене унутар самих храмова које су подигле, с обзиром да је, по истој легенди Сара била монахиња, сахрањена је на манастирском гробљу.² До обнове, од првобитних грађевина, цркве и конака, очувани су само нејасни трагови темеља.³

У намери да се обнови манастир Саринац, Његово преосвештенство Епископ шумадијски Господин Сава је у Крагујевцу оформио Одбор за обнову манастира. Одбор је у сарадњи са игуманијом Харитином, старином манастира Ралетинца, успешно обавио свој посао. Епископ Сава је 19. септембра 1990. године

најпре служио Литургију у манастиру Ралетинцу, а затим осветио темељ новог храма Вазнесења Господњег у оближњем манастиру Саринцу.⁴ Епископ Сава је 18. септембра служио бденије у манастиру Саринцу а сутрадан 19. септембра 1993. године осветио нови храм манастира Саринца, служио Литургију и рукоположио Горана Крстића у чин ђакона.⁵ Након тога се приступило живописању. Одбор је касније отпочео радове и на подизању конака.⁶

Манастирски храм је скромних димензија, грађен у духу средњовековне рашке архитектуре. То је једнобродна грађевина са отвореним тремом на западној страни и петостраном плитком олтарском апсидом на истоку. Изнад централног простора уздиже се масивна осмострана купола. Зидана је од белих опека, а фасаде су обрађене полихромно, зидови су бели, а оквири око прозора и кровни венци црвени. Засведена је полуобличастим сводом и покривена бакарним лимом. Трем је оживљен ступцима и полукружним луцима.

Обновљен је и гроб ктитора, који се, према веровању, налази десетак метара источно од цркве.⁷

Његово преосвештенство Епископ шумадијски Господин Јован је 27. маја 2009. године осветио нови иконостас у манастиру.⁸

Премда је у манастиру Саринац, за релативно кратко време његовог постојања служило више монаха и монахиња, овог пута, споменућемо протосинђела Николаја.

У смирај дана 27. јула 2020. године, упокојио се у Господу високо преподобни протосинђел Николај, игу-ман манастира Саринац у Великим Пчелицама.

Отац Николај, у свету Милан Младеновић, рођен је у Београду 16. јуна 1972. године од благочестивих родитеља Стевана и Десанке. У родном граду завршио је основно образовање, као и гимназију. Затим одлази на Економски факултет, који похађа три године. Као надарен младић уписује се и на факултет Примењених уметности у Београду, смер конзерватор – рестауратор зидног сликарства, који завршава у року са завидним успехом. Након окончаног школовања, запослио се у Републичком Заводу за Заштиту Споменика Културе. Са екипом најбољих стручњака у тој области радио је на рестаурацији фресака у манастирима Хиландару, Студеници и Јашуњи код Лесковца. Упоредо је обављао дужност професора Уметничке школе у Краљеву, предмет конзервација и рестаурација.

Додир са историјом, уметношћу и духовношћу манастира у којима је радио оставили су на младог Милана тако снажан утисак да он убрзо доноси непоколебиву одлуку, напушта блиставу каријеру и одлази у манастир Светога Николе у Епархији врањској са намером да сав свој живот посвети Богу. Наконведеног искушеничког стажа, 2011. године прима монашки постриг са именом Николај, у част Светог златоуста Николаја Жичког и Охридског. Убрзо затим бива посвећен руком Епископа врањског у чин јеромонаха, и као такав прима управу над лавром Светог Прохора Пчињског. На том положају бива удостојен и протосинђелског звања 2013. године. Средином наредне 2014. године, по личној молби, добија канонски отпуст за Епархију шумадијску, и по одлуци надлежног архијереја бива постављен за настојатеља манастира Саринац, где се налазио све до упокојења. Као узоран монах назначен је за исповедника свештенства намесништва опленачог и младеновачког.

Свој дар за уметност отац Николај наставио је да негује и у манастиру живописујући сводове шумадијских храмова као и свете иконе које красе домове многих верника. Поред многобројних личних врлина, оно што је посебно красило лик оца Николаја јесте истинско смирење и ненаметљивост. Тих и благе нарави био је омиљен од стране верника и поклоника који су походили левачке манастире. Отац Николај сахрањен је тихо, баш као што је и живео, на новом монашком гробљу манастира Саринац, где ће почивати чекајући Васкрсење мртвих и трубе Судњег Дана. И на овај начин се испунила стара отачка изрека која гласи: „Гроб монаха, темељ је манастиру”.

напомене:

¹ *Оживео манастир Саринац*, Каленић бр. 5/2000, Крагујевац 2000, 6.

² Име Рала долази од Радмила, Дена од Десанка, док је Сара библијско име.

³ Бушетић Т., Левач, *СЕЗ V, Насеља српских земаља II*, Београд 1903, 499; Митровић Ј., *Јагодински округ до 1822. године*, Темнићки зборник I, Београд 1932, 1932, 27; Петковић В., *Преглед црквених споменика кроз повесницу српског народа*, Београд 1950, 1950, 86; *Археолошки споменици и налазишта II*, 1956, 172; Пајкић П., *Опис манастира Епархије шумадијске, Српска православна Епархија шумадијска 1997*, Крагујевац 1997, 220.

⁴ *Служења и посете Његовог Преосвештенства епископа Саве*, Каленић бр. 1 2/1991, 20.

⁵ *Служења, посете и приједи епископа шумадијског Саве у току 1993. године*, Каленић бр. 1 - 6/1993, Крагујевац 1993, 34.

⁶ Д. М. С., *Спасовдан, слава манастира Саринац*, Каленић бр. 3/1999, Крагујевац 1999, 25.

⁷ Јованчевић Н., *Сведочанства о насељима и црквеном животу у данашњој Шумадијској епархији до XVIII века*, *Српска православна епархија шумадијска 1999*, Крагујевац 2000, 194.

⁸ *Спасовдан у манастиру Саринца и у Ђуриселу*, Каленић 3/2009, 23.

ДОСТОЈЕВСКИ И ДАНАШЊИЦА

„Достојевски – то је читав један свет“. Овим речима монахиња Марија (Скопцова) започиње своју познату студију *Достојевски и данашњица*, која је у години када обележавамо двеста година од рођења великог писца, објављена на српском језику у издавачкој кући „Библос“ из Београда

Захваљујући преводиоцима Јелени и Ивану С. Недићу, српски читалац се може упознати са несвакидашњом литерарном критиком Фјодора М. Достојевског кроз књигу ауторке која се и сама бавила књижевним стваралаштвом. Њена прва збирка песама има наслов *Скитске крхотине* и објављена је 1912. године. Кроз седам поглавља ове књиге, мати Марија Скопцова, која је замонашена у Паризу 1932. године, успела је да у ставовима Достојевског изнађе основне претпоставке хришћанске философије и на њима изгради свој критички осврт, који се, без сумње, може сврстати уз радове великих богослова руске емиграције у Паризу, чији је и сама била део од 1924. године. Под интелектуалним утицајем и духовним руководством Сергеја Булгакова, Николаја Берђајева и Митрополита Евлогија Георгијевског са којима се упознала на академији Светог Сергија, Јелизавета себе проналази у монашком подвигу и узима име Марија, према Светој Марији Египћанки.

У првом поглављу под насловом „Достојевски као уметник и психолог“ ауторка уочава примарне унутрашње и спољашње психолошке мотиве овог руског писца који одређују његово стваралаштво. Описујући те мотиве, Марија Скопцова говори да је „руски народ по преимућству *човек Достојевског*“, те да је он био позван да оправда руску душу. Мати Марија, желећи да дочара у којој мери је Достојевски утицао на читаоце, пише: „Може се без преувеличавања рећи да је појава Достојевског била својеврсна вододелница у

људској свести и да све који мисле сада, после њега, можемо поделити на две групе: једни су на себи искусили његов утицај, прошли су кроз муку и жалост коју он открива у свету, постали су *људи Достојевског*. [...] Ту су и други људи, који нису искусили утицај Достојевског... Они су увек наивнији и једноставнији него људи Достојевског, они нису дотакли једну крајњу тајну у човековом животу и њима је, можда, лакше да воле човека, али им је лакше и да отпаду од те љубави”.

Мати Марија се на овом опису не зауставља, већ одмах наредном поглављу даје наслов „Човек код Достојевског“, где са различитих аспеката објашњава његов приступ, не само појединачном човеку, него и човечанству уопште. Истиче да сваки лик Фјодора Достојевског представља једну философску тезу. „У већини случајева главни јунаци Достојевског увек имају корен у њему самом“, истиче ауторка. На основу одломака из *Записа из подземља*, *Браће Карамазове* и *Злих духа* изведен је закључак да је човеку неопходна слобода и да је човек изван ње као дирка на клавиру или шраф у машини. На путу задобијања слободе, мати Марија је истакла два искушења са којима се сусреће човек: прво је прелазак из слободе у самовољу, то јест лишавање способности коначног избора, а друго је искључивост избора, које се јавља онда када потпадамо под неограничену власт свог избора.

Треће поглавље продужава наратив о човековом problemu, те започиње питањем: „Како Достојевски види судбину човека који је препуштен самом себи?“. Нарочито место у овом поглављу заузима лик Ивана Карамазова, као представника природног људског пута, односно оног који је препуштен сам себи. „Он је свестан свих искушења која га притискају, он је веома интелегентан, он све своје ставове доводи до крајњег логичког завршетка, чак и емоционално начело, које је њему, такође, својствено, у суштини се подгрева и одређује његовим интелектом“, истиче Марија Скопцова и прилаже одломак из *Браће Карамазов* у којем Иван образлаже због чега ће Богу „вратити улазницу за своје спасење“.

Следеће поглавље обрађује тему за коју можемо рећи да је незаобилазна у богословском проматрању делатности Фјодора Достојевског, а то је „Легенда о Великом инквизитору“. На почетку читамо одломак из *Пишчевог дневника* у којем Достојевски каже да се на почетку савремене историје брзо изградила „нова националност за коју се до тада није чуло“, мислећи на Цркву. Упоредо са њеном појавом, изградило се и „огромно здање, гигантски мравињак – античко Римско царство“ у којем се није јављао Богочовек, него „човекобог“. Кроз лик Великог инквизитора, Достојевски анализира путеве људске слободе и „показује нам све могуће кривине и нагибе, сва искушења која на њему вребају“, закључује мати Марија.

Пето поглавље носи наслов „Хришћански пут. Истинска слобода“ и круна је досадашњег говора о проблему човекове слободе. Колико је Мати Марија суштински доживела хришћански пут слободе сведочи и чињеница да је свој живот скончала у гасној комори тако што је желела да спасе једну младу жену обукавши хаљину са њеним бројем. То се догодило 31. марта 1945. године, два дана пре него што ће Црвена армија ослободити логор. У овом поглављу, подсећајући на речи Старца Зосиме, Марија Скопцова објашњава

да Достојевски о путу искушења говори врло прецизним језиком, док је пут спасења описан „магловитије, пре би се рекло у лирским изливима, у малтене неотеловљеним сликама“.

У претпоследњем, шестом поглављу, разматра се идеја односа Достојевског према руском народу и мати Марија поставља питање ко је код њега носилац идеје Христове истине? У циљу анализирања овог питања, дата је слика односа Европе и Русије, који кулминира у реченици Достојевског да „постати прави Рус, постати у потпуности Рус, можда једино и значи постати брат свих људи, свечовек“.

Мати Марија, кроз још један осврт на питање спасења руског народа, уочава идеје које Достојевски заступа за спасење читавог света. Иако Фјодор М. Достојевски увиђа конкретне проблеме садашњости са којима се сусреће руски народ, попут патње и пијанства, Марија Скопцова каже да он не чека спасење од тих конкретних проблема: „Он све време говори о два тренутка у будућности – предстојећем краху и спасењу од њега“. У том контексту навела је и цитат из чланка „Иностранци догађаји“, у којем Достојевски вели: „Свет ће се спасити тек након што га посети зли дух. А зли дух је близу: већ наша деца ће га, можда, видети“.

Ова изванредна студија Преподобномученице Марије Скопцове представља не само литерарно промишљање истакнуте припаднице руских књижевних кругова, већ и сагледавање личности Фјодора Достојевског кроз призму проживљене поруке хришћанства. Николај Берђајев је мати Марију сматрао једном од најзначајнијих жена у руској емиграцији. По речима овог значајног хришћанског филозофа, „у њеном животу, у њеној судбини, као да је одражена судбина читаве епохе. У њеној личности налазе се црте које толико плене код руских жена – отвореност према свету, жеља да олакшају људске патње, пожртвованост, неустрашивост“.

Л. М.

Ксенија Кончаревић

ДАРИНКИНОМ УЛИЦОМ

У Београду,
На његовој највишој тачки,
(А зар би могло бити другачије?),
Изнад Дунава,
Тамо где негда пострадаше
Првомученици сингидунумски
Ермил и Стратоник,
Да, баш на том месту,
Постоји улица Даринке Јеврић,
Новојављене исповеднице вере Хришћанске
На распетом Косову и Метохији.
Свакога јутра, у праскозорје,
Корача Даринка својом улицом,
Слушајући бруј Сланачког манастира
Који се стапа са звонима
Са цркава Карабурме, Вишњице, Великог Села
И оних за Дунавом, далеко,
Све до мора Црнога, и даље, Чермнога,
Које је прешла пешице као по суву,
Кличући: Избавитељу и Богу нашем појмо!
У руци јој камени крст,
Извађен из дубина Бистрице,
Њиме благосиља насеље које се још мешкољи

У топлим постељама,
Пре но што крене свак својим путем,
За влашћу, златом ил за хљебом,
У ред за акцијску понуду у „Идеји“.
Не чусмо ми овде лелек звона Дечанских,
Не знадосмо ко је Даринка Јеврић –
Баш ретко име, старинско,
Као што је стародревна, из дубина душе народне,
Поезија у њој жуборила,
Претворивши се у моћни слат
Са кога може захватити, преизобилно,
Свак алчущиј и жаждущиј
Правде Божије и Истине Његове,
Јер правда је Његова правда свих векова,
И достизање с краја на крај земље,
И до небеса, и изнад небеса,
Куда се мисао Даринкина вазносила
У забарикадираном стану у Приштини,
И док је излазила вани, поругу Христову носећи,
У пратњи Кфорових војника
Она, чија душа беше мекша од облака ваздушних.
Још једном обиђе Даринка своју улицу, сваки дан,
У време када над Дунавом
Румене пруге шарају далеки запад.
Благосиља насеље које се спрема на починак,
Молећи се за миран и спокојан сан
Нас који нисмо знали и нисмо хтели да знамо,
И не дај Боже да сазнамо,
Како је на Косову било.
Јер веровасмо онима који нас уљуљкиваху
Да ништа, збиља ништа није било,
Па се вине, у пратњи златозарних анђела,
Да још једном обиђе Метохију своју,
Јер куда год ходила, свугде су Дечани,
Бивот светог Краља, који ослепљен би, и прогледа,
Чудесним представством Светога Николе
- О, када би се вид очињи вратио и народу
српском, моли се –
И улази, Господ је прихвата,
Јер би гурнута, посрну али не паде,
Верова, и безумном је сматраху.
Стопе јој целива Блага Марија
И миро на њих излива
Јер је целог века корачала
У једином могућем правцу.

У Вишњичкој Бањи,
На Духовске задушнице 2021.

УСНУО У ГОСПОДУ ПРОТОЈЕРЕЈ МИЛОВАН МИЋИЋ

У уторак 12. октобра 2021. године, када Црква Христова молитвено слави Светог Киријака Отшелника, у јутарњим часовима уснуо је у Господу протојереј Милован Мићић, пензионисани парох лужничке парохије Епархије шумадијске, поета, песник, философ, родољуб, велики љубитељ књиге и предани служител олтара Божијег.

Протојереј Милован Мићић, рођен је 9. октобра 1954. године од оца Предрага и мајке Цвете у селу Градојевић, општина Коцељева. Прва четири разреда основне школе завршио је у родном селу, а затим је основну школу завршио у суседној вароши Д. Црниљево. Као млади боготражитељ, уписао је Богословију Светог Саве у Београду, коју са успехом завршава 1974. године и исте године се венчава са Загорком Милошевић, од оца Душана и мајке Јованке.

По склапању брака одлази у Битољ на одслужење војног рока. Када се вратио са одслужења војног рока прелази у свезу клира Епархије шумадијске у доба блажене успомене Епископа шумадијског Валеријана. Следећи Епископ шумадијски др Сава (Вуковић) рукоположио је Милована Мићића у ђаконски и у свештенички чин 1978. године, како би га поставио за привременог пароха влакчанске парохије у селу Влакчи у Архијерејском намесништву опленичком.

Отац Милован је на парохији у Влакчи ревносно служио Господу од 30. јула 1978. до 30. јануара 1980. године када је по молби премештен на упражњену парохију жабарску у Жабару код Тополе. Житељи Жабара и данас памте надахнуте беседе оца Милована, који је поетски и реторски говорио на све јеванђељске теме поучавајући верни народ Православљу и Светосављу.

На парохији жабарској службовао је пуних десет година од 30. јануара 1980. до 3. октобра 1990. године, када је одлуком Епископа шумадијског Саве премештен на парохију лужничку, у Лужницама код Крагујевца. Епископ Сава је уважавао оца Милована због његове правдољубивости и истинске жеље да шумадијски народ утврди у вери православној, те да утиче на њих родољубљем, којим провејавају све беседе произнете на Светим Литургијама које је служио са страхом и великим богољубљем.

При ступању на парохију лужничку бива одлично примљен, како од црквеног одбора, тако и од мештана села Лужница и Пајазитова. Презвитер Милован одмах предузима мере око извођења радова на реконструкцији парохијског дома који у потпуности сређује. Затим у сарадњи са црквеним одбором а са благословом Епископа Саве почиње да гради трпезарију са помоћним просторијама и на тај начин уређује цео лужнички парохијски комплекс. Поред парохијских обавеза, уређења и изградње, отац Милован је био вистрени летописац цркве у Лужницама, где је свој таленат ставио у службу историје у смутним временима када се цео свет острвио на један мали, али државотворни и историјски народ на Балкану.

У тим тешким тренуцима, отац Милован помаже свим избеглима из свим српских земаља, а посебно се његов харитативни рад огледа у дому у манастиру Дивостину. Почетком 1993. године, са благословом Владике шумадијског Саве, основан је дом за прихват сирочади са простора бивше Југославије. Најпре је две године радио у Тополи, а затим је премештен у манастир Дивостин код Крагујевца. Овде је отац Милован служио Богу, учио децу, која су остала без родитеља у току ратних сукоба, православљу и црквеним, али и животним вредностима, те их је уз то и васпитавао да израсту у Светосавце и људе који ће поштовати туђе, а неће давати на своје. Овај дом је постојао све до 2007. године, односно док није збринуто и последње од педесет и троје сирочади о којима се поред проте Милана Бороте умногме бринуо и отац Милован.

У знак признања за пожртвовано и самопрегорно служење Епископ шумадијски Г. Јован одликује јереја Милована чином протојереја 2007. године. Међутим, услед нарушеног здравља прота Милован 20. марта 2008. године одлази у инвалидску пензију и сели се у свој родни крај, који никада није заборавио. Своје пензионерске дане проводио је у Шапцу окружен љубављу своје верне животне сапутнице, протинице Загорке, својих синова Зорана и Горана, који је наставио свештенослужитељски низ у породици и на служби је у Крагујевцу, као и својих снаха и унука Алексе, Луке, Петра, Филипа и Михаила.

Прота Милован ће остати упамћен у Шумадијској епархији, као ревносни служител олтара Господњег, као мисионар и добар проповедник, као песник и поета, као човек великог срца и прави хришћанин, поштен и правдољубив. Своје песме, родољубиве и елгије, сабрао је и објавио у збирци *На гробу руже*, док су неке његове песме и појединачно објављиване у збиркама поезије (*Певачи уснуле престолице...*).

Прота Милован Мићић је на велики празник Покрова Пресвете Богородице, 14. октобра, испраћен на вечни починак. Покровом га је закрилила Пресвета Богородица, пренела из смрти живот и однела у Царство Небеско. Тај дан је започео Заупокојеном Литургијом, коју је служио протонамесник Горан Мићић, син оца Милована, уз саслужење ђакон Стефана Митровића, у Цркви Свете Тројице у шабачком Летњиковцу. Уз читање зачала из Светог Јеванђеља о преласку из смрти у живот и изговарање јектенија за упокојеног, сви присутни су се заједно помолили за душу Милованову, да јој Господ подари рајска насеља.

Опело су служили: Архијерејски намесник крагујевачки протојереј ставрофор Рајко Стефановић, Архијерејски намесник лепенички протојереј Срећко Зечевић, Архијерејски намесник левачки протјереј ставрофор Милић Марковић и свештенство шумадијске и шабачке епархије, уз појање протојереја саврофора Рада Тодоровића, старешине Цркве Свете Тројице у шабачком Летњиковцу и осталих свештенослужитеља који су дошли да испрате проту Милована у живот вечни.

Посмртно слово произнео је протојереј ставрофор Милић Јовановић и од његових речи још одјекује прелепи и уређени Храм Свете Тројице, као место починка и место сусрета Господа са својим обећаним народом, крштенима и причешћенима у Светој Литургији. Било је ово прво свештеничко опело служено у овој шабачкој Цркви. У беседи је прота Милић подсетио на земаљски живот проте Милована, који је био тежак и који је он проживео носећи Крст на својим плећима, тако што је

као свештенослужитељ служио и Богу и народу, парохијанима и свим својим ближњима, а посебно према својој породици. На крају беседе, прота Милић је нагласио да се сви сећамо проте Милована у својим молитвама, како би Господ погледао и његову душу у Царству Небеском.

На гробљу је заупокојено слово произнео протојереј ставрофор Раде Тодоровић, који је деценијама био пријатељ оца Милована и његов парохијски свештеник.

УПОКОЈИО СЕ У ГОСПОДУ ПРОТОЈЕРЕЈ ДРАГАН АЛИЋ

Протојереј Драган Алић, пензионисани парох Мировсаљачке парохије при храму Светог Николе Мирликијског (Архијерејско намесништво колубарско-посавско), упокојио се у Господу 31. октобра 2021. године.

Свештеник Драган Алић рођен је 26. октобра 1960. године у Осечини од оца Божидача, земљорадника и мајке Полексије. Школске 1974/75. године завршио је основну школу у родном месту. Богословију Светог Арсенија у Сремским Карловцима, коју уписује по благослову Његовог преосвештенства Епископа шабачко-ваљевског Господина Јована, завршава 1980. године.

Након што је добио канонски пријем за Шумадијску епархију, од Његовог преосвештенства Епископа шумадијског Господина Саве бива рукоположен у ђаконски чин 26. јуна 1982. године у Саборној крагујевачкој цркви. Наредног дана, 27. јуна 1982. године, у Старој крагујевачкој цркви бива рукоположен у свештенички чин. У августу 1982. године Његово преосвештенство Епископ шумадијски Господин Сава новорукоположеног свештеника Драгана поставља за пароху друге венчанске парохије, а након

две године отац Драган почиње да опслужује и прву парохију у Венчанима при цркви Светог великомученика Георгија.

Након регулације две венчанске парохије, отац Драган Алић бива постављен за пароху у Раниловићу. У овом селу отац Драган се стара о подизању нове цркве Светих апостола Вартоломеја и Варнаве, која је довршена и освештана 1994. године.

У марту 2005. године отац Драган Алић је премештен за свештеника у Мировсаљцима. Протојерејски чин добија од Његовог преосвештенства Епископа шумадијског Господина Јована 2007. године. Због одласка у инвалидску пензију, после двадесет девет година проведених на њиви Господњој, отац Драган је умировљен средином 2011. године.

У родној Осечини, у цркви Вазнесења Господњег, 4. новембра 2021. године, опело протојереју Драгану Алићу служио је протонамесник Велимир Крстић, архијерејски намесник подгорски Ваљевске епархије, уз саслужење пет свештеника. Отац Драган је сахрањен на гробљу у Осечини.

УСНУО ЈЕ У ГОСПОДУ ПРОТОЈЕРЕЈ НОВИЦА ЕСКИЋ

У Ковачевцу код Младеновца, 4. новембра је служена заупокојена Света Литургија поводом упокојења умировљеног пароху горњо-трешњевичког протојереја Новице Ескића.

Истог дана, у цркви посвећеној Светом оцу Николају Мирликијском, извршено је опело покојном свештенику Новици.

Опело су служили Архијерејски намесник орашачки протојереј ставрофор Мићо Ћирковић и Архијерејски намесник младеновачки протојереј ставрофор Жељко Ивковић, уз саслуживање великог броја свештеника и ђакон Епархије шумадијске, који су на овај дан дошли да молитвено испрате свештеника Новицу Ескића.

Од оца Новице се пригодним речима у име свештенства опростио јереј Милош Маринковић. Он је о оцу Новици говорио са великом љубављу. Говорио је о његовим врлинама и манама, које су нам свима веома добро познате и које су једино заједно чиниле њега толико омиљеним, али и поштованим међу свештенством и парохијанима. Отац Новица Ескић је рођен 23. новембра 1964. године у селу Ковачевац код

Младеновца, као друго дете побожних родитеља Радомира и Живадине. Основну школу је завршио у родном селу Ковачевцу. Након завршеног основног образовања уписује 1980. године богословију Светога Саве у Београду. Године 1985. завршава школовање у богословији. Био је у браку са супругом Снежаном, са којом је имао два сина, Драгутина и Александра. Своју пастирску службу је вршио на парохијама у Рачи, Сиоковцу, Ратковићу и на послетку у Горњој Трешњевци, у Архијерејском намесништву орашачком, где је службовао нешто дуже од седамнаест година.

У народу, на парохијама на којима је службовао, и међу свештенством, отац Новица је био омиљен и поштован, а целога себе је увек безрезервно давао за Цркву Христову. Своје службу је вршио ревносно, предано, смирено и са великом љубављу. Трудио се да живи свој живот по Јеванђељу и многима од нас треба да буде пример, зато што је и у претешким тренуцима увек имао снаге и љубави за свакога. Драги оче наш Новице, нека ти Господ подари Царство Божије и вечан ти помен!

УПОКОЈИО СЕ У ГОСПОДУ ПРОТОЈЕРЕЈ СВЕТИСЛАВ РАДОСАВЉЕВИЋ

У петак, 12. новембра 2021. упокојио се у Господу, наш брат у Христу, протојереј Светислав Радосављевић, парох милошевски.

Протојереј Светислав Радосављевић рођен је 19. октобра 1960. године у Свилеуви, општина Коцељева, од оца Живојина Радосављевића и мајке Живане.

Основну школу завршио је у Коцељеви, а Богословију Света Три Јерарха у Манастиру Крки, као један од најбољих ученика у генерацији 1980. године.

Након одслужења војног рока, Његово преосвештенство Епископ шумадијски Господин Сава рукоположио је Светислава у свештенички чин 1982. године. Отац Светислав је најпре постављен на парохију јуришичку, на којој је службовао три године и три месеца, након чега прелази на парохију у Милошево, где је служио пуних тридесет шест година.

Са верним народом из Милошева потпуно је обновио запустели храм, као и парохијски дом и салу, у којој је још 1995. године организовао веронауку за децу.

Владика Сава га је за ревносну свештеничку службу одликовао чином протонамесника 1997. године, а Његово преосвештенство Епископ шумадијски Господин Јован чином протјереја 2004. године. На Свете Враче, 14. новембра 2021. године, заупокојену Свету Литургију

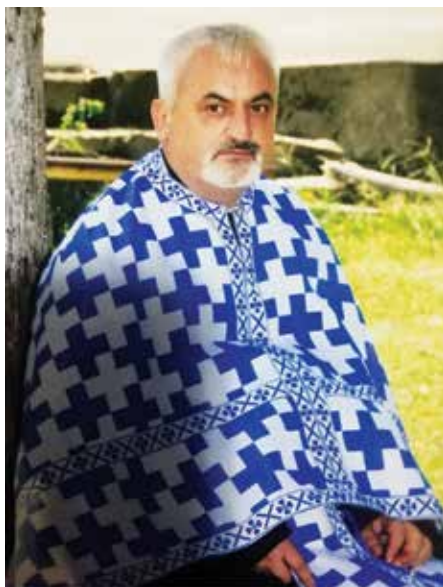
служило је помоћник архијерејског намесника беличког протојереј Александар Гајић, уз саслуживање про-

тојереја ставрофора Славка Јоцића и ђакон Далибора Нићифоровића, док је опело служило двадесет свештеника беличког и других намесништава Шумадијске епархије, уз присуство великог броја верника из Милошева и околине.

Помоћник архијерејског намесника беличког протојереј Александар Гајић се у име свих опростио од покојног протојереја Светислава Радосављевића изговоривши пригодну беседу, у којој је, и између осталог, рекао да је наш сабрат, прота Светислав, дуги низ година верно служио Господу и молио се за спасење свих који су му били поверени. Данас је дан када ми треба да узвратимо на доброту проти Светиславу и помолимо

се Богу за њега. Ова порта је слика и прилика његовог службовања, јер је лепо уређена и одржавана. Такву је оставио свом селу, да га будуће генерације по лепом и добром помињу и памте. „Молимо се Господу да му подари рајско насеље и да се заједно сви радујемо, када буде дошло време поновног сусрета са нашим драгим оцем Светом у дан општег васкрсења“.

Протојереј Светислав Радосављевић је иза себе оставио супругу Биљану, двојицу синова, јереја Александра и Андрију, и петоро унучади.

БОГОЈАВЉЕНСКА ХИМНОГРАФИЈА

На реци Јордану те је Јован угледао како њему долазиш, и говораше ти: Христе Боже, зашто си слуги дошао када немаш нечистоте? У чије име да те крстим? Да ли у име Оца? Али њега носиш у себи. Да ли Сина? Али то си ти оваплоћени. Да ли Духа Светога? Али њега раздајеш верним устима, Зато јављени Боже наш помиљуј нас.

Стих: Море виде и побеже, а Јордан се обрати натраг. Вода те је видела Боже, видела те и уплашила се, јер ни херувими не смеју гледати славу твоју, нити серафими посматрати, него са страхом стоје пред тобом, па те једни носе, а други славе силу твоју; са њима Милосрдни објављујемо хвалу твоју и говоримо: јављени Боже наш помиљуј нас.

Стих: Шта ти би о, море, те побеже, и теби Јордане те се обрати натраг?

Данас долази Творац неба и земље телесан на Јордан, и тражи крштење Безгрешни, да очисти цео свет од лажи демонске и слуга крштава Господара свега, и очишћење водом дарује роду човековом; зато му узвикимо: јављени Боже наш помиљуј нас.

Богојављење, самогласне стихире на стиховње, глас 2, Дело Анатолијево

Богојављењем је заблистао целом свету Христос Спас наш, као Светлост од Светлости, зато му се народи поклонимо.

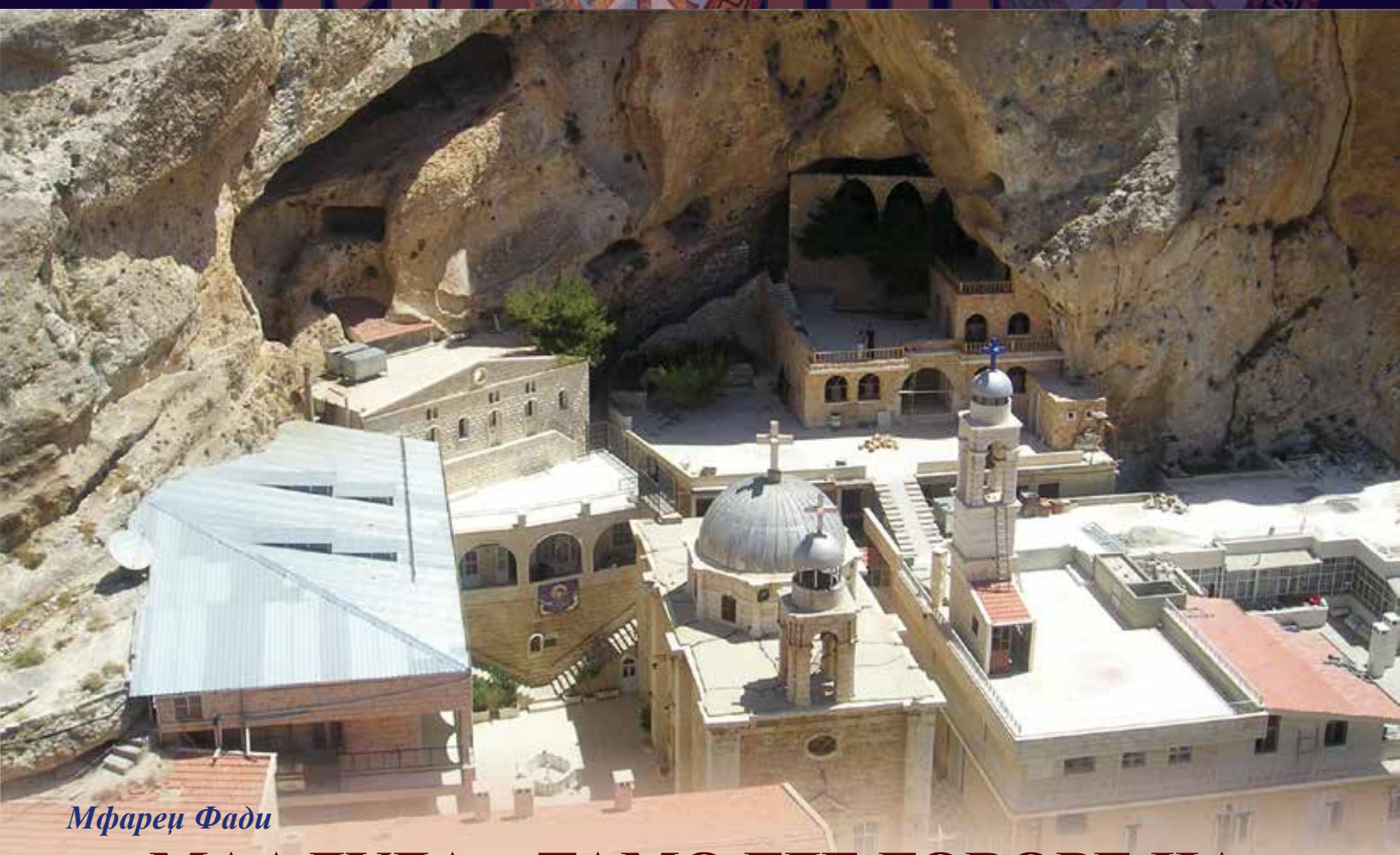
Како Христе да те ми, твоје недостојне слуге, као Господара достојно прославимо? Јер ти си све нас у водама обновио.

У Јордану крштени Спаситељу наш, освештао си воде, полагањем руке слуге на тебе, и тако си страдања целог света исцелио. Велика је тајна твога јављања, Човекољубче и Господе, слава теби.

Јавила се светлост истинита, и даровала свима просвећење, јер се Христос са нама крштава, мада је узвишенији од сваке чистоте. Он уводи свештање воде и тако чини очишћење душама видно на земљи, а вером више од небеса. Кроз купељ је спасење, а кроз воду се добија Дух, јер погружењем бива наше узвођење ка Богу. Чудесна су дела твоја Господе, зато слава теби.

Богојављење, стихире на хвалитним, глас 1, дело патријарха Германа

Мфареџ Фади

МААЛУЛА – ТАМО ГДЕ ГОВОРЕ НА ХРИСТОВОМ ЈЕЗИКУ И СВЕДОЧЕ ВЕРУ

Маалула је град који заузима посебно место на целом Блиском Истоку. Назив „Маалула” на арамејском језику значи „улаз” и указује на положај насеља у кланцу уског планинског превоја. Велики део овдашњег становништва су хришћани, који до овог часа говоре на арамејском језику, говорном језику Исуса Христа. Град је значајан по древној архитектури и по томе што чува важне светиње хришћанског света, у које се, несумњиво, убраја и манастир Свете равноапостолне Текле, у којем се налазе свете мошти ове верне ученице Светог апостола Павла. Света првомученица Текла је позната као покровитељка и заштитница многих градова и села, таквих као што су Маалула у Сирији, Осимо и Есте у Италији, Таркона и Сицес у Шпанији.

Манастир Свете Текле у Маалули је место ходочашћа, које привлачи мноштво верујућих људи из Сирије и суседних земаља. Ова обитељ се налази на шездесет пет километара од Дамаска ка североистоку, у области Каламун. Манастир је ставропигијални, непосредно потчињен Антиохијској патријаршији у Дамаску и њиме управља игуманија. У садашње време настојатељица је игуманија Пелагија Сајаф, а у манастиру се подвизава седам монахиња.

Као и у другим православним обитељима, молитва је свакидашња основа живота монахиња. Свака монахиња испуњава ујутро своје молитвено правило, а заједничка молитва врши се три пута недељно. Пошто је манастир Свете Текле светиња коју посећују многи хришћани Блиског Истока, монахиње су увек спремне да срдечно приме посетиоце и прате их током богослужења и тра-

диционалних литија око манастира. Обитељ опслужују свештеници, који овде редовно, у недељу и на празнике, врше службе. Монахиње заједно одржавају поредак у манастирским здањима и старају се око територије, а брига о пећинској цркви Свете првомученице Текле, по типичу манастира, поверена је најстаријој сестри.

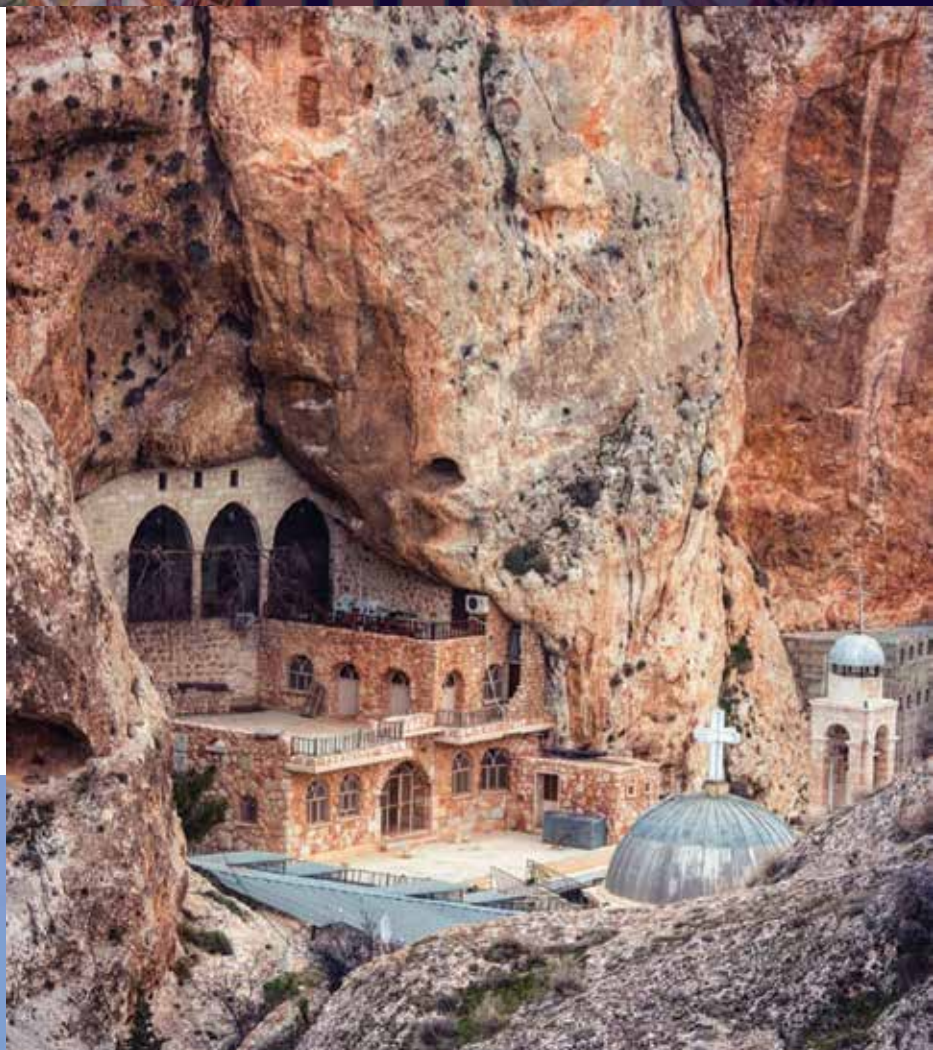
По локалном предању, теснац – пећина се појавила по молитви првомученице, када су се стене размакле, како би јој омогућиле склониште од римских војника, који су је прогонили. Сада се у тој цркви чувају мошти свете.

Поред дужности одржавања манастира, монахиње практикују и ручни рад, на пример, шивење, вез, прављење бројаница и икона од бисера. За време мати Пелагије у манастиру је било отворено сиротиште. Монахиње не напуштају манастир, осим због обављања пољопривредних радова на оближњим пољима или због одласка у Дамаск по послушањима.

Почетком децембра 2013. године терористичка организација Фронт „ан-Нусра” је скупа с другим групацијама напала Маалулу, том приликом отели су четрнаест монахиња и три искушенице и одвели их из града. Терористи су украли сву имовину манастира, не рачунајући на њену религиозну или историјску вредност. Међу украденим предметима биле су јединствене иконе, крстови, звона, религиозне књиге и рукописи. Монахиње Маалуле су биле ослобођене након годину дана уз посредовање ОУН. Приликом напада, који су осудиле све међународне хуманитарне и културне организације, били су убијени војници сиријске армије и много мирних становника града.

Двадесет шест икона било је украдено или уништено од стране наоружаних група, које су окупирале град, а цркве и манастири Маалуле били су затворени на неколико година. У последње време су многа црквена здања успели да обнове, али неке иконе, које овог часа стоје окачене на зидовима, само су копије оригинала, поклоњене манастиру. Манастир Свете првомученице Текле био је поново отворен за посете у другој половини 2019. године, после завршетка послова на обнови, и ходочасници су добили могућност да се поклоне његовим светињама.

Становништво Маалуле пре рата је сачињавало 5000 људи, а у данашње време број житеља је око 3000 људи. Маалула, њени манастири и цркве испуњени су током године хиљадама гостију и ходочасника, особито на празник Воздвижења Часног Крста Господњег. Часни Крст, на којем је био распет Господ Исус Христос у Јерусалиму, био је пронађен од стране императорке Јелене и, како би обавестили о овоме императору

ра Константину I, који се налазио у Константинопољу, хришћани су запалили ломаче на врховима планина које се простиру између Јерусалима и Константинопоља; врх планине Маалула био је један од њих. Ова традиција паљења ломача на празник Воздвижења Часног Крста сачувао се у Маалули до данашњег времена.

Важни догађаји за град су такође и празници Свете првомученице Текле, 24. септембра, и Светих Саркиса и Вакха (Сергија и Вакха) 7. октобра. У Маалули је постојала црква посвећена овим светитељима на територији древног манастира. Налазила се на стратешки важном месту, на врху једне од високих планина, одакле се отвара поглед на град, и зато је била у потпуности разрушена за време ратних дејстава. У празничне дане спомена Светих Саркиса и Вакха мноштво свештеника, житеља града и ходочасника стиче се на ово место како би обновили духовни живот и традицију, које су постојале пре почетка рата. Са особитим осећањем су житељи Маалуле обележавали своје небеске покровитеље последње две године – након свих трагичних догађаја које је искусио овај град. Године 2021. планирано је организовање велике свечаности на чијем челу ће бити патријарх Антиохијске Православне Цркве. Учешће у њему прихватиће представници целог сиријског хришћанског свештенства, што ће такође бити праћено празновањем Међународног дана древноисточних језика, између осталих арамејског и сиријског.

Са руског превео Горан Даветић

СЛУЖБЕНИ ДЕО - ПРОМЕНЕ У ЕПАРХИЈИ ШУМАДИЈСКОЈ

Његово преосвеиштенство Епископ шумадијски Господин Јован благоизволео је у периоду од 1. октобра до 30. новембра 2021. године:

Осветити:

Новоподигнути храм Силаска Светога Духа на апостоле у Рибару 10. октобра 2021. године, Архијерејско намесништво беличко;

Иконостас за новоподигнути храм Силаска Светога Духа на апостоле у Рибару 10. октобра 2021. године, Архијерејско намесништво беличко;

Капелу за паљење свећа при храму Светих апостола Петра и Павла у Рачи 2. новембра 2021. године, Архијерејско намесништво рачанско;

Капелу за паљење свећа при храму Светог великомученика Георгија у Шумарицама 7. новембра 2021. године, Архијерејско намесништво крагујевачко.

Рукопроизвести у чин чтеца:

Александра Радовановића из Шумарица;

Николу Марковића из Шумарица;

Петра Недељковића из Шумарица;

Димитрија Николића из Крагујевца;

Уроша Стојадиновића из Вреоца;

Филипа Лукића из Кусатка;

Теодора Јездића из Брчког;

Василија Новаковића из Селевца.

Одликовати:

Чином протојереја:

Протонамесника Владу Бранисављевића, привременог пароха Прве рачанске парохије у Рачи, Архијерејско намесништво рачанско;

Чином протођакона

Ђаконa Николу Урошевића, парохијског ђаконa лазаревачког при храму Светог великомученика Димитрија у Лазаревцу, Архијерејско намесништво колубарско-посавско;

Орденом Светих новомученика крагујевачких I степена

Драгишу Живковића из Бресја;

Загорку Чеперковић из Врњачке Бање;

Здравка Ђорђевића из Поповића;

Орденом Светих новомученика крагујевачких II степена

Мирослава Михајловића из Параћина;

Небојшу Савовића из Горњег Милановца;

Архијерејском граматом признања

Ивана Поповића из Параћина;

Милана Михајловића из Крагујевца;

Витомира Димитријевића из Миросалца;

Жељану Вучић из Београда;

Весну Савић из Београда;

Милоша и Мину Недељковић из Мале Иванче;

Милицу Давидовић из Камењаче;

Владу Раденковића из Трстеника;

Зорана Момировића из Рибара;

Архијерејском граматом захвалности

Ненада Перића из Рибара;

Ненада Антића из Рибара;

Божидара Михајловића из Рибара;

Горана Милетића из Рибара;

Архијерејском захвалницом

Мирка Чикириза из Крагујевца;

Мићу Станимировића из Крагујевца.

Замонашити:

По чину мале схиме:

Милицу Станић, искушеницу манастира Светог архангела Гаврила – Вољавче, давши јој монашко име Киријакија.

Причислити:

Монаха Лонгина Крајишника братству манастира Вазнесења Господњег – Саринца.

Поверити у опслуживање:

Протонамеснику Дејану Динићу, привременом пароку клокачке парохије и протонамеснику Бранимиру Товиловићу, привременом пароку наталиначке парохије, парохију жабарску у Жабару, Архијерејско намесништво опленачко; Јереју Александру Радосављевићу, привременом пароку глоговачке парохије у Глоговцу, упражњену милошевску парохију у Милошеву, Архијерејско намесништво беличко.

Поделити канонски отпуст:

Чтецу Николи Живковићу за сvezу клира Епархије будимљанско-никшићке;

Монахињи Харитини Јовановић, за сvezу клира Епархије жичке.

Покренути црквеносудски поступак:

Против јереја Николе Симића, привременог пароха жабарске парохије при храму Преображења Господњег у Жабару, Архијерејско намесништво опленачко.

Поделити благослов за упис на мастер студије на Православном богословском факултету Универзитета у Београду:

Филипу Маринковићу из Крагујевца;

Небојши Стевановићу из Крагујевца;

Јанку Јовановићу из Раче;

Николи Ралевићу из Јагодине.

Упокојили се у Господу:

Протојереј Милован Мићић, пензионисани парох лужничке парохије у Лужницама;

Протојереј Драган Алић, пензионисани парох миросалачке парохије у Миросалцима;

Протојереј Новица Ескић, привремени парох горњотрешњевичке парохије у Горњој Трешњевици.

СЛУЖЕЊА ПРИЈЕМИ И ПОСЕТЕ ЕПИСКОПА ШУМАДНЈСКОГ ГОСПОДИНА ЈОВАНА

Од 1. октобра до 30. новембра 2021. године

ОКТОБАР 2021:

1. октобар 2021:

Служио Литургију у храму Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради; Рад и приједи у Епархијској канцеларији; Благословио почетак нове школске године на Економском факултету у Крагујевцу.

2. октобар 2021:

Служио Литургију у Саборном храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу; Венчао у Храму Светог Саве у Београду Страхинју Ћосића и Мају Баћић; Учествовао у наречењу викарног Епископа марчанског Господина Саве у Саборном храму у Београду.

3. октобар 2021:

Саслуживао са браћом архијерејима на Литургији Његовој светости Патријарху српском Господину Порфирију у храму Светог Саве на Врачару поводом хиротоније викарног епископа марчанског Саве (Бундала).

4. октобар 2021:

Служио Литургију у храму Рођења Пресвете Богородице у Малом Крчмару; Рад и приједи у Епархијској канцеларији; Обишао радове на цркви у спомен парку Шумарице.

5. октобар 2021:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Димитрија у крагујевачком насељу Сушици; Рад и приједи у Епархијској канцеларији;

6. октобар 2021:

Служио Литургију и пререзао славски колач у храму Зачећа Светог Јована Крститеља у Јовановцу; Рад и приједи у Епархијској канцеларији;

7. октобар 2021:

Служио свету Литургију и пререзао славски колач у манастиру Прерадовац у Опарићу.

8. октобар;

Служио свету Литургију у храму Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради; Рад и приједи у Епархијској канцеларији;

9. октобар 2021:

Служио свету Литургију у храму Светог великомученика Георгија на Опленцу и парастос краљу Александру I Карађорђевићу; Венчао у крипти храма Светог Саве на Врачару Николу и Јелену Шљиванчанин из Београда; Учествовао на наречењу викарног Епископа хумског Господина Јована у Саборној цркви у Београду.

10. октобар 2021:

Освештао новоподигнути храм Силаска Светог Духа у Рибарима код Јагодине и служио Литургију.

11. октобар 2021:

Служио Литургију у храму Светог Саве у крагујевачком насељу Аеродром; Рад и приједи у Епархијској канцеларији;

12. октобар 2021:

Служио Литургију и пререзао славски колач у манастиру Вољавчи у Страгарима; у току Литургије замонашио искушеницу Милицу давши јој монашко име Кирјакија; Обишао радове на конаку у манастиру Дивостину, као и радове на цркви у спомен парку Шумарице.

13. октобар 2021:

Служио Литургију у храму Светог Јоаникија Девичког у крагујевачком насељу Бресница; Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

14. октобар 2021:

Служио Литургију и пререзао славски колач у храму Покрова Пресвете Богородице у Вреоцима.

15. октобар 2021:

Служио свету Литургију у храму Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради; Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

16. октобар 2021:

Служио Литургију у храму Свете Петке у селу Петка код Лазареваца; Обишао радове на конаку манастира Ћелије.

17. октобар 2021:

Служио Литургију у храму Силаска Светог Духа на апостоле у крагујевачком насељу Корићани; У Рековцу присуствовао прослави дана општине Рековац.

18. октобар 2021:

Служио Литургију у храму Светог Саве у крагујевачком насељу Аеродром; Рад и приједи у Епархијској канцеларији; Обишао радове на цркви у спомене парку Шумарице.

19. октобар 2021:

Служио Литургију и пререзао славски колач у храму Светог апостола Томе у Конатицама; У цркви Светог Георгија у селу Борак утврдио распоред за живописање наоса; Обишао радове на цркви у спомен парку Шумарице.

20. октобар 2021:

Служио Литургију у храму Светог Јоаникија Девичког у крагујевачком насељу Бресници; Рад и приједи у Епархијској канцеларији; У Првој крагујевачкој Гимназији присуствовао академији поводом годишњице стрељања ђака у Крагујевцу.

21. октобар 2021:

Служио Литургију и пререзао славски колач у храму Светих крагујевачких новомученика у Шумарицама; Служио молебан Крагујевачким новомученицима поред спомен обележја V3 у Шумарицама.

22. октобар 2021:

Служио Литургију у храму Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

23. октобар 2021:

Служио Литургију у Саборном храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу и четрдесетпетогодишњи парастос блаженопочившем Владици Валеријану (Стефановићу), првом Епископу шумадијском;

У цркви Светог Пантелејмона у Станову венчао Александра и Милену из Крагујевца;

У цркви на Бозману служио опело Катарини Мировић.

24. октобар 2021:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Георгија у Дрену код Лазареваца; Обишао цркву Срба светитеља у Јунковцу код Тополе и утврдио распоред за живописање.

25. октобар 2021:

Служио Литургију и пререзао колач у манастиру Дивостину; Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

26. октобар 2021:

Служио Литургију у храму Вазнесења Господњег у Сопоту и опело протиници Мирјани Смиљковић;

Служио празнично бденије у храму Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради.

27. октобар – Света Петка:

Служио Литургију и пререзао славски колач у храму Свете Петке у Смедеревској Паланци;

На гробље у Лазаревцу са Владиком Теодосијем служио четрдесетодневни парастос Милети Радојевићу.

28. октобар 2021:

Служио Литургију у Старој цркви у Крагујевцу;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

29. октобар 2021:

Служио Литургију у храму Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији;

У манастиру Павловцу састао се са директорком Завода за заштиту споменика културе Града Београда и њеним сарадницима.

30. октобар:

Служио Литургију у Саборном храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији;

31. октобар 2021:

Служио Литургију у цркви Светих апостола Петра и Павла у Јагодини.

НОВЕМБАР 2021:

1. новембар 2021:

Служио Литургију у храму Светог Саве Српског на Аеродрому – Крагујевац;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

2. новембар 2021:

Служио Литургију у храму Светих апостола Петра и Павла у Рачи и освештао капелу за паљење свећа и друге црквене просторије.

3. новембар 2021:

Служио Литургију у храму Светог Јована Девичког у крагујевачком насељу Бресници;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији;

4. новембар - присуствовао Међународном експертском панелу "Двадесет година Верске наставе у Републици Србији" на Православном богословском факултету Универзитета у Београду.

5. новембар 2021:

Служио Литургију у храму Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији;

На градском језеру Бубањ присуствовао вежби војске, полиције, ватрогасаца и хитне помоћи.

6. новембар 2021:

Служио Литургију и општи парастос у храму Васкрсења Господњег на градском гробљу Бозман.

7. новембар 2021:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Георгија у крагујевачком насељу Шумарице и освештао капелу за паљење свећа и друге црквене просторије;

Служио празнично бденије у храму Светог великомученика Димитрија у крагујевачком насељу Сишица.

8. новембар – Митровдан:

Служио Литургију и пререзао славски колач у храму Светог великомученика Димитрија у Лазаревцу;

Посетио протојереја-ставрофора Рајка Стефановића поводом крсне славе.

9. новембар 2021:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Димитрија у крагујевачком насељу Сушици;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

10. новембар 2021:

Служио Литургију у храму Светог Јована Девичког у крагујевачком насељу Бресници;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

11. новембар 2021:

Служио Литургију у Старој цркви у Крагујевцу;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији;

На гробљу Бозман служио опело Милану Брковићу;

Крстио У Саборној цркви у Крагујевцу Ангелину, кћерку свештеника Драгише Богичевића.

12. новембар 2021:

Служио Литургију у храму Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији;

Примио Владику ваљевског Господина Исихија и његове сараднике.

13. новембар 2021:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Георгија у селу Поповићу и присуствовао смотри Беседништва.

14. новембар 2021:

Служио Литургију у Саборној цркви у Крагујевцу;

Посетио Владику браничевског Господина Игњатија поводом Крсне славе.

15. новембар 2021:

Служио Литургију у храму Светог Саве Српског на Аеродрому – Крагујевац;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

16. новембар 2021 – Ђурђиц:

Служио свету Литургију у Саборном храму у Крагујевцу и приредио свечани ручак поводом Крсне салве.

17. новембар 2021:

Саслуживао на опелу Велимиру Бајатовићу, оцу Душана Бајатовића у месту Равно Село.

18. новембар 2021:

Служио Литургију у Старој цркви у Крагујевцу, Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

19. новембар 2021:

Присуствовао седници у Патријаршији о стању наше Цркве у Америци.

20. новембар 2021:

Служио Литургију у храму Светог Саве и Светог Симеона у селу Кусадак;

Посетио манастир Пиносаву и утврдио распоред за живопис; Служио годишњи парастос Будимиру Стаматовићу у Тополи.

21. новембар 2021 - Аранђеловдан:

Служио Литургију у храму Светих апостола Петра и Павла у Аранђеловцу;

Посетио протојереја ставрофора Мићу Ћирковића поводом Крсне славе.

22. новембар 2021:

Служио Литургију и пререзао колач у манастиру Дивостину.

23. новембар 2021:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Пантелејмона у Станову – Крагујевац;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

24. новембар 2021:

Служио Литургију у храму Светог Јована Девичког у крагујевачком насељу Бресница;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији;

У Карађорђевој касарни у Тополи говорио на отварању легата који је Задужбини Краља Петра поклатио Драгомир Ацовић.

25. новембар 2021:

Служио Литургију у Старој цркви у Крагујевцу;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији;

Служио празнично бденије у храму Богословије Светог Јована Златоустог у Крагујевцу; Примио викарног Епископа топличког Господина Јеротеја.

26. новембар 2021:

Саслуживао викарном Епископу топличком Господину Јеротеју на Литургији у храму Богословије Светог Јована Златоустог у Крагујевцу поводом славе Богословије;

Примио Епископа браничевског Господина Игњатија.

27. новембар 2021:

Служио Литургију и парастос ктиторица у Богословији Светог Јована Златоустог у Крагујевцу;

На гробљу села Рогаче служио полугодишњи парастос Љиљани Милосављевић.

28. новембар 2021:

Служио Литургију у храму Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради.

29. новембар 2021:

Служио Литургију у храму Светог Саве Српског на Аеродрому – Крагујевац;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији;

30. новембар 2021:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Димитрија у крагујевачком насељу Сушица.

**Продајни
центар
Епархије
шумадијске**

**Интернет продавница
црквених предмета за
цео свет**

www.eparhija.com

**Опрема за храмове
Опрема за свештенство
Иконе, крстови, тамјан
Филигрански програм
Јеванђеља, књиге
Црквени артикли**

www.eparhija.com

ДЕЧИЈА СТРАНА

“КО НЕ ПРИМИ ЦАРСТВА БОЖИЈЕГА КАО ДЕТЕ НЕЋЕ УЋИ У ЊЕГА”

РОЂЕЊЕ ХРИСТОВО

Једног дана Праведни Јосиф и Пресвета Дева Марија отишли су из града Назарета, где су живели, у град Витлејем. Тамо се у то време, поводом народног пописа, окупило много људи, тако да су све куће, па чак и најмање колибе, већ биле заузеле.

Јосиф и Марија су дуго ходали и били су веома уморни, тако да су желели да се одморе. Одлучили су да замоле једног љубазног човека да им дозволи да преноће у пећини, где су по лошем времену склањали стоку преко ноћи. У земљи у којој се то догодило нема зиме, па стока и пастири слободно проводе ноћи напољу. Та ноћ је била посебно светла и топла, па је пећина ископана у планини, или по нашем мишљењу штала, била бесплатна. Власник је дозволио Јосифу и Марији да преноће у њој. И управо овде, у овој пећини, на слами је рођен мали Исус Христос.

Обратите пажњу, децо, како Исус, Син Божји, који влада целим светом и у чијим су рукама сва богатства, сада изгледа сиромашније од најсиромашније деце. У ствари, ви, на пример, имате топлу собу, леп кревет и мекану ћебад, али сиромашно дете Исус нема ништа од тога. Рођен је у сточном тору, а Његова Пречиста Мајка била је приморана да га стави у јасле на сламу. Зар вам, децо, није жао малог Исуса?

Ако вам је жао и ако желите да поделите са њим своје ћебенце и све што имате, онда се увек сећајте шта је Исус Христос рекао када је одрастао. А Он је говорио овако: „Онај који облачи и храни сиромаше, облачи и храни мене“. Зато, ако желите да учините нешто што је угодно Исусу Христу, онда најбоље помозите сиромашнима.

Исус, Син Божији, лежао је у јаслама, а пастири су спавали напољу. Одједном, попут муње, до њих је с неба долетео сјајни анђео. Пастири су били уплашени, али добри анђео им је рекао: „Не бој те се, донео сам вам добре вести: идите у своју пећину, тамо ћете видети мало дете. То дете је Исус Христос, Син Божији, Спаситељ света“.

Чим је анђео нестао, пастири су чули да са неба допиру чудесни звуци, као да тамо највећи хорови певају најумилније песме. Читави хорови анђела сишли су с неба да поздраве Младенца Исуса, свог Цара и Створитеља.

Анђели су певали и радовали се што је добри Бог послао у свог Сина да учини све људе добрим, а затим их одведе у своје Небеско Царство. Када су анђели одлетели, пастири су ушли у пећину, а када су тамо угледали Божанско дете, поклонили су му се до земље.

Изнад пећине у којој је рођен Исус Христос, по Божјој заповести засијала је необично лепа и велика звезда. Многи људи су је видели, а три мудраца су дошла из велике даљине и ушла у пећину. Поклонили су се Богодетету Исусу и донели му на дар злато, смирну и тамјан.

АРТАБАНОВИ ДАРОВИ

У време краља Ирода, када се Спаситељ света Исус Христос родио у бедној пећини близу Витлејема, у источним земљама на небу је одједном засијала огромна, до тада невиђена звезда. Звезда је сијала јарком, блиставом светлошћу и полако али непрестано се кретала у правцу где је била јеврејска земља. Звездочатци, или, како су их називали у њиховој домовини – маги, мудраци обратили су пажњу на нову звезду. По њиховом мишљењу, то је био Божији знак да се негде родио Велики Цар, проречен у јеврејским књигама, избавитељ људи од зла, учитељ новог, праведног живота. Неки од њих – посебно жудећи за правдом Божијом на земљи и тугујући што је толико безакоња у људима – решили су да оду да траже тек рођеног Цара како би му се поклонили и служили. Нису тачно знали где ће га наћи; можда ће морати да иду дуго, а путеви су тада били опасни, па су одлучили да се у одређено време окупе на договореном месту, а затим иду у заједничком каравану у правцу звезде, у потрази за новорођеним Великим Царем.

Заједно са другим мудрацима, велики персијски мудрац Артабан такође је одлучио да крене на поклоњење. Продао је своје имање и богату кућу у престоници, и купио три драга камена: сафир, рубин и бисер. Ово камење је имало огромну цену; за њих је плаћено цело богатство, али је њихова лепота била ретка. Један је заблистао као честица плавог неба у ведрој звезданој ноћи; други је горео светлије од пурпурне зоре при изласку сунца; трећи је у белини надмашио снежни врх планине. Све ово, заједно са срцем пуним најватреније, несебичне љубави, Артабан је мислио да положи пред новорођеног Цара истине и доброте.

Артабан је последњи пут окупио блиске пријатеље у својој кући, поздравио се с њима и кренуо. До места сасанка требало је путовати неколико дана, али Артабан се није плашио да ће закаснити. Коњ под њим је био брз и снажан, тачно је прорачунао време и сваки дан је редовно пролазио предвиђени део пута. Последњег дана преостало му је да пређе још десетина километара, и планирао је да јаше целу ноћ како би пре мрака стигао на назначено место.

Под њим је бодро каскао верни коњ, ноћни поветарац доносио је свежину, а изнад главе, у бескрајној небеској даљини, као светилка пред престолом Божијим заблистала је нова звезда.

„Ово је знак Божји!“, помислио је Артабан, не скидајући поглед са звезде. „Велики Цар нам долази са неба, а ја ћу те, Господе, ускоро видети“.

„Похитај, пријатељу!“, храбрио је Артабан коња, милујући га по гриви.

И коњ убрза кас; копита су му гласно добова-ла по путу кроз палмову шуму. Мрак је почео да се проређује; ту и тамо се зачуо цвркул пробуђених птица. Осећала се близина наступајућег јутра. Одједном коњ застаде, зањишта и устукну у назад. Артабан је пажљиво погледао пут и угледао човека који је лежао пред њим. Брзо се спустио на земљу и пришао том човеку. Био је то Јеврејин, исцрпљен страшним нападом грознице. По његовом изгледу могло би се помислити да је мртав, да није било тихог, једва чујног јецаја који му је повременио силазио са исушених усана.

Артабан је размишљао: проћи поред, пожурити на окупљање, оставити бочесника – савест не дозвољава, али

да би остао са Јеврејином и да би га подигао на ноге, мора потрошити много времена; ако закасни и не стигне у договорени час, караван ће отићи без њега.

„Шта да радим?“, запита се Артабан. „Идем“, одлучио је и ставио ногу у стремен, али болесник као да је осетио да му одлази последња помоћ, застења тако гласно да је његово стењање потресло Артабаново срце.

„Боже Велики Боже“, завапио је. „Ти знаш моје мисли, Ти знаш колико тежим к Теби; усмери ме на прави пут. Зар Твој глас љубави не говори у мом срцу? Не могу само да пројашем, морам да помогнем несрећном Јеврејину.

Уз ове мисли, мудрац је пришао болеснику, одвезао му одећу, донео воду из оближњег потока, освежио лице и исушене усне, извадио неке лекове из бале привезане за седло, којих је тамо било у великој количини, додао их у вино и сипао Јеврејину у уста. Трљао му је груди и руке и тако више часова провео над болесником.

Зора је одавно сванула, сунце је одскочило високо изнад шуме; приближавало се подне. Јеврејин је дошао к себи, устао и није знао како да захвали љубазном странцу.

„Ко си ти?“, упита Јеврејин Артабана. „Реци ми, за кога ћемо се ја и моја породица молити Богу до наших последњих дана? И зашто је твоје лице тако тужно? Каква те туга сатире?“

Артабан је тужно рекао ко је, куда иде и да сада вероватно касни. „Моји другови су, наравно, отишли без мене“, рекао је. „Нећу наћи и видети жељеног цара.

Јеврејиново лице озарило се од радости. „Не буди тужан, добротвору. Могу ти се бар мало одужити за твоје добро дело. Свете књиге кажу да ће се Цар правде обећан од Бога родити у граду Витлејему. Нека твоји пријатељи иду. Ти пођи у Витлејем. Ако се Месија роди, тамо ћеш га наћи.

Јеврејин је поново заблагодарио Артабану и отишао својим путем. Артабан се вратио назад. Није смео ни да помисли да сам иде кроз пустињу. Морао је да узме слуге за стражу, да купи камиле, понесе намирнице, да се снабде водом. Прошла је недеља. Морао је да продам један драги камен да би опремио караван, али Артабан није био много тужан због тога: остала су му још два камена. Главно је да не закасни за рођење Цара. Пожуривао је слуге и хитао напред. Коначно, ево и Витлејема. Уморан, прашњав, али срећан и весео, стигао је до прве куће. Ушао је у кућу и обасуо домаћицу питањима: „Да ли су овде, у Витлејему, били странци са Истока, коме су се обраћали и где су сада?“

Домаћица, млада жена, дојила је дете и најпре се постидела видевши странца, а онда се смирила и рекла да су пре неколико дана овде дошли неки странци, пронашли Марију из Назарета и донели њеној беби богате дарове. Куда су отишли није познато. Исте ноћи Марија и Дете и Јосиф побегли су из Витлејема.

„Људи говоре да су отишли у Египат, јер је Јосиф уснио сан у којем му је Господ рекао да оду одавде“.

Док је мајка говорила, дете је заспало, а на његовом лепом и невином лицу заиграо је чисти осмех. Артабан још није имао времена да размисли шта да ради, када су се одједном на улици зачули дивљи крици, звекет оружја и неутешан женски плач. Жене чија су лица била изобличена од ужаса, трчале су по селу носећи своје

бебе и узвикивале: „Спасавајте се! Иродови војници убијају децу“.

Лице младе жене пребледе, а очи јој се избечише. Држећи уснулу бебу близу себе, могла је само рећи: „Спаси, спаси дете! Спаси га и Бог ће тебе спасити“.

Артабан, не мислећи о себи, појури до врата; тамо, иза прага, већ је био вођа војног одреда, а иза њега су се видела брутална лица војника који држе мачеве умрљане крвљу недужних беба. Артабанова рука се сама подигла до груди; брзо извади торбу из недара, узне драгуљ и пружи га старешини одреда.

„Узми камен и иди одавде. Остави жену и дете на миру“.

Војнички старешина никада у животу није видео такав драгуљ. Похлепно је зграбио камен и брзо одвео своје војнике на друго место да заврше страшни посао. Жена је пала на колена пред Артабаном и гласом који је долазио из њеног срца рекла:

„Бог те благословио за моје дете. Ти тражиш Цара правде, љубави и доброте, нека Његово лице заблиста пред тобом и нека те гледа са љубављу са којом те ја сада гледам“.

Артабан ју је нежно подигао на ноге а сузе радости и туге потекле су му низ образе. „Боже истине, опрости ми! Ради ове жене и њеног детета, дао сам камен намењен Теби. Да ли ћу икада видети Твоје лице? И ево опет сам закаснио. Ићи ћу за Тобом у Египат.“

Дуго је јадни маг ишао у потрази за Царем правде. Прошао је кроз многе земље, видео много различитих људи, али није могао да нађе Цара којег је тражио. Срце му се болно грчило. Не једном је лио горке сузе. „Боже!“, помислио је, „колико туге, муке и несреће има свуда! Хоћеш ли се ускоро јавити и олакшати живот људима?“

Чинио је шта је могао: лечио болесне, помагао сиромашнима (остало му је много новца од продаје првог камена), тешио несрећне, посећивао затворенике, а године су одмицале. Пажљиво је чувао последњи бисер близу свог срца, надајући се да ће барем њега поклонити Цару када Га једном пронађе.

Прошле су тридесет и три године откако је Артабан напустио своју отаџбину. Његова леђа била су погрљена, коса побелела, очи потамнеле, руке и ноге ослабиле, али у срцу му је још горела љубав према Ономе кога је дуго тражио. Остарели мудрац је тада чуо да се Пророк Божији појавио у Јудеји, да чини чудесна дела, васкрсава мртве, а одбачене грешнике и очајне зликовце чини светима. Артабаново уморно срце је поскочило од радости. Сада ћу Те наћи, помислио је, и служићу Ти.

Отишао је у Јудеју. Сав народ је ишао у Јерусалим на празник Пасхе. Ту је и сам Спаситељ, кога се мудрац надао да ће видети.

Са мноштвом ходочасника стигао је до светог града и Артабан. Сви су некуд журили.

„Где се ови људи хитају?“, запитао се Артабан.

„На Голготу! Тако се зове брдо изван града. Тамо данас, заједно са двојицом разбојника, запињу Исуса из Назарета, који је себе назвао Сином Божијим, Царем Јудејским“.

Артабан је пао на земљу и горко зајецао. „Опет касним. Није ми дано да Те видим, Господе! Нисам имао прилику да Те служим. Ипак, можда још није касно, приђи ћу Његовим мучитељима, понудити им свој бисер и можда ће му они вратити слободу и живот.“

Артабан је, колико је могао, пожurio за гомилом на Голготу. На једној од раскрсница одред војника му је препречио пут. Девојку ретке лепоте стражари су вукли у затвор. Видела је мудраца, по одећи га препознала као Персијанаца и ухватила га за руб одеће.

„Смилуј ми се!“, молила је. „Ослободи ме. Ја сам из исте земље као и ти. Мој отац је дошао овде послом, довео ме са собом, разболео се и умро. За дугове мог оца хоће да ме продају у ропство и да ме осуде на срамоту. Спаси ме! Избави ме од срамоте, молим те, спаси ме!“

Стари маг је задрхтао. Стара борба, коју је водио при сусрету са болесним Јеврејином и у Вит-

лејему током убијања деце, поново се распламсала у његовом срцу: да ли камен треба сачувати за Великог Цара или дати у помоћ несрећном? Превладало је сажалење према јадном робу. Артабан извади последњи бисер и даде га девојци: „Ево твоје откупнине, кћери моја. Тридесет и три године чувам ово благо за мог Цара. Очигледно, нисам достојан да му принесем дар“.

Док је он говорио, небо се зарнело. Усред дана тама је пала на земљу; земља као да је тешко уздахнула, затресла се; громови су загрмела, муње су пресекле небо са краја на краја; чуло се пукетање; куће су дрхтале, зидови се љуљали; камење је падало као киша. Тешки цреп је пао са крова и разбио старцу Артабану главу. Пао је на земљу и лежао блед, крвав. Девојка се нагнула да му помогне. Артабан је померио усне и почео нешто да шапуће; очи су му се отвориле, засијале од радости, благ осмех му се развукао по лицу. Чинило се да је умирући видео некога невидљивог испред себе и да разговара са њим. Девојка се сагнула близу мудраца и чула је како шапуће:

„Господе! Када Те видех како гладујеш и нахраних Те? Када Те видех жедног и напојих? Када Те као странца заштитих и нагог обукох? Тридесет и три године, лутајући од земље до земље, тражио сам Те и никад нисам видео Твоје лице. Нисам могао да Ти служим, Царе мој, на земљи“. Старац заћута, груди су му се тихо подизале. Зрак сунца пробио се кроз облаке и обасјао лице мудраца. Дувао је тихи поветарац милиући косу самртника, а уз овај ветар, одозго је допирао благ глас: „Заиста вам кажем, све што сте учинили својој браћи у невољи, мени сте учинили“.

Артабаново лице се преобрази. Постаде светло и смирено, пуно радости. Он одахну, захвално подиже очи ка небу и упокоји се. Дуга лутања старог мудраца беху завршена. Артабан је пронашао Спаситеља и његови дарови су прихваћени.

фото репортажа

Бурђиц - слава Епископа шумадијског Јована

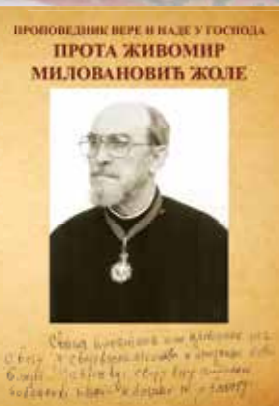
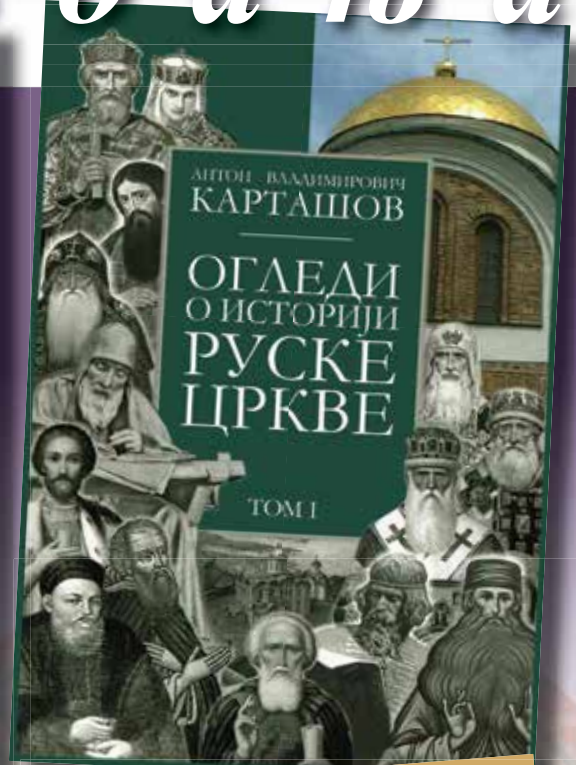
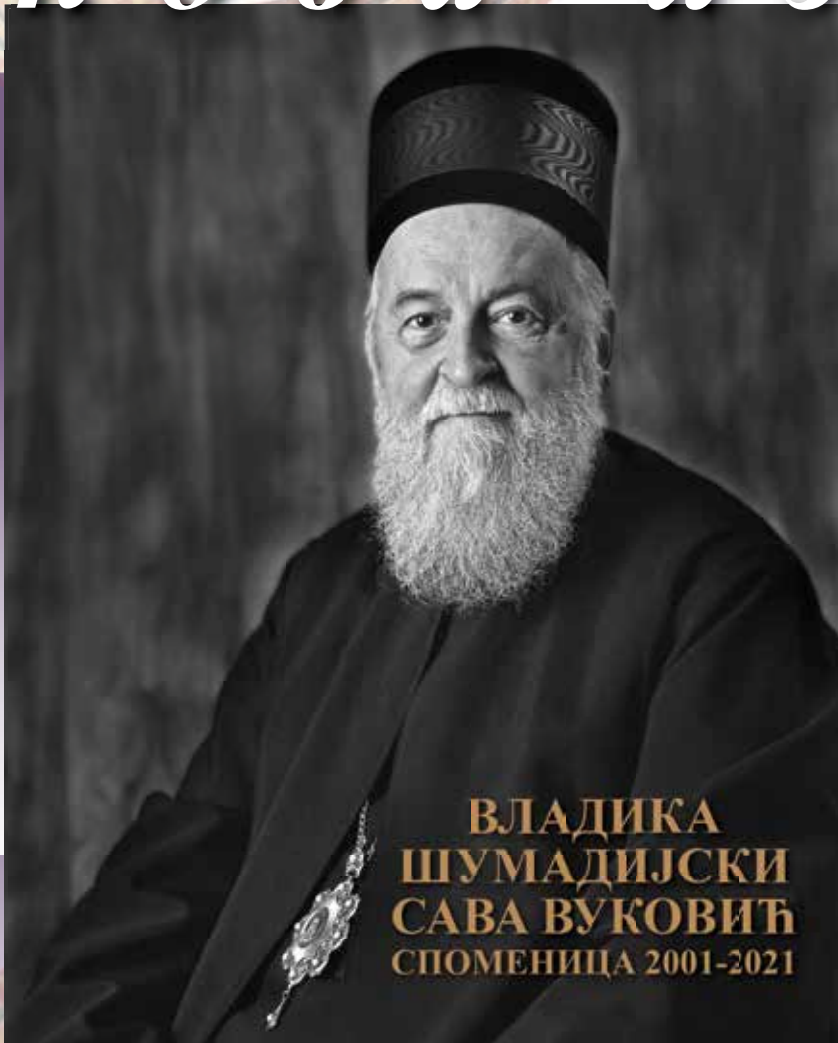

www.kalenic.rs

ИЗДАВАЧКА УСТАНОВА ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ

Каленик

н о в а и з д а њ а

www.eparhija.com